

УДК 811.163.41(075.4)
ББК 81.2Серб-9
П82

Рецензент: В. П. Гудков
Аудиосопровождение: Таня Стоянович

Просвирина, О.А.

П82 Сербский «с нуля» : [учебное пособие] / О. Просвирина. — М.: АСТ: Восток — Запад, 2007. — 185, [7] с.

ISBN 5-17-040824-2 (ООО «Издательство АСТ»)

ISBN 5-478-00432-4 (ООО «Восток — Запад»)

Учебник «Сербский “с нуля”» предназначен для начинающих и может использоваться как на начальном этапе глубокого и основательного изучения языка, так и в целях овладения элементарными навыками чтения, письма и ведения беседы в максимально сжатые сроки.

Издание сопровождается аудиоприложением.

УДК 811.163.41(075.4)
ББК 81.2Серб-9

ОГЛАВЛЕНИЕ

ПРЕДИСЛОВИЕ	3
О стране	5
Немного истории	6
Хотите отдожнуть в Сербии и Черногории?	8
Как устроен этот учебник	11
 УРОК 1	 13
Алфавит. Гласные <i>a, o, y</i> . Отсутствие «аканья» и оглушения согласных в конце слова. Указательные местоимения <i>ово, то, оно</i> . Род существительных. Глагол-связка <i>је</i> .	
 УРОК 2	 23
Гласные <i>и, е</i> . Произношение твердых согласных перед этими гласными. Глагол <i>бити (јесам)</i> в настоящем времени. Личные местоимения.	
 УРОК 3	 32
Согласные <i>л, љ, њ</i> . Множественное число существительных. Общий вопрос. Неопределенная и определенная форма прилагательных. Названия цветов. Дни недели.	
 УРОК 4	 51
Согласные <i>ш, ж, ц, ч, ћ</i> . Предложный падеж единственного числа существительных. Указательные и притяжательные местоимения. Отрицательная форма глагола <i>бити</i> .	
 УРОК 5	 68
Согласные <i>ц, ћ</i> . Настоящее время глагола <i>имати</i> . Винительный падеж единственного числа существительных. Спряжение глаголов <i>а-группы</i> и <i>и-группы</i> в настоящем времени. Знакомство, представление.	
 УРОК 6	 83
Слоговой <i>р</i> . Спряжение глаголов <i>е-группы</i> . Родительный падеж единственного и множественного числа существительных. Притяжательные прилагательные. Числительные от 1 до 10. Указание на возраст. Страноведение: Сербия и Черногория.	

УРОК 7	102
Согласный <i>х</i> . Особенности произношения согласных <i>н</i> и <i>в</i> в некоторых позициях. Винительный падеж личных местоимений. Отрицательные формы глагола <i>имати</i> . Числительные от 11 до 100. Названия месяцев.	
УРОК 8	117
Ударение и заударные долги́ты. Дательный падеж личных местоимений. Числительные от 100 до 1000. Указание на дату. Поздравление. В магазине.	
УРОК 9.	136
Чередования гласных и согласных в сопоставлении с русским языком. Конструкция <i>да + настоящее время</i> . Указание на время. В гостинице.	
УРОК 10	154
Некоторые правила пунктуации. Вид глагола. Модальные глаголы. Прошедшее и будущее время глагола <i>бити</i> . В ресторане .	
ПРИЛОЖЕНИЕ.....	173

ПРЕДИСЛОВИЕ

Жители Сербии, Черногории, Хорватии, Боснии и Герцеговины говорят на языке, который традиционно называется сербохорватским, сербскохорватским или хорватскосербским и который ныне сербы и черногорцы называют сербским, хорваты — хорватским, а мусульмане-боснийцы (босняки) — боснийским или босняцким. В языке отдельных национальных коллективов есть некоторое своеобразие (сравните различия в английском языке в Великобритании и США, немецком языке в Германии и Австрии, испанском языке в Испании и Мексике), но основа языка тождественна на всей территории его распространения. Расхождения наблюдаются преимущественно в словесном составе. Овладев базовой грамматикой и лексикой, студенты обычно легко усваивают ограниченное количество слов, характерных только для того или иного территориального варианта сербскохорватского языка.

О стране

Сербия и Черногория находятся в южной Европе на Балканском полуострове. Ранее они были составной частью Югославии, наряду с Хорватией, Словенией, Боснией и Герцеговиной, а также Македонией, которые после распада СФРЮ в 1991 году стали суверенными государствами.

Территория Сербии — 88,4 тысяч кв. км, а ее население — 9,8 миллионов человек. Климат умеренно континентальный. Столица Сербии — город Белград, расположенный на берегах Дуная и Савы. Белград ведет свою историю с 3 века нашей эры, когда кельты основали на месте слияния Савы и Дуная поселение Сингидунум. Се-

годня это город с двухмиллионным населением. Исторический центр Белграда — крепость Калемегдан. В Белграде находится международный аэропорт.

Территория Черногории — 13,8 тысяч кв. км, население — около 650 тысяч человек. Климат — средиземноморский. Столица Черногории — город Подгорица, а исторический и культурный центр — древний город Цетине (Цетинье). Международные аэропорты находятся в Подгорице и в городе Тивате, на берегу Адриатического моря. Длина морского побережья — 290 км.

Немного истории

Люди издревле селились в этих благодатных местах. На территории Сербии существует несколько историко-археологических заповедников, хранящих свидетельства жизни и быта племен, живших здесь еще в седьмом тысячелетии до нашей эры: Лепенски-Вир, Старчево, Винча. На территории современной Сербии и Черногории сохранилось немало следов древнеримского владычества. Близ города Заечар находятся развалины дворца императора Максимилиана. Остатки римских и византийских построек находятся в Нише, в городе Сремска-Митровица, в Лесковаце. Славяне начали осваивать Балканский полуостров в шестом веке нашей эры и к концу четырнадцатого века создали несколько процветающих феодальных государств. На территории Сербии и Черногории сохранилось множество памятников истории и архитектуры, напоминающих о тех далеких временах. В конце четырнадцатого века Сербия была поработана турками и до середины девятнадцатого века прозябала в составе Османской империи.

Белградская крепость Калемегдан была заложена императорами Анастасиусом и Юстинианом в шестом веке. Ее укрепляли сербские князья, противостоявшие

турецкому порабощению. Несколько веков там хозяйничали турки, от которых осталось название крепости, означающее «место поединка». В восемнадцатом столетии крепость досталась австрийцам. Петроварадинская крепость в городе Нови-Саде была возведена австрийскими архитекторами и военными инженерами на месте древних укреплений. Крепость пятнадцатого века на берегах Дуная, одна из крупнейших в средневековой Европе, сохранилась и в городе Смедерево. И сегодня впечатляют своей мощью крепостные бастионы в городе Голубаце на Дунае. В городе Кладово сохранились не только средневековые, но и античные памятники.

В Черногории немало памятников истории, оставшихся в память о бурной истории этого края, привлекавшего завоевателей и с востока, и с запада. В Бококоторском заливе расположен древний город Котор с узкими средневековыми улочками, а рядом на высокой скале — развалины венецианской крепости. Вдоль берега Бококоторского залива вытянулся старинный городок Пераст, родина многих знаменитых мореплавателей. Будва, расположенная к востоку от Котора, насчитывает 2500 лет. В старом центре Будвы находится прекрасно сохранившаяся крепость — Цитадела. В городе Баре высится крепость, где оживает история — там есть постройки, оставшиеся от разных хозяев: римлян, византийцев, славян, венецианцев, турок...

Большинство сербов и черногорцев исповедуют православие. Сербские и черногорские монастыри — это не только удивительные по красоте памятники архитектуры, но и свидетельство умения древних зодчих выбирать архитектурные формы в гармонии с окружающей природой. Православные монастыри Студеница, Сопочани, Жича, Милешево, Дечани, Грачаница относятся к 12, 13, 14 векам, эпохе расцвета средневековой сербской культуры. Своеобразие этих памятников архитектуры заклю-

чается в органичном слиянии византийских и западноевропейских традиций. Церковь Лазарица, возведенная по приказу князя Лазаря в 14 веке, положила начало Моравской школе, для которой характерно использование белого камня и красного кирпича, а также виртуозная резьба — каменное кружево, сплошь покрывающее стены. Многие из сербских православных святынь внесены в список мирового культурного наследия ЮНЕСКО. В старинных храмах уцелели уникальные фрески, не уступающие по своим художественным достоинствам византийской мозаике и русской иконе. В 15 и 16 веках под натиском турецких завоевателей центр сербской государственности переместился к северо-западу. В эпоху позднего средневековья были построены монастыри Крушедол, Гргетег, Ново Хопово и многие другие. В мрачные времена турецкого ига, на протяжении столетий монахи в этих древних стенах не давали угаснуть пламени православной веры и сербской культуры. Не столь древен монастырь Острог в Черногории — его заложил в 17 веке св. Василий. Чудотворные мощи св. Василия-Целителя привлекают сюда поток паломников и сегодня. Монастырь этот высечен в отвесных скалах высоко в горах, и поэтому монахи могли оттуда наблюдать за турецкими отрядами и предупреждать черногорских воинов о приближении врага.

Хотите отдохнуть в Сербии и Черногории?

В Сербии и Черногории немало заповедников. В западной Сербии славится гора Тара, покрытая реликтовыми хвойными лесами. Горный массив Копаоник привлекает любителей горнолыжного спорта и охотников. Неподалеку расположен известный санаторно-лечебный комплекс Врнячка-баня с источниками минеральной во-

ды, способствующей лечению органов пищеварения и диабета. Фрушка гора знаменита не только живописными пейзажами, но и многочисленными памятниками истории и архитектуры. Джердап — самое большое ущелье в Европе, где Дунай пробивается между отвесными скалами высотой 800 метров. Там были обнаружены римские постройки 2-го века нашей эры. Великолепная природа и благоприятный климат способствовали развитию таких знаменитых курортов, как Баня-Ковиляча, Сокобаня, Рибарска-баня. Всего лишь в пятидесяти километрах от Белграда, на горе Космай находится курорт Селтерс-баня, располагающий источниками минеральной воды, которая по химическому составу близка минеральным водам Франции и Чехии. Старейший курорт Баня-Ковиляча, расположенный в 140 километрах от Белграда, был открыт при короле Петре Карагеоргиевиче и пользовался не меньшей популярностью в аристократических кругах, чем Виши во Франции и Карловы Вары в Чехии. Благодаря источникам сернистых вод пребывание на этом курорте способствует излечению ревматических и гинекологических заболеваний. В окрестностях курорта находится монастырь Трноша (14 век), средневековая крепость, а также этнический заповедник — деревня Тршич, родина Вука Караджича, возродившего сербский литературный язык. В распоряжении любителей охоты и рыбалки лесистые горы, озеро Зворник и река Дрина.

В Черногории прекрасные условия для туризма и отдыха. Курортный центр Прчань находится в Бококоторской бухте, в 10 километрах от древнего города Котора. Недалеко от города Херцег-Нови расположен санаторный комплекс Игало, где используется лечебная морская грязь. Черногорское побережье Адриатического моря впечатляет резким контрастом высоких гор, подступающих к берегу, с безбрежной синевой морских просторов. Здесь можно найти гостиницу или комнату в частном

секторе на любой вкус и карман. Самый роскошный черногорский отель — Свети-Стефан, расположенный на маленьком острове, который соединяется с берегом узкой косой. Свети-Стефан — излюбленное место отдыха высокопоставленных политиков и кинозвезд. Богатых и прославленных гостей со всех концов света привлекает сюда не только комфорт и высокий уровень обслуживания. Ведь оборудованные по последнему слову техники апартаменты находятся в средневековых каменных домах, построенных еще в 15 веке. Тогда поселок на скалистом островке не только служил жилищем морякам, но и превращался в неприступную крепость в случае нападения пиратов. В семидесятые годы прошлого века рыбацкий поселок переоборудовали в роскошную гостиницу, бережно сохраняя внешний облик, дошедший до нас через столетия.

Простые сербы и черногорцы традиционно тепло относятся к русским и к русскому языку. Но если вы хотите лучше понять их историю и культуру, если вы хотите общаться с ними, наконец, если вы хотите более комфортно чувствовать себя во время туристической поездки по Сербии и Черногории, вам пригодится учебник «Сербский “с нуля”». Если вас заинтересовала эта страна, и вы хотите познакомиться с ней поближе, обратитесь в Национальную туристическую организацию Сербии (e-mail: ntos@yubc.net www.serbia-tourism.org) или в турагентство R-tours (e-mail: info@rtours.ru).

Как устроен этот учебник

Эта книга состоит из десяти уроков, в которых доступно объясняются правила произношения и наиболее важные грамматические конструкции. Каждый урок содержит фонетические упражнения, грамматические таблицы и модели, тексты и диалоги, основанные на наиболее типичных жизненных ситуациях, в том числе, актуальных для путешественников (аэропорт, гостиница и т. п.). Текстовый материал имеет единую сюжетную линию. Для закрепления грамматики и лексики, а также для активизации речевых навыков используются тренировочные упражнения. В конце каждого урока есть сербско-русский словарь-справочник. В конце учебника имеется русско-сербский словарь-разговорник, позволяющий проверить, насколько прочно студенты усвоили лексику и грамматические модели. К учебнику прилагается аудиодиск. Включенные в аудиоприложение материалы отмечены значком .

Сербский (сербскохорватский) язык — язык славянский, то есть родственный русскому. Поэтому при отборе грамматического и лексического материала учитывалась русско-сербская интерференция — влияние родственного языка. Слова, похожие на русские, легко запомнить: **рука** «рука», **нога** «нога», **небо** «небо», **вода** «вода» и т. п. Но не теряйте бдительности! Многие из таких слов не совпадают по значению, или совпадают лишь частично, например: **реч** «слово» (сравните: **слово** «буква»), **хвала** «спасибо», **право** «прямо»). Слова, которые могут вызвать ложные ассоциации, отмечены значком *.

В учебнике содержатся материалы на кириллице, восходящей к русской азбуке, и на латинице, поскольку обе графики употребляются в Сербии и Черногории. Кириллица является традиционным письмом, а латиница используется преимущественно в деловой сфере. Основ-

ная часть каждого урока дана на кириллице, а в заключение вводятся слова и диалоги на латинице, посвященные туристической теме.

При подготовке учебника были использованы следующие учебники, учебные пособия и словари: В. Н. Зенчук, М. П. Киршова. Сербохорватский язык. — Москва, МГУ; И. Е. Иванова. Сербский язык для начинающих. — Москва, Айрис-Пресс, 2003; Božo Ćorić. Srpskohrvatski jezik za strance. — Beograd; В. П. Гудков. Сербскохорватско-русский словарь. — Москва, «Русский язык», 1985; Maria Krukowska. Govorite li srpskohrvatski? — Warszawa; Morton Benson. Srpskohrvatsko-engleski rečnik. — Beograd.

Автор выражает сердечную благодарность профессору Белградского университета Гордане Павлович-Лажетич за помощь в работе над текстом учебника.

УРОК 1

1. ГРАФИКА. В Сербии и Черногории используются две графики: кириллица и латиница.

Кириллица	Латиница	Соответствующие русские звуки
А а	A a	а
Б б	B b	б
В в	V v	в
Г г	G g	г
Д д	D d	д
Ђ ђ	Đ đ	дьжь
Е е	E e	э
Ж ж	Ž ž	ж
З з	Z z	з
И и	I i	и
Ј ј	J j	й
К к	K k	к
Л л	L l	л «среднеевропейский»
Љ љ	Lj lj	ль
М м	M m	м
Н н	N n	н
Њ њ	Nj nj	нь
О о	O o	о
П п	P p	п
Р р	R r	р
С с	S s	с
Т т	T t	т
Ћ ћ	Ć ć	мягче ч
У у	U u	у
Ф ф	F f	ф
Х х	H h	слабее х
Ц ц	C c	ц
Ч ч	Č č	тверже ч
Џ џ	Dž dž	дж
Ш ш	Š š	ш

2. **ОРФОГРАФИЯ** (правописание) основана на фонетическом принципе, то есть слова пишутся так, как произносятся (за некоторыми исключениями), например: муж «муж» — мушки «мужской», стан «квартира» — стамбени «жилой», шест «шесть» — шездесет «шестьдесят» и т. д.

3. **УДАРЕНИЕ.** В образцовом сербском языке существует музыкально-силовое ударение. Это значит, что ударный слог выделяется не только большей напряженностью, но и повышением или понижением тона голоса. Как ударные, так и безударные (заударные) слоги в сербском языке могут быть долгими и краткими. В зависимости от повышения или понижения тона, а также — долготы или краткости слога различаются четыре типа ударения: долгое восходящее (*ру́ка* «рука»), краткое восходящее (*жѐна* «женщина; жена»), долгое нисходящее (*ма́йка* «мать») и краткое нисходящее (*бра́т* «брат»).

В сербском языке существуют также заударные долготы — долгие слоги после долгого или краткого ударного слога. Музыкальное ударение и долгота могут играть смыслоразличительную роль, сравните: *гра́д* «город» — *гра́д* «град (осадки)».

Четыре типа ударения и заударные долготы отмечаются в словарях и некоторых учебниках, однако в разговорной речи наблюдаются многочисленные отступления от классической нормы. Иностранцы могут говорить по-сербски с силовым ударением и без долгот, поскольку так говорят многие сербы. Кроме того, допустимы многочисленные варианты, например: *аутобус* или *аутобус*. Важно запомнить, как произносить многосложные слова (слова, состоящие из нескольких слогов):

*Сербское ударение в слове может падать
на любой слог, кроме последнего.*

В словах, близких по звучанию в русском и сербском языках, ударение в сербском слове обычно находится на слог ближе к началу слова, чем в русском языке: *рУка, нОга, вОда, говОрити. кОнцерт, стУдент, госпОдин.*

В особо трудных случаях ударный слог выделяется полужирным шрифтом.

4. В сербском языке в отличие от русского отсутствует «аканье» — проношение «о» как «а» и «е» как «и» в безударных слогах.

*Все гласные звуки произносятся
одинаково отчетливо и под ударением,
и в безударной позиции.*

- 5. В сербском языке 25 согласных звуков: звонкие — б, в, д, г, з, ц, ђ, ж, глухие — п, т, к, с, ч, ћ, ш, ф, ц, х, сонорные — м, н, њ, л, љ, р, переходный звук ј. Звуки б, в, г, д, з, к, м, н, п, р, с, т, ф произносятся так же, как соответствующие твердые согласные в русском языке.

Звонкие конечные согласные б, в, д, г, з, ц, ђ, ж в сербском языке, в отличие от русского, не оглушаются в конце слова. Это значит, что сербские слова зуб, кров, друг, град, нож произносятся [зуб], [кров], [друг], [град], [нож], а не [зуп], [кроф], [друк], [грат], [нош] и т. п.

6. Прочитайте.

дан	брат	сала	данас
стан	здрав	нада	задакак
дом	око	мода	она
кост	звоно	торба	коса
вук	пун	рука	куда
друг	пушка	сунце	свуда

7. Прочитайте, обращая внимание на произношение безударного [о].

скоро	готово	разговор	производ
много	поготово	одговор	законодаван
прозор	договор	поговор	добродушност

8. Прочитайте, стараясь не оглушать конечный согласный.

зуб	нов	друг	пад	муж	воз
стуб	суб	рог	град	нож	уз
руб	прав	праг	запад	раж	кроз

9. Прочитайте, обращая внимание на произношение [j]:

ја	боја	мој	
јун	мајка	твој	
југ	тајна	свој	Јован
јабука	бајка	бој	Јадран
јато	војска	тај	
јунак	вајар	крај	

10. РОД ИМЕН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ. В сербском языке, как и в русском, существительные различаются по родам:

мужской род		женский род		средний род	
он	«он»	она	«она»	оно	«оно»
под	«пол»	торба	«сумка»	око	«глаз»
прозор	«окно»	зграда	«здание»	уво	«ухо»
стан	«квартира»	соба	«комната»	дно	«дно»
сат	«час; часы»	мајка	«мать»	јутро	«утро»
отац	«отец»	мама	«мама»	сунце	«солнце»
тата	«папа»	со	«соль»	море	«море»
сто	«стол»	кост	«кость»		
ауто	«автомобиль»	радост	«радость»		

Примечание. Существительные мужского рода обычно оканчиваются на согласный, кроме слов типа **сто** (в подобных словах «о» заменяет «л», который появляется перед гласным, сравните: **стола**) «стол» и **ауто** «автомобиль», **такси** «такси» и ряда слов иностранного происхождения (в русском языке такие слова относятся к среднему роду); существительные женского рода оканчиваются на **-а**, кроме слов типа **со** (**соли**) «соль», **кост** «кость» и т. п.; существительные среднего рода оканчиваются на **-о** или **-е**.

11. Сгруппируйте существительные по родам.

рука, око, брат, торба, дан, сто, јутро, тата, Петар, тајна, кост, уво, прозор, зграда, гадост, со, разговор, зора, парк, коса, зуб, стан, сунце, ауто, вук, сат

12. Указательные местоимения **ово** «это», **то**, **оно** «это, то».

Форма среднего рода **ово**, **то**, **оно** указательных местоимений используется в сочетании с глаголом-связкой *је* «*есть*» (от глагола **бити** «*быть*») для указания на предмет или лицо.

В отличие от русского языка глагол-связка в сербском языке не опускается, ср.: *Ово је сто* — «*Это стол*». *То је Милан* «*Это Милан*».

Местоимение **ово** указывает на лицо или предмет, расположенные близко к говорящему; **то** — на более удаленный предмет или лицо. Форма **оно** указывает на лица или предметы, очень отдаленные или находящиеся вне поля зрения говорящего. Сравните: **Ово је мој сто**, **то је твој**, **а оно је Јованов**. «*Это мой стол, это — твой, а вон тот — Йована*».

13. Прочитайте и переведите на русский язык.

мој	мой
твој	твой
наш	наш
брат	брат
*друг	товарищ
муж	муж
мајка	мать
отац	отец
ујак	дядя (брат матери)
ујна	тетка (жена брата матери)
*стан	квартира
соба	комната
ауто	автомобиль

То је мој брат. То је Драган. Он је мој брат. Ово је Зоран. Он је наш друг. То је мој муж. Ово је моја мајка, а оно је мој отац. То је наш ујак. А оно је наша ујна. Ово је наш стан. То је моја соба, а оно је твоја. Оно је наш ауто.

14. Замените имена собственные личными местоимениями он, она по образцу:

*Ово је Петар. Петар је мој брат. — Ово је Петар.
Он је мој брат.*

Ово је Бранко. Бранко је наш друг. То је Јован. Јован је мој муж. То је Зора. Зора је наша ујна. А оно је Богдан. Богдан је наш ујак. Ово је Драгана. Драгана је моја мајка.

Запомните:

Добар дан!	«Здравствуйте!», «Добрый день!»
Добро јутро!	«Здравствуйте!», «Доброе утро!»
Здраво!	«Привет!»
То је твој брат?	«Это твой брат?»
Да. То је мој брат.	«Да. Это мой брат»

15. Прочитајте и переведите диалог. По заданној модели допуните дијалози а, б, в:

— Добар дан. Ово је Зоран. «Здравствуйте. Это Зоран».

— Он је ваш друг? «Он ваш товарищ?»

— Да. Он је мој друг. «Да. Он мой товарищ».

а) — Здраво. Ово је Драган.

— Он је твој муж?

— ...

б) — Добро јутро! То је доктор Иванов.

— Он је ваш друг?

—...

в) — Добар дан! Ово је Ана.

— Она је ваша ујна?

—...

16. Переведите на сербский язык.

Это Драган. Он мой брат. А это наша мама. Это Анна. Она наша тетя. Это наша квартира. Это моя комната, а вон та — твоя. Здравствуйте, это мой брат Драган, а это мой муж Йован. Вон там мой автомобиль.

17. Перепишите латиницей задания 8, 12.

18. Добро пожаловать в Сербию и Черногорию!

Прочитайте слова и предложения и перепишите их кириллицей.

put	<i>путь, дорога</i>
*voz	<i>поезд</i>
autobus	<i>автобус</i>
*karta	<i>билет; karta za Beograd билет до Белграда</i>
pasoš	<i>заграничный паспорт; Ovo je moj pasoš. Это мой паспорт.</i>
pasoška kontrola	<i>паспортный контроль</i>
torba	<i>сумка (дорожная, хозяйственная и т. п.); To je moja torba. Это моя сумка.</i>
ruksak	<i>рюкзак; To je moj ruksak. Это мой рюкзак.</i>
tašna	<i>дамская сумочка</i>

🔑 Словарь

брат (м)	брат
*воз (м)	поезд
вук (м)	волк
гадост (ж)	гадость
готово	готово
дан (м)	день
данас	сегодня
дно (с)	дно
*договор (м)	договоренность
задатак (м)	задание
*друг (м)	товарищ
зграда (ж)	здание
здрав	здоровый
зуб (м)	зуб
ја	я
Јадран (м)	Адриатика
југ (м)	юг
јутро (с)	утро
*коса (ж)	волосы
кост (ж)	кость
кроз	через
куда	куда
мајка (ж)	мать
мама (ж)	мама
много	много
муж (м)	муж
мушки	мужской
нада (ж)	надежда
нов	новый
нож (м)	нож
одговор (м)	ответ
*око (с)	глаз
отац (м)	отец

под (м)	пол (поверхность)
прозор (м)	окно
производ (м)	продукт, изделие
пун	полный
*пушка (ж)	ружье
радост (ж)	радость
разговор (м)	разговор, беседа
сат (м)	1. час; 2. часы (механизм)
свуда	езде
*скоро	почти
со (ж)	соль
стамбени	жилой
*стан (м)	квартира
сто (м)	стол
сунце (с)	солнце
тата (м)	папа
торба (ж)	сумка
уво (с)	ухо
ујак (м)	дядя (брат матери)
ујна (ж)	тетя (жена брата матери)
шездесет	шестьдесят
шест	шесть

УРОК 2

1. В сербском языке отсутствует гласный [ы]. В словах общего происхождения русскому [ы] в сербском языке соответствует [и], сравните: *ти* — *ты*, *ви* — *вы*, *син* — *сын*, *риба* — *рыба*. Гласный [е] произносится как русский [э], сравните: *епоха* — *эпоха*, *економика* — *экономика*. В русском языке буква «е» может читаться как [йэ] например: *Европа* [йэвропа]. В сербском языке так не бывает, сравните: *Европа* [эвропа], но: *јеж* «ежик», *јести* «есть, кушать».

Сербские твердые согласные (б, в, г, д, ж, з, к, л, м, н, п, р, с, т, ф, х, ц, ч, џ, ш) не смягчаются в позиции перед гласными [и], [е].

2. Прочитайте, стараясь не смягчать согласные перед [и].

бик	гипс	зид	кип	мир	пита
бистар	гибак	низ	киша	мимо	пире
ви	диван	ништа	лист	низ	риба
сир	тим	титула			
син	тигар	типкати			
тихо	тиква	титрати			
тип	тих	тиштати			

3. Прочитайте, следя за произношением согласных перед [е].

без	дед	мера	време	себе	тент
беда	где	смех	среда	север	тема
вера	тетка	опера	сестра	седети	температура

4. Прочитайте, стараясь произносить правильно слова, которые начинаются с **е** или **је**.

епоха	естетика	један	јединствен
економија	Европа	јединица	једноставан
енергија	европски	једини	јевтин

5. **СПРЯЖЕНИЕ ГЛАГОЛА-СВЯЗКИ БИТИ «БЫТЬ» В НАСТОЯЩЕМ ВРЕМЕНИ.** Глагол-связка имеет ударные (полные) и безударные (краткие) формы. Безударные формы — энклитики обычно употребляются после первого ударного слова в предложении, например: **Он је студент. Сгудент је.** «Он студент». Их нельзя употреблять в начале предложения.

Лицо	Полные (ударные) формы	Краткие (безударные) формы	
<i>Единственное число</i>			
1 (ја)	јесам	сам	я
2 (ти)	јеси	си	ты
3 (он, она, оно)	јест	је	он она оно
<i>Множественное число</i>			
1 (ми)	јесмо	смо	мы
2 (ви)	јесте	сте	вы
3 (они, оне, она)	јесу	су	они

6. ИМЕНИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ ЛИЧНЫХ МЕСТОИМЕНИЙ. В сербском языке, в отличие от русского, в третьем лице множественного числа существуют местоимения **они** — «они» мужского рода, **оне** — «они» женского рода и **она** — «они» среднего рода.

Лицо	Единственное число	Множественное число
1	ја	ми
2	ти	ви
3	он она оно	они оне она

7. Прочитайте и переведите на русский язык.

где	где
овде	здесь
ту	здесь
тамо	там
ташна	дамская сумочка
свеска	тетрадь
торба	сумка (дорожная, хозяйственная и т. п.)
ауто	автомобиль
пас	собака

Ово је Петар, а то су Иван и Зорица. Ја сам професор српског језика. Мој брат је студент. И ти си студент. То су Зора и Гордана. Оне су из Београда. Ми смо професори, а ви сте студенти. Где си? — Овде сам. А где су Петар и Драган? — Тамо су. Где сте? — Ту смо. А где је Зора? — И Зора је ту. Где је моја ташна? — Овде је. И свеска је овде. То је моја торба, а оно је ваша. Где је твој ауто? — Он је тамо. Ово је мој пас, а оно је твој.

8. Вставъте нужную форму глагола-связки **бити**.

Ја... студент. Ви... професор српског језика. Ми... овде. То... Иво и Марија. Драган... из Београда. Ти... мој друг. Где... Зора? Зора и Гордана... овде.

Запомните:

Шта је ово (то, оно)? «Что это?»

Ко је ово (то, оно)? «Кто это?»

*Примечание. Если речь идет о профессии, национальности, вероисповедании или поле, вопрос **Шта је (су)?** соответствует русскому **Кто он, она (они)?**, ср.: **Шта је то?** — **То је свеска**; **Ко је то?** — **То је Иван Петров**; **Шта је он?** — **Он је професор**.*

9. Ответъте на вопросы, используя названия национальностей (в сербском языке они пишутся с большой буквы): Рус, Рускиња, Руси — «русский, русская, русские»; Немац, Немица, Немци — «немец, немка, немцы»; Француз, Францускиња, Французи — «француз, француженка, французы»; Енглец, Енглескиња, Енглези — «англичанин, англичанка, англичане»; Американац, Американка, Американци — «американец, американка, американцы».

1. То је Стив Уокер. Шта је? 2. То су Мари и Жан Шарон. Шта су? 3. Ово је Иван Смирнов, а то је Наталија Смирнова. Шта су? 4. Ово је Уве Шмит. Шта је? 5. То су Мери и Мајкл Смит. Шта су?

10. Ответьте на вопросы, используя слова в скобках.

1. Шта је ово? (свеска). 2. Ко је то? (пас). 3. Шта је оно? (мој ауто). 4. Шта је то (наш сто). 5. Шта је ово? (ваша торба). 6. Шта је то? (моја ташна). 7. Ко је то? (Петар). 8. Шта је Петар? (студент). 9. Шта је Гордана? (професор).

Запомните:

Како си?	«Как у тебя дела?»
Како сте?	«Как у вас дела?»
Хвала, добро.	«Спасибо, хорошо».
Како се зовеш?	«Как тебя зовут?»
Како се зовете?	«Как вас зовут?»
Како се зове?	«Как его (ее) зовут?»
Зовем се...	«Меня зовут...»
Зове се...	«Его (ее) зовут...»

11. Прочитайте и переведите диалог. Разыграйте его, заменяя выделенные слова словами в скобках.

- Добро јутро!
- Добро јутро!
- Како сте?
- Хвала, добро.
- А ко је то?
- То је мој друг.
- Како се зове?
- Зове се **Уве**.
- Шта је?
- Уве је **Немац**.

(Питер — Енглец, Жак — Француз, Владимир — Рус)

12. Дополните репликами диалог.

—...

— Добар дан!

—...

— Хвала, добро.

—...

— То су Иван и Наташа.

—... Они су Руси.

13. Переведите на сербский язык:

а) Кто он (по национальности)? — Он русский. — А кто ваш товарищ? — Он англичанин. Его зовут Майкл.

б) Как вас зовут? — Меня зовут Наташа. — А кто это? — Это мой товарищ. — Как его зовут? — Его зовут Драган.

в) Где моя сумка? — Ваша сумка там, а моя здесь. Я здесь. А где вы? — Мы тоже здесь. Анна там. — А где Иван и Наташа? — Они тоже там.

г) Доброе утро. Как дела? — Спасибо, хорошо.

14. Перепишите латиницей упражнения 2, 3, 4, 7.

15. Добро пожаловать в Сербию и Черногорию!

Прочитайте слова и предложения и перепишите их кириллицей.

aerodrom

аэродром, аэропорт

avion

самолет

carina

таможня

carinski pregled kofer	таможенный досмотр чемодан; To je moj kofer. Это мой чемодан.
stvari	вещи; To su moje stvari. Это мои вещи.
minibus	маршрутное такси, маршрутка; minibus za Tivat — маршрутка до Тивата
Sobarica je ovde. Restoran je tamo. toalet, WC (vece)	Горничная здесь. Ресторан там. туалет
pivo	пиво
vino	вино; suvo vino — сухое вино
rakija	ракия (фруктовая водка)
prodavnica	магазин
pijasa	рынок
apoteka	аптека
PTT (petete) — pošta, telegraf, telefon	почтамт

➔ Словарь

ауто (м)	автомобиль
без	без
Београд (м)	Белград
*бистар	прозрачный
вера (ж)	вера
*време (с)	1. время; 2. погода
где	где
Европа (ж)	Европа
европски	европейский
Енглез (м)	англичанин

Енглези (мн.)	англичане
Енглескиња (ж)	англичанка
зовем се	меня зовут
зовете се	вас зовут
зове се	его зовут
јевтин	дешевый
један	один
*једини	единственный
*јединствен	единый
језик (м)	язык
како	как
киша (ж)	дождь
ко	кто
Немац (м)	немец
Немица (ж)	немка
Немци (мн.)	немцы
овде	здесь
пире (м)	пюре
професор (м)	1. преподаватель; 2. профессор
риба (ж)	рыба
Рус (м)	русский
Руси (мн.)	русские
Рускиња (ж)	русская
свеска (ж)	тетрадь
себе	себя
север (м)	север
сестра (ж)	сестра
син (м)	сын
сир (м)	сыр; творог
среда (ж)	среда
српски	сербский
студент (м)	студент
студенткиња (ж)	студентка
ташна (ж)	дамская сумочка

тих	<i>тихий</i>
торба	<i>сумка (дорожная и т. п.)</i>
ту	<i>здесь, тут</i>
Француз (м)	<i>француз</i>
Французи (мн.)	<i>французы</i>
Францускиња (ж)	<i>француженка</i>
шта	<i>что</i>

УРОК 3

1. Согласный [л] в сербском языке звучит несколько мягче, чем русский твердый [л] — как «средне-европейский» [l] в английском, немецком, французском языках.

Прочитайте:

лак	дело	лук	лед	лице	бол
кола	тело	лука	лек	лимун	кал
плата	село	блуза	леп	лигар	бокал
блато	около	лула	лето	лила	генерал

2. Мягкие согласные [љ], [њ] звучат мягче, чем русские (кончик языка следует зафиксировать за нижними зубами). Старайтесь избегать ассоциаций с разделительным мягким знаком: сербские **ља** (lja), **љу** (lju), **ња** (nja), **њу** (nju) произносятся как русские **ля**, **лю**, **ня**, **ню**, а не **лья**, **лю**, **нья**, **ню** и т. п.; слова типа **знање** (znanje) следует произносить **знане**, а не **знанье**.

Прочитайте:

љубав	воља	краљ
људи	поље	угаљ
љуска	хаљина	родитељ
Љиљана	даљина	
њух	вожња	пањ
њушка	ношња	лењ
њива	знање	огањ
њихов	стање	

3. Сравните произношение слов с [л] — [ль], [н] — [нь].

луди — льуди

лула — льула

школа — школька

плуг — пљусак

клула — кљун

нега — његов

дан — пањ

тун — туњ

лука — лут

лутка — љубав

лига — љигав

плес — пљесак

нико — њихов

никакав — њихати

зелен — лењ

4. МНОЖЕСТВЕННОЕ ЧИСЛО СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ. В сербском языке не только в единственном, но и во множественном числе существительных различается род.

Запомните:

Во множественном числе существительные мужского рода на согласный имеют окончание **-И**, женского рода на **-а** имеют окончание **-Е**, среднего рода на **-о, -е** имеют окончание **-А**.

В сербском языке есть «беглый» А, который соответствует русским «беглому» О и «беглому» Е. Существительные мужского рода с «беглым» А утрачивают его во множественном числе, например: *старац* — *старци* (сравните: старец — старцы). Односложные существительные мужского рода во множественном числе как правило оканчиваются на **-ови, -еви** (*зид* — *зидови, отац* — *очеви* и т. п.); существительные на **-лац** во множественном числе оканчиваются на **-оци**; существитель-

ные на -г, -к, -х во множественном числе обычно оканчиваются на -зи, -ци, -си. Существительные женского рода на согласный получают во множественном числе окончание -и (а не -е): *кост* — *кости*, *новост* — *новости*, *радост* — *радости*.

Мужской род

Единственное число

Множественное число

студент	«студент»	студенти
професор	«преподаватель»	професори
мушкарац	«мужчина»	мушкарци
слушалац	«слушатель»	слушаоци
Рус	«русский»	Руси
зид	«стена»	зидови
сто	«стол»	столови
кључ	«ключ»	кључеви
отац	«отец»	очеви
психолог	«психолог»	психолози
радник	«рабочий»	радници
успех	«успех»	успеси

Женский род

Единственное число

Множественное число

студенткиња	«студентка»	студенткиње
Рускиња	«русская»	Рускиње
соба	«комната»	собе
свеска	«тетрадь»	свеске
оловка	«ручка»	оловке
торба	«сумка»	торбе
радост	«радость»	радости

Средний род

Единственное число

Множественное число

село	«село, деревня»	села
море	«море»	мора
име	«имя»	имена

Исключения:

човек «человек» — **људи** «люди»

дете «ребенок» — **деца** «дети»

брат «брат» — **браћа** «братья»

господин «господин» — **господа** «господа»

Слова **деца**, **браћа**, **господа** являются собирательными существительными женского рода. Прилагательные, указательные и притяжательные местоимения, определяющие эти слова, имеют окончание женского рода единственного числа, а глагол имеет форму множественного числа, например: **Моја деца су мала** «Мои дети маленькие».

5. Образуйте множественное число по заданной модели:

студент — **студенти**

турист «турист»

прозор «окно»

орман «шкаф»

кофер «чемодан»

комарац «комар»

мушкарац «мужчина»

слушалац — **слушаоци**

читалац «читатель»

гледалац «зритель»

посетилац «посетитель»

преводилац «переводчик»

зид — зидови

град «город»

стан «квартира»

друг «товарищ»

кључ — кључеви

нож «нож»

муж «муж»

краљ «король»

свеска — свеске

учионица «аудитория»

столица «стул»

жена «женщина, жена»

девојка «девушка»

село — села

место «место»

седиште «место, сидење»

друштво «общество,
компания»

позориште «театр»

6. Закончите предложения по модели:

Иван је студент. Петар и Иван... — Петар и Иван су студенти.

1. Јован је преводилац. Јован и Небојша... 2. Јелена је студенткиња. Јелена и Олга ... 3. Ја сам Рус. Ја и Иван ... 4. Тања је Русиња. Ја и Тања ... 5. Ти си новинар. Ви ... 6. Она је Немица. Оне ... 7. Милош је радник. Милош и Зоран... 8. Ја сам геолог. Ја и Новак... 9. Он је друг. Они...

7. ОБЩИЙ ВОПРОС. Вопросительные предложения с частицами **ли, да ли**. Общий вопрос в сербском языке строится двумя способами:

Общий вопрос с частицей ли .	Общий вопрос с частицами да ли .
Ја сам професор. Јесам ли (ја) професор? Ти си професор. Јеси ли (ти) професор? Он је професор.	Ја сам студент. Да ли сам (ја) студент? Ти си студент. Да ли си (ти) студент? Он је студент.

Je ли (он) професор?	Да ли је (он) студент?
Ми смо професори.	Ми смо студенти.
Јесмо ли (ми) професори?	Да ли смо (ми) студенти?
Ви сте професори.	Ви сте студенти.
Јесте ли (ви) професори?	Да ли сте (ви) студенти?
Они су професори.	Они су студенти.
Јесу ли (они) професори?	Да ли су (они) студенти?

Примечание. Если в сказуемом есть глагол-связка **бити**, вопрос с частицей **ли** начинается ударной (полной) формой этого глагола, за исключением 3 лица единственного числа (*Je ли...*).

При ответе на общий вопрос, содержащий формы настоящего времени глагола *бити* (*јесам*), вместо положительного ответа «Да» можно использовать ударные (полные) формы этого глагола:

Јесам ли (ја) у праву? — **Јеси**. «Я прав? — Да, (ты) прав».

Јесмо ли (ми) у праву? — **Јесте**. «Мы правы? — Да, (вы) правы».

Јеси ли студент? — **Јесам**. «Ты студент? — Да, студент».

Јесте ли студенти? — **Јесмо**. «Вы студенты? — Да, студенты».

Јесу ли професори? — **Јесу**. «Они преподаватели? — Да».

Je ли он професор? — **Јест(е)**. «Он преподаватель? — Да».

Je ли то твоја торба? — **Јест(е)**. «Это твоя сумка? — Да, моя».

Je ли оно наш аутобус? (Да ли је оно наш аутобус?) — **Јест(е)**.

«Это наш автобус? — Да, наш».

8. Задайте общий вопрос к предложению, напр.: *Студент сам.* — *Јеси ли студент?* (Да ли си студент?); *То је моја торба.* — *Је ли то твоја торба?* (Да ли је то твоја торба?)

Ја сам Петар. Ово је Драган. Драган је мој брат. То је наша мајка. Ово је наш стан. То је моја соба, а оно је твоја. Ја сам преводилац. Ти си мој муж. Ја сам твоја жена. Моја сестра је студенткиња. Наташа је овде.. Зора и Милош су из Београда. Ја и Владимир смо Руси. Туристи смо. Наша соба је тамо. Ви сте наши гости. То је ваша соба.

9. Скажите вместо «да»: *јесам, јеси, јест (е), јесмо, јесте, јесу.*

Јеси ли Рус? Да ли сте Руси? Јесмо ли паметни (умные)? Јесмо ли лепе (красивые)? Је ли Драган преводилац? Да ли је Ана студенткиња? Јесу ли Новак и Зоран радници? Да ли сам твој пријатељ? Да ли си моја девојка?

10. **КРАТКАЯ (НЕОПРЕДЕЛЕННАЯ) И ПОЛНАЯ (ОПРЕДЕЛЕННАЯ) ФОРМА ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ.** Большинство прилагательных имеет определенную (полную) и неопределенную (краткую) формы. В отличие от русского языка неопределенная (краткая) форма прилагательного употребляется не только в качестве именной части составного сказуемого, но может использоваться и в качестве определения. В составе сказуемого употребление краткой формы обязательно.

Прилагательные отвечают на вопрос: *какав?* «какой?», *каква?* «какая?», *какво?* «какое?», *какви* (какве, *каква*)? «какие?»

Род	Неопределенная форма		Определенная форма	
	Единственное число	Множественное число	Единственное число	Множественное число
мужской	добар	добри	добри	добри
женский	добра	добре	добра	добре
средний	добро	добра	добро	добра

Примечания.

1. При поиске слова в словаре нужно помнить, что словарной формой прилагательного является краткая форма мужского рода единственного числа. В этой форме часто бывает «беглый» *А*, поэтому чтобы найти перевод *паметни*, нужно искать *паметАн*.

2. Русское слово «какой» переводится на сербский язык по-разному. Если вас интересует качество, цвет и т. п., нужно спросить: *Какав је он? Каква је она? Какво је оно? Какви су они? Какве су оне? Каква су она?* Если же вы имеете в виду «какой из, который», следует использовать слово *који, која, које; који, које, која*.

11. Прочитайте и переведите текст.

млад (млади)
стар (стари)
нов (нови)
светао (светли)
таман (тамни)

молодой
старый
новый
светлый
темный

неки	1. какой-то; 2. (мн.) некоторые
*дебео (дебели)	толстый
танак (танки)	тонкий
тежак (тешки)	1. тяжелый; 2. трудный
лак (лаки)	легкий
интересантан (интересантни)	интересный
*досадан (досадни)	скучный
сав, сва, све; сви, све, сва	весь, вся, всё; все
леп (лепи)	красивый
ружан (ружни)	уродливый
*велики (обычно опред.)	большой
*мали (только опред.)	маленький
удобан (удобни)	удобный
неудобан (неудобни)	неудобный
глуп (глупи)	глупый
*паметан (паметни)	умный
али	но
или	или

Ја сам млада и лепа. Ово је мој нови стан. Моја соба је велика и светла. Тамо су моје књиге. Неке књиге су дебеле и тешке, а неке су танке и лаке. Све су књиге интересантне. Овде је мој сто. Он је мали, али удобан. То је стара фотеља. Ко је ту? То је мој пас. Пси су паметни, али је мој пас стар, дебео и глуп. Он је досадан, али је мој љубимац!

Ответајте на вопросы:

Да ли је она млада или стара?

Да ли је лепа или ружна?

Да ли је соба велика или мала?

Да ли су књиге дебеле или танке?

Јесу ли све књиге интересантне?

Је ли сто удобан?
 Је ли фотеља стара?
 Да ли је пас млад или стар?
 Да ли је паметан или глуп?
 Каква (какав) си ти?
 Какав је твој пас (љубимац)?
 Каква је твоја соба?
 Каква је наша учионица?

12. Составьте предложения по модели:

— Какав је сто? «Какой стол?» — Сто је нов.
«Стол новый».

— Каква је оловка? «Какой карандаш?» Оловка је нова. «Карандаш новый».

— Какво је огледало? «Какое зеркало?» — Огледало је ново. «Зеркало новое».

Сто — нов. Столице — старе. Мој муж — млад. Твој муж — стар. Наш стан — мали. Твоја соба — удобна. Наша учионица — велика. Девојке — лепе. Студенти — вредни (старательный). Пси — паметни. Мој пас — глуп. Ваше село — велико. Моја девојка — лепа. Твоја девојка — ружна.

13. Запомните названия цветов.

боја

цвет

Какве је боје...? Какве су боје...? «Какого цвета?»

Бео (бели) «белый»; *сив (сиви) «серый»; зелен (зелени) «зеленый»; жут (жути) «желтый»; плав (плати) «голубой»; неизменяемые прилагательные: браон «коричневый», беж «беж», розе «розовый», тегет «темно-синий», лила «лиловый».

Прочитајте текст и одговорите на питања.

а) слика	<i>картина</i>
небо	<i>небо</i>
облак (облаци)	<i>облако, туча</i>
песак	<i>песок</i>
*брод	<i>корабль</i>
планина	<i>гора, горный массив</i>
*около	<i>вокруг</i>

Ово је слика. Небо је плаво. Облаци су бели. И море је плаво. Тамо је бели брод. Песак је жут, а около су зелене планине. Слика је лепа!

Какво је небо?

Какви су облаци?

Какав је песак?

Какве су планине?

Какво је море?

Какав је брод?

б) ствар (ж) — ствари (мн.)	<i>вещь, вещи</i>
један (једна, једно)	<i>один</i>
други	<i>другой</i>
хаљина	<i>платье</i>
сукња	<i>юбка</i>
блуза	<i>блузка</i>
*мајица	<i>футболка</i>
*панталоне (мн. ж)	<i>брюки</i>
ципеле (мн. ж)	<i>туфли</i>

Ово су моје ствари. Овде су хаљине. Једна хаљина је бела, а друга хаљине је зелене боје. Једна моја сукња је плава, а друга је беле боје. Ту је блуза розе боје, а тамо су беле блузе. Мајице су жуте, лила и тегет. Ово су беж

панталоне. И ципеле су беж боје. Ове ципеле су браон. И ташна је браон боје.

Какве је боје једна хаљина?

Какве је боје друга хаљина?

Какве су боје сукње?

Какве је боје једна блуза?

Какве су боје мајице?

Какве су боје ципеле?

Какве је боје ташна?

Запомните:

Какав је данас дан? «Какой сегодня день?» — Данас је леп дан. «Сегодня хороший день».

Какво је данас време? «Какая сегодня погода?» — Данас је лепо време. «Сегодня хорошая погода».

Који је данас дан? «Какой сегодня день?» — Данас је понедељак (уторак, среда, четвртак, петак, субота, недеља). «Сегодня понедельник (вторник, среда, четверг, пятница, суббота).»

*Примечание. В слове **четвртак** произносится **р** «слоговой» (смотрите урок 6).*

14. Прочитајте и преведите дијалог.

*напољу

зар

Баш је лепо!

на улице, на дворе

разве

Как хорошо!

— Добар дан.

— Добар дан.

- Како сте.
- Добро сам, а ви?
- И ја сам добро. Какво је време напољу?
- Време је лепо.
- Који је данас дан?
- Данас је недеља.
- Зар је данас недеља? Баш је лепо!

15. Разыграйте диалоги, заменяя выделенные слова словами в скобках.

а) топао (топли)	<i>теплый, жаркий</i>
хладан (хладни)	<i>холодный</i>
*ведар (ведри)	<i>ясный, безоблачный</i>
кишовит (и)	<i>дождливый</i>
*магловит (и)	<i>туманный</i>

- Који је данас дан?
- Данас је **субота**.
- Какво је време данас?
- Данас је **топло време**.

(понедељак — хладно време; уторак — ведро време;
среда — кишовито време; четвртак — магловито време;
петак — ружно време)

б) топло	<i>тепло, жарко</i>
хладно	<i>холодно</i>
кишовито	<i>дождливо</i>

- Како је напољу?
- Данас је **топло**.
- (хладно; кишовито)

 16. Ответьте утвердительно на вопросы.

Јесам ли професор? Да ли сте психолози? Јесу ли Саша и Наташа муж и жена? Да ли сте Рус? Да ли је Тања Рускиња? Је ли ово ваша оловка? Је ли то ваша свеска? Јесу ли блузе беле? Да ли су панталоне браон? Је ли мајица тегет боје? Јесам ли дебела? Јесмо ли паметни?

 17. Задайте общий вопрос.

Ово је оловка. Она је плава. То су свеске. Оне су зелене. Ја сам професор. Ви сте слушаоци. Ви сте Руси. Ви сте из Москве. Наша учионица је удобна. Прозори су велики. Зидови су жути. Панталоне су браон боје. Ја сам професор. Ми смо студенти.

 18. Задайте вопросы со словами **како, какав, који**.

Зовем се Александар. Мој друг се зове Петар. Мој стан је мали, али удобан. Твоја соба је велика и светла. Данас је лепо време. Данас је леп дан. Данас је петак. Ја сам паметан. Ја сам лепа. Уторак је. Пси су паметни. Добро сам.

 19. Переведите на сербский язык.

а) Вы переводчик? — Да, переводчик. И Петр и Александр переводчики? — Да, переводчики. — Они русские? — Да, русские.

б) Это ваша комната? — Да, наша. — Какая она? — Комната большая и удобная.

в) Это ваша собака? Она глупая или умная?

г) Это ваши вещи? Какого цвета платье? — Платье голубое, и юбка голубого цвета. Какого цвета брюки? — Брюки бежевые, и туфли бежевого цвета. Блузка розовая, а футболка темно-синяя.

д) Какая сегодня погода? — Сегодня хорошая погода. Какой сегодня день? — Сегодня воскресенье. На улице тепло.

20. Перепишите латиницей задания 8, 11, 13.

21. Добро пожаловать в Сербию и Черногорию!

Прочитайте слова и предложения и перепишите их кириллицей.

mleko	молоко
ulje	растительное масло
sladoled	мороженое
lek	лекарство;
	lekovі лекарства
lekar	врач
hotel	гостиница
jelo	блюдо, еда
jelovnik	меню
toalet	туалет
tanjir	тарелка
šolja	чашка
lignje	кальмары
školjke	моллюски
riblja čorba	уха
svinjski odrezak	эскалоп
meso na roštilju	мясо на гриле
ljuta paprika	красный перец

vinjak	виньяк (коньяк)
šampanjac	шампанское
lek za glavobolju	лекарство от головной боли
Koji su to lekovi?	Какие это лекарства?
Zabranjeno fotografisanje!	Фотографировать воспрещается!
Zabranjeno pušenje!	Курить воспрещается!

8 Словарь

али	но
аутобус (м)	автобус
баш	усилительная частица
беж (неизмен.)	бежевый
бео (бели)	белый
*блато (с)	грязь
блуза (ж)	блузка
боја (ж)	цвет
*бокал (м)	кувшин
бол (м)	боль
браон (неизмен.)	коричневый
*брод (м)	теплоход, корабль
*ведар (ведри)	ясный, безоблачный
*велик(и)	большой
*време (с)	1. время; 2. погода
глуп (глупи)	глупый
*дебео (дебели)	толстый
девојка (ж)	девушка
*други	1. второй; 2. другой
жут (жути)	желтый
зар	разве

зелен (зелени)	зеленый
зид (м)	стена
знање (с)	знание
или	или
име (с)	имя
јело (с)	блюдо, еда
јеловник (м)	меню
какав	какой (по качеству)
кишовит (и)	дождливый
кључ (м)	ключ
који	какой, который
кола (мн. с)	машина, автомобиль
лак (лаки)	легкий
лампа (ж)	лампа
лед (м)	лед
лек (м)	лекарство
лекар (м)	врач
леп (лепи)	1. красивый; 2. хороший
лето (с)	лето
лила (неизмен.)	фиолетовый
лице (с)	лицо
лук (м)	лук
љубав (ж)	любовь
љубимац (м)	любимец
људи (мн.)	люди
*магловит (и)	туманный
*мајица (ж)	футболка
*мали	(только опред форма) маленький
млад (млади)	молодой
море (с)	море
*напољу	на улице, на дворе
*недеља (ж)	1. неделя; 2. воскресенье
неудобан (неудобни)	неудобный
нов (нови)	новый

облак (м)	облако; туча
*около	вокруг
*паметан (паметни)	умный
панталоне (мн. ж)	брюки
песак (м)	песок
петак (м)	пятница
плав (плави)	голубой
планина (ж)	гора
*плата (ж)	заработная плата, зарплата
понеделѝак (м)	понедельник
преводиѝац (м)	переводчик
прозор (м)	окно
психолог (м)	психолог
радник (м)	рабочий
розе (неизмен.)	розовый
ружан (ружни)	уродливый
свеска (ж)	тетрадь
светао (светли)	светлый
село (с)	село; деревня
*сив (и)	серый
слика (ж)	картина
слушалац (м)	слушатель
среда (ж)	среда
стар (стари)	старый
субота (ж)	суббота
сукња (ж)	юбка
таман (тамни)	темный
танак (танки)	тонкий
тегет (неизмен.)	темно-синий
тежак (тешки)	1. тяжелый; 2. трудный
тоалет	туалет
топао (топли)	теплый, жаркий
топло	тепло, жарко
удобан (удобни)	удобный
успех (м)	успех

уторак (м)	вторник
халъина (ж)	платье
хладан (хладни)	холодный
хладно	холодно
хотел	гостиница
ципеле (мн. ж)	туфли
четвртак (м)	четверг

УРОК 4

1. Согласные [ж], [ш], [ц] звучат более мягко, чем соответствующие русские согласные.

После сербских согласных [ж], [ш], [ц] произносится гласный [и], а не [ы].

Прочитайте:

живот

машина

цифра

дружина

тишина

ципела

сложити

наши

цигарета

шити

ваши

Немци

2. Глухой согласный [ч] — твердый в отличие от русского мягкого [ч]. При произношении этого согласного губы в большей степени округлены и выпячены вперед.

Прочитайте:

човек

очи

реч

чудо

вече

кључ

чист

тачка

мач

3. Глухой согласный [ѣ] — мягкий. Он звучит мягче русского [ч], как русский мягкий согласный [т'] и [ш], произнесенные слитно. Кончик языка следует зафиксировать за нижними зубами.

Прочитайте:

ћерка	кућа	моћ
ћурка	цвеће	ноћ
ћебе	срећа	помоћ

4. ЛОКАТИВ (ПРЕДЛОЖНЫЙ ПАДЕЖ) ЕДИНСТВЕННОГО ЧИСЛА СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ.

В сербском языке семь падежей:

Название падежа	Вопрос	Русский эквивалент названия
номинатив	ко? шта?	именительный падеж
генитив	кога? чега?	родительный падеж
датив	коме? чему?	дательный падеж
акузатив	кога? шта?	винительный падеж
вокатив	—	звательный падеж
инструментал	ким? чим?	творительный падеж
локатив	(о) коме? чему?	предложный падеж

Существительные мужского и среднего рода единственного числа в локативе получают окончание **-У** (брат + у = брату, село — сел + у = селу); существительные женского рода единственного числа в локативе имеют окончание **-И** (сестра — сестр + и = сестри). В сочетании с предлогами **у** «в» и **на** «на» существительные в форме локатива отвечают на вопрос «где?». В сочетании с предлогом **о** «о, об, обо» — указывают на объект речи, мысли и т. п. Например:

Где живите? — Живим у Београду. «Где вы живете? — Я живу в Белграде».

О чему мислите? — Мислим о Београду. «О чем вы думаете? — Я думаю о Белграде».

О коме мислите? — Мислим о сину. «О ком вы думаете? — Я думаю о сыне».

Мужской род	Женский род	Средний род
Где? Београд — у БеоградУ	Где? Москва — у МосквИ	Где? село — у селУ
О коме? Милош — о МилошУ	О коме? Зора — о ЗорИ	О чему? село — о селУ

Многие существительные женского рода на **-ка, -га, -ха** в локативе единственного числа оканчиваются на **-ци, -зи, -си**.

Запомните:

рука «рука» — у руци, нога «нога» — на нози, аптека «аптека» — у аптеци, река «река» — на реци, лука «порт» — у луци, свеска «тетрадь» — у свесци, Америка — у Америци

5. Прочитайте и переведите предложения

*вечера	ужин
сто	стол
доручак	завтрак
фрижидер	холодильник
*столица	стул
текст	текст
*реч (ж)	слово
речник	словарь
болница	больница
соба	комната; номер в гостинице
плажа (ж)	пляж

лука	порт
ручак	обед
кафана	кафе, ресторанчик
*истина	правда

Где си? — У соби сам. Где је вечера? Вечера је на столу, а доручак је у фрижидеру. Где је кључ? — Кључ је у ташни. А где је ташна? — Ташна је на столици. Где је професор? — Професор је на универзитету. А студенти? — У учионици су. Нови текст је у књизи, а нове речи су у речнику. Где је лекар? — Лекар је у болници. Где су туристи? — Ту су, у хотелу. А туристкиње су тамо, на плажи. Где је лука? — На мору је. У луци је бели брод. Где су мушкарци? — Мушкарци су на ручку у кафани. И вино је на столу у кафани. У чему је истина? У вину је истина. О чему мислиш? — Мислим о истини.

Ответа̑те на вопросы:

Где је вечера?

Где је кључ?

Где је ташна?

Где су професори?

Где су студенти?

Где су нови текстови?

Где је бели брод?

Где је лука?

Где сте ви?

О чему мислите?

Запомните:

— Молим (те, вас)! «Пожалуйста!» (просьба).

— Изволите! Изволи! «Пожалуйста!» (предложение).

— Хвала! — Молим! «Спасибо! — Пожалуйста!»
 — Извините! Извини! — Молим! «Извини(те)! —
 Пожалуйста!»
 — Молим? «Что-что? (Что вы сказали?)»

*Примечание. В сербском языке существуют полные формы личных местоимений, имеющие самостоятельное ударение, и краткие безударные формы (энклитики), например: **мене** — **ме** «меня», **тебе** — **те** «тебя», **мени** — **ми** «мне», **теби** — **ти** «тебе».*

6. Прочитайте и переведите диалог. Разыграйте диалог, заменяя выделенное слово словами в скобках.

*чаша	бокал
програм (м)	программа
вино	вино
пиво	пиво
сок	сок

- Изволи, ово је твоја чаша.
- Хвала.
- Молим.
- Шта је у чаши?
- У чаши је **вино**.
- Шта је на програму?
- На програму је музика.
- Каква је музика?
- Лепа је. И ти си лепа.
- Молим?
- Лепа си!
- Хвала.
- Молим. То је истина!
- (пиво, сок, кока-кола, вода)

7. Поставьте существительное в форме локатива.

а) *Ташина је на (столица) — Ташина је на столици.*

Драгана је у (соба). Оловка је у (торба). Торба је на (столица). Девојке су на (плажа). Мој муж је у (кафана).

б) *Музика је на (програм) — Музика је на програму.*

Књига је на (сто). На (прозор) су завесе. Наша соба је у лепом (хотел). Ми смо у (град). На (зид) су слике.

в) *На (село) је лепо. — На селу је лепо. На (море) је топло. Звезде су на (небо). У (позориште) је интересантна представа. У (вино) је истина.*

8. **УКАЗАТЕЛЬНЫЕ МЕСТОИМЕНЕНИЯ.** В зависимости от степени отдаленности указываемого предмета в сербском языке используются местоимения **овај** «этот»; **тај** «этот, тот»; **онај** «(вон) тот».

Род	Указывает на ближайший предмет	Указывает на отдаленный предмет	Указывает на самый отдаленный предмет
	<i>Единственное число</i>		
мужской	овај	тај	онај
женский	ова	та	она
средний	ово	то	оно
	<i>Множественное число</i>		
мужской	ови	ти	они
женский	ове	те	оне
средний	ова	та	она

9. Поставьте словосочетания во множественном числе, например: *Овај дан — ови дани.*

Она студенткиња, тај студент, овај пријатељ, ово позориште, та Рускиња, онај сто, оно село, то јутро, тај зид, то лето, оно место, та улица, тај хотел, ова соба, то дете, онај човек.

10. Дополните предложения прилагательным **леп**. Полученные предложения преобразуйте во множественное число, например: *Овај дан је леп. — Ови дани су лепи.*

Овај хотел је... Ова торба је... То село је... Тај пут је... Она соба је... Та зграда је.... Ово језеро је... Она слика је... Овај град је... Ово позориште је... Тај хотел је... Она плажа је...

11. ИМЕНИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ ЕДИНСТВЕННОГО И МНОЖЕСТВЕННОГО ЧИСЛА ПРИТЯЖАТЕЛЬНЫХ МЕСТОИМЕНИЙ.

Личные местоимения	Притяжательные местоимения	Личные местоимения	Притяжательные местоимения
ја	мој	ми	наш
ти	твој	ви	ваш
он	његов	они	њихов
оно	његов	оне	
она	њен	она	

В отличие от русского языка сербские местоимения **његов** «его», **њен** «её» и **њихов** «их» изменяются по родам, числам и падежам.

Единственное число			Множественное число		
м. р.	ж. р.	ср. р.	м. р.	ж. р.	ср. р.
Чији?	Чија?	Чије?	Чији?	Чије?	Чија?
мој	моја	моје	моји	моје	моја
твој	твоја	твоје	твоји	твоје	твоја
његов	његова	његово	његови	његове	његова
њен	њена	њено	њени	њене	њена
наш	наша	наше	наши	наше	наша
ваш	ваша	ваше	ваши	ваше	ваша
њихов	њихова	њихово	њихови	њихове	њихова

12. Составьте предложения по модели:

Он је турист (кофер) — То је његов кофер.

а) Он је студент (књига). Он је возач (аутомобил). Он је професор (сто). Он је сељак (село). Он је лекар (болница).

б) Она је студенткиња (књига). Она је мајка (дете). Она је жена (муж). Она је сестра (брат).

в) Они су студенти (универзитет). Оне су студенткиње (књиге). Они су радници (фабрика). Они су туристи (торбе).

13. Ответьте на вопрос по модели: *Ово је мој кофер. — А торба? — И торба је моја.*

Ово су наши кофери. — А торбе? То је мој кључ. — А оловка? Ово је твој сто. — А књига? Оно је његова соба. — А стан? То је њен аутомобил. — А гаража? Ово су ваши столови. — А столице? То је њихов хотел. — А плажа?

 14. Ответьте на вопросы по модели: *Чији је ово капут? (ја) — Ово је мој капут.*

Чија је ово књига? (ја) Чији је то сто? (ми) Чије су то оловке? (ти) Чији је то брат? (он) Чија је то сестра? (он) Чији је то отац? (она) Чија је то мајка (она) Чија је оно кућа? (они) Чија су ово места? (оне) Чији су оно аутомобили? (они) Чија је ово свеска? (она) Чији је то стан? (он) Чија је оно учионица (они)

 15. **ОТРИЦАТЕЛЬНЫЕ ФОРМЫ ГЛАГОЛА-СВЯЗКИ БИТИ.** Как правило, сербские глаголы употребляются с отрицательной частицей **не**, однако глагол-связка **бити** имеет отрицательные формы с **ни-**, которые пишутся слитно:

Единственное число	Множественное число
1л. ја нисам	ми нисмо
2л. ти ниси	ви нисте
3л. он (она, оно) није	они (оне, она) нису

Так же как положительный ответ **да** можно заменить формами глагола-связки **бити (јесам)**, вместо отрицательного слова **не** «нет» можно употреблять формы **ни-сам, ниси** и т. д., например:

Јесам ли лепа? — Јеси.

«Я красивая? — Да, (ты) красивая».

Јесам ли глуп? — Ниси.

«Я глупый? — Нет, (ты) не глупый».

Јесте ли професор? — Јесам. Професор сам.

«Вы преподаватель? — Да. Я преподаватель».

Јеси ли студент? — Нисам. Професор сам.

«Ты студент? — Нет. Я преподаватель».

Је ли то хотел? — Јест. То је хотел.

«Это гостиница? — Да. Это гостиница».

Је ли то ресторан? — Није. То је хотел.

«Это ресторан? — Нет. Это гостиница».

Јесмо ли у нашем хотелу? — Јесте. То је ваш хотел.

«Мы в нашей гостинице? — Да. Это ваша гостиница».

Јесмо ли у нашем хотелу? — Нисте. То је други хотел.

«Мы в нашей гостинице? — Нет. Это другая гостиница».

Јесте ли Руси? — Јесмо. Руси смо.

«Вы русские? — Да. Мы русские».

Јесте ли Немци? — Нисмо. Руси смо.

«Вы немцы? — Нет. Мы русские».

Јесу ли мушкарци ту? — Јесу. Сви су ту.

«Мужчины здесь? — Да. Они все здесь».

А жене? — Нису. Жене су у продавници.

«А женщины? — Нет. Женщины в магазине».

16. Прочитайте и переведите диалоги. Разыграйте их, заменяя выделенные слова словами в скобках.

здрав

болестан (болесни)

сви

час

здоровый

больной

все (сав весь)

урок

а) — Је ли **Петар** у соби?

— Не. **Петар** није у соби.

— Да ли је **Александар** овде?

Није. И он није у соби.

(Јован — Небојша, Милан — Драган)

б) — Јеси ли болесна?

— Нисам. Нисам болесна, здрава сам. Али, мој муж је болестан.

(отац, ујак, брат, син)

в) — Да ли сте Рус?

— Нисам. Немац сам. Александар је Рус.

(Србин, Енглец, Американац)

г) — Јесте ли сви на часу?

— Нисмо. Нисмо сви на часу. Јелена није ту.

(Драгана, Милица, Зорица)

 17. Ответьте на вопросы по модели: *Ја и Драган смо у ресторану. А Милица? — Милица није у ресторану.*

Петар и Јелена су у соби. А Милош? Марија је студенткиња. А ви? Игор и Александар су туристи. А ми? Торба је на столици. А ташна? Професор је овде. А студенти? Под је зелен. А зид? Наша плажа је велика. А ваша? Оловка је на столу. А књига? Милош је у ресторану. А Зора?

 18. Вставьте нужную форму глагола **бити** и закончите предложения по модели: *Петар ... у учионици. он је у ... — Петар није у учионици, он је у биоскопу.*

Милица ... у соби, она ... Марија ... сада у Москви, она ... Јован и Милан ... у биоскопу, они... Ја ... на часу, ја ... Ми ... на селу, ми ... Ви ... у граду, ви ... Оловка ... у торби, она ... Торба ... на столу, она ... Оловке ... на столу, оне ... Ми... на мору, ми... Студент... у учионици, он...

Запомните:

— Ово је мој колега (моја колегиница, Петар, Марија)

— Драго ми је. (Мило ми је.) «Очень приятно».

Добро вече! «Добрый вечер!»

Лаку ноћ! «Спокойной ночи!»

19. Прочитајте и преведите дијалог. Разиграјте его, замењањя выделенные слова словами в скобках.

пријатељица	подруга
име	имя
презиме	фамилия

— Добро вече. Ово је **Татјана**. Ово су Гордана и Драгица. Оне су моје пријатељице.

— Драго ми је.

— Мило ми је.

— Да ли сте **Рускиња**?

— Јесам. Моје име је **Татјана**, по имену оца ја сам Ивановна, а презиме је **Петрова**.

(Мери Смит — Енглескиња; Мари Шарон — Францускиња; Ерика Штајн — Немица; Кет Бити — Американка; Николај Иванович Петров — Рус)

20. Прочитајте и преведите описание любимой девушки.

слика

1. картина

2. фотография

девојка

девушка

Ја волим Драгану.

Я люблю Драгану.

висок (високи)	высокий
низак (ниски)	низкий
витак (витки)	стройный
плав (плави)	1. голубой; 2. белокурый
дуг (дуги)	1. длинный; 2. долгий
кратак (кратки)	короткий
интелигентан (интелигентни)	умный
*коса (ж)	волосы
лице	лицо
*очи (ж мн.)	глаза
нос	нос
*образ	щека
*уста (ср. мн.)	рот; губы
румен (румени)	розовый, румяный
блед (бледи)	бледный
драг (драги)	дорогой
	(милый, любимый)
Ја те љубим!	Я тебя целую!

Запомните: волети «любить» — љубити «целовать».

Ово је слика. На слици је моја девојка. Зове се Драгана. Ја волим Драгану. Она је млада, није висока, али је витка. Њене очи су велике и плаве. Има дугу плаву косу. Њено лице је лепо и интелигентно. Има мали нос, румене образе и лепа уста. Моја драга! Ја те љубим!

Дополните описание любимого молодого человека.

дечко

парень, любимый

Ово је слика. На слици је мој дечко. Зове се... Ја волим... Он је... Његове очи су... Има... косу. Његово лице

је... Има... нос.... образе.... уста. Мој драги! Ја те љубим!

- Опишите того, кого вы любите: отац, мајка, брат, сестра, син, кћерка, пријатељ, пријатељица, пас, мачак...

21. Переведите на сербский язык.

а) Игоря нет на уроке. Он в кино. Милош и Зора на ужине в ресторане. Новый текст в книге, а новые слова в словаре. Белый теплоход в порту. Преподаватели в университете, а студенты в кафе.

б) Это ваша ручка? Нет. Это ее ручка. Моя ручка серая. Чей это дом? Это их дом. Он большой и красивый. Их дочка сейчас в доме. Это ваш автомобиль? Нет. Это его автомобиль, а мой в гараж. А чей вон тот автомобиль? Это автомобиль Милоша. Это моя сестра, а это ее ребенок. Ее мужа сейчас нет в городе. Этот турист не русский, он немец. А вон тот? И тот немец. Это их комната.

в) Я красивая? — Да, красивая! — Спасибо! — Пожалуйста! Я глупый? — Нет, не глупый! — Что-что? — Ты умный! Пожалуйста, это ваш сок. — Спасибо! — Пожалуйста!

22. Перепишите латиницей задания 5, 20.

23. Добро пожаловать в Сербию и Черногорию!

Прочитайте слова и предложения. Перепишите их кириллицей.

Registracija, čekiranje

регистрация
(в аэропорту)

menjačnica	обменный пункт валюты
vodič	гид
Da li ste naš vodič?	Вы наш гид?
frižider	холодильник
Koja je sledeća stanica?	Какая следующая остановка?
robna kuća	универмаг
Gde je robna kuća?	Где универмаг?
brodić	маленький теплоход, катер
čamac	лодка
doručak	завтрак
ručak	обед
večera	ужин
Da li je doručak uključen?	Завтрак включен?
račun	счет
Molim vas, račun!	Счет, пожалуйста!
*pečenje	жаркое
pečeno prase	жареный поросенок
ćevapčić	«чевапчич» (маленький люля-кебаб)
piće	напиток

8 → Словарь

апотека	аптека
аутомобил	автомобиль
биоскоп	кинотеатр
блед (бледи)	бледный
болестан (болесни)	больной
болница	больница
вече	вечер
*вечера	ужин
вино	вино
витак (витки)	стройный
гаража (ж)	гараж
двориште	двор
дечко	парень
добар (добри)	хороший
доручак	завтрак
дуг (дуги)	1. длинный; 2. долгий
*живот	жизнь
завесе (мн. ж)	занавески
зашто	почему
име	имя
*интелигентан (интелигентни)	умный
*истина	правда, истина
кафана	кафе, ресторанчик
кључ	ключ
*коса (ж)	волосы
кћерка	дочка
кућа	дом
леп	красивый, хороший
лице	лицо
лука	порт
*машина	станок
место	место
много	много

*молим	пожалуйста
море	море
нога	нога
ноћ (ж)	ночь
*образ	щека
*очи (мн. ж)	глаза
плав (плати)	1. голубой; 2. светлый, белокурый
плажа (ж)	пляж
позориште	театр
помоћ (ж)	помощь
представа	спектакль
презиме	фамилия
програма (м)	программа
*реч (ж)	слово
речник	словарь
румен (румени)	розовый, румяный
ручак	обед
село	деревня, село
сельак	крестьянин
соба	комната
срећа	счастье
столица	стул
ћебе	одеяло
ћерка (кћерка)	дочка
*уста (мн. ж)	рот; губы
филм	фильм
фрижидер	холодильник
*хвала	спасибо
цвеће (ср.)	цветы
*час	урок
чији	чей

УРОК 5

1. Мягкий согласный [ɣ] звучит, как слитно произнесенный звук [дзь]. Кончик языка следует зафиксировать за нижними зубами.

Звонкий твердый согласный [ɟ] звучит, как слитно произнесенный звук [дж]. Подобный звук получается, когда мы произносим русский [ч] перед звонкими согласными, например: *врач дал, мяч был*. Чтобы [ɟ] получился достаточно твердым, нужно выпятить вперед и округлить губы.

2. Прочитайте, следя за произношением согласного [ɣ].

ɣак	туɣи	воɣ	Ђорɣе
ɣеврек	млаɣи	смуɣ	ɣурɣевак
ɣерам	гвожɣе	глеɣ	уɣи

3. Прочитайте попарно слова с [ɣ] и [ɣ̌].

ɣерка — ɣердан	ɣелав — ɣерам	ɣошак — ɣон
ɣебе — ɣеврек	ɣуд — ɣубре	ɣар — ɣак
ɣуд — ɣул	ɣилим — ɣинɣува	наɣи — наɣи
доɣи — доɣи	Каɣа — Наɣа	пеɣ — цеɣ

4. Прочитайте, следя за произношением [ɟ].

џеп	џарати	џемпер	наруџбина
џамија	хоџа	џип	поруџбина
буџак	хаџија	беџ	отаџбина
оџак	хаџилук	бриџ	враџбина
џигерица	џабе	џон	

5. Прочитайте попарно слова с [ц] и [ч].

целат — чело

цин — чин

цудо — чудо

цокеј — чокот

цак — чак

цсп — чеп

6. Прочитайте попарно слова с [ц] и [ћ].

цак — ћак

цем — ћем

целат — ћерам

цунгла — ћулад

цумбус — ћурђевак

цин — ући

7. ГЛАГОЛ **ИМАТИ**. Спряжение глагола **имати** «иметь» в настоящем времени.

Единственное число	Множественное число
ја има-М	ми има-МО
ти има-Ш	ви има-ТЕ
он (она, оно) има	они (оне, она) има-ЈУ

*Примечание. Русский глагол **иметь** (я имею, ты имеешь...) носит книжный характер, поэтому при переводе сербского глагола **имати** обычно используют конструкцию «у кого есть», например:*

Да ли имате породицу? (Имате ли породицу?) «У вас есть семья?» — Да, имам породицу. «Да, у меня есть семья». Да ли имате брата или сестру? (Имате ли брата или сестру?) «У вас есть брат или сестра?» — Да, имам брата. «Да, у меня есть брат». Да, имам сестру. «Да, у меня есть сестра».

8. АККУЗАТИВ (ВИНИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ) ЕДИНСТВЕННОГО ЧИСЛА СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ.

Существительные мужского рода в форме аккузатива единственного числа имеют разные окончания: одушевленные (кто?) имеют окончание -А, неодушевленные (что?) совпадают по форме с номинативом (именительным падежом). У существительных женского рода (на -а) окончание -У, а существительные среднего рода в форме аккузатива совпадают с номинативом.

Слова в форме винительного падежа обычно указывают на прямой объект (Имам сестру «У меня есть сестра = Я имею сестру») или отвечают на вопрос «куда?» (Идем у библиотеку «Я иду в библиотеку»).

Номинатив	Вопрос	Аккузатив
Ово је кључ.	Шта имам?	Имам кључ.
Ово је мој брат.	Кога имам?	Имам брат-А
Ово је мој отац.	Кога имам?	Имам оц-А.
Ово је моја торба.	Шта имам?	Имам торб-У.
Ово је моја сестра.	Кога имам?	Имам сестр-У.
Ово је моје перо.	Шта имам?	Имам перо.
Ово је моје дете.	Кога имам?	Имам дете.

9. Ответьте утвердительно на вопрос: *Да ли имаш торбу?* — *Да, имам торбу.*

Да ли имам ташну? Да ли имаш оловку? Да ли (он) има ауто? Да ли (она) има стан? Да ли имамо учионицу? Да ли имате уџбеник српског језика? Да ли имају кућу? Да ли имате децу? Да ли имаш сина?

10. Составьте предложения с глаголом **имати** по модели: *Ово је мој стан. — Имам стан.*

Ово је моја торба. Ово је твој уџбеник. То је његов кофер. Оно је њен син. Ово је наша учионица. То је ваш сто. Оно је њихово двориште. Ово је наша породица. То је моја мајка. Ово је мој отац.

11. ГЛАГОЛЫ «А-ГРУППЫ» и «И-ГРУППЫ».

Спряжение глаголов типа **слушати** «слушать», **радити** «делать, работать» в настоящем времени.

Сербские глаголы в форме настоящего времени указывают на действия, события и т. д., которые имеют место сейчас (Шта радиш? — Слушам музику. «Что ты делаешь? — Слушаю музику»), регулярно (Радим у амбасади. «Я работаю в посольстве»), а также могут относиться к будущему (Шта радиш сутра? — Сутра радим. «Что ты деласшь завтра? — Завтра я работаю»). Общий вопрос строится с помощью частиц **ли, да ли**: Да ли слушаш музику? (Слушаш ли музику?) — Да (Не). Отрицательные формы: **не радим, не слушаю** и т. д.

Обычно глаголы в инфинитиве оканчиваются на **-ти**, но иногда на **-ћи**, напр., **ићи** «идти, ехать». Так же, как глагол **слушати**, спрягаются многие глаголы с гласным А перед окончанием инфинитива **-ТИ**. Так же, как глагол **радити** спрягаются многие глаголы с инфинитивом на **-ИТИ**, реже **-ЕТИ** (волети «любить», седети «сидеть»), иногда **-АТИ** (држати «держать»).

Единственное число	Множественное число
ја слуша-М, рад-ИМ ти слуша-Ш, рад-ИШ он (она, оно) слуша, рад-И	ми слуша-МО, рад-ИМО ви слуша-ТЕ, рад-ИТЕ они (оне, она) слуша-ЈУ, рад-Е

12. Запомните спряжение глагола а) **учити** «1. учить 2. заниматься (в библиотеке и т. п.)». Вставьте нужные формы в предложения.

ја уч-им	ми уч-имо
ти уч-иш	ви уч-ите
он (она, оно) уч-и	они (оне, она) уч-е

Студент... граматику. Ја... поему. Да ли ти... српски језик? Сада ми... у библиотеци. Да ли ви много...? Милош и Страхиња... правило.

б) **говорити** «говорить» — см. **учити**. Говорити српски (руски, немачки, енглески...) «говорить по-србски (по-руски, по-немецки, по-английски...)».

Ја не... српски. Да ли ви... руски? То су Немци... немачки. Који језик он...? Да ли ти... енглески? Ми сви... руски.

в) **улазити** «входить, въезжать» — см. **учити**.

Ја... у собу. Ти... у кућу. Зора... у хотел. Ми... у аутобус. Да ли ви... у самопослугу? Да ли студенти... у учионицу?

г) **седети** «сидеть» — см. **учити**.

Туристи... у аутобусу. Где ви обично...? Ми обично... овде. А Милан... тамо. Ја... на столици. А где ти...?

д) Запомните спряжение глагола **знати** «знать». Вставьте нужные формы в предложения.

ја зна-м	ми зна-мо
ти зна-ш	ви зна-те
он (она, оно) зна	они (оне, она) зна-ју

Ја... српски језик. Студент... граматику. Да ли ти... ту поему? Да ли ви сви... правило? Ја и Владимир... енглески језик. Туристи не... српску историју.

е) студирати «изучать, учиться (в университете)» — см. **знати**.

Страхиња... математику. Ми... историју. Шта ти...? Да ли ви... у Москви? Ја... физику. Ми... медицину.

ж) питати «спрашивать» см. **знати**.

Дете... мајку. Ја не... вас. Кога ви...? Да ли ти... мене? Студенти... професора. Ми... где је наша учионица.

з) одговарати «отвечать» — см. **питати**.

Дете пита, а мајка... Шта ви...? Ја... кад знам одговор. Зашто ти не... на питање? Студенти... на питања. Ми ништа не... зато што не знамо одговор.

13. Дополните предложения глаголом в нужной форме, например: *Ја учим. И Петар ... — И Петар учи.*

а) Ја седим. И Зора... Александар учи. И ти... Гордана говори. И ја... Професор улази. И ја... Ја радим. И ти... Милош и Страхиња улазе. И Небојша... Ми седимо. И они... Он говори. И ми... Гордана ради. И они... Ви учите. И они... Ми улазимо. И она...

б) Ја знам немачки. И Александар... Марија зна руски. И ја... Ти питаш. И Петар... Професор одговара. И студенти... Петар и Александар знају руски. И Наталија... Ми знамо енглески. И ти... Ви питате. И ми... Они одговарају. И ви... Професор пита. И студенти... Наталија слуша. И Петар и Александар...

14. Прочитајте и переведите текст.

joш	еще
већ	1. уже 2. а;
Не радим, већ студирам.	«Я не работаю, а учусь»

кад (а)	когда
као	как, словно (сравнительный союз; не путайте с местоимением како)
дечак	мальчик
тетка	тетка (сестра отца или матери)
стриц	дядя (брат отца; сравните: ујак «брат матери»)
обично	обычно
често	часто
понекад	иногда
објашњавати (објашњавам)	объяснять
правило	правило
играти (играм)	играть; играти фудбал играть в футбол
задатак	задание

Зовем се Небојша. Ја сам још мали дечак. Имам маму и тату. Моји родитељи су професори, раде на универзитету. Али данас не раде зато што је недеља. Ја учим у школи енглески језик. Већ помало говорим енглески. На столу су моји уџбеници. Читам текст. Тај текст је тежак. Сви текстови у уџбенику нису лаки. Али имам тетке Кристину и Марину. Оне студирају енглески језик на универзитету. Кад не знам неку реч обично питам Кристину или Марину. Оне одговарају на моја питања и често објашњавају тешка правила. Мој стриц Страхиња је студент као моје тетке. Много воли фудбал. Понекад ја и Страхиња играмо фудбал у дворишту. На жалост сада не играм фудбал, већ учим задатке.

Ответајте на вопросы:

Како се зове дечак?

Кога има Небојша?

Шта су његови родитељи?

Који језик учи у школи?

Да ли већ добро зна енглески?

Зашто пита тетке?

Јесу ли правила тешка или лака?

Шта студирају тетке?

Да ли Небојша и Страхиња често играју фудбал?

Да ли ви играте фудбал?

Који језик учите?

Који језик још знате?

Да ли радите тешке задатке?

Да ли често питате професора?

Шта обично објашњава професор?

Запомните:

Драго ми је што вас видим! «Рад (рада) вас видети!»

И мени такође. «Ја тоже (рад, рада)»

До виђења, пријатно. «До свидания, всего доброго»

Хвала, такође. «Спасибо, вам также»

Пријатно! «Приятного аппетита!»

Хвала, такође! «Спасибо, вам тоже!»

15. Прочитајте и преведите дијалог. Замените выделенные слова словами в скобках.

Милошу!

вокатив (звательный падеж)
от имени Милош

Новаче!	вокатив от имени Новак
амбасада	посольство
помало	немного
уџбеник	учебник
ево	вот
цеп	карман

— Добар дан, Милошу! Драго ми је што вас видим.

— И мени такође, Новаче!

— Да ли радите овде, у Москви?

— Не. Ја сам турист. А ви?

— Ја овде радим у амбасади.

— Знате ли **руски**?

— Знам помало. Учим **руски** језик и говорим **руски**.

Ево, у цепу имам уџбеник.

— До виђења.

— До виђења, пријатно.

(у Лондону — енглески; у Паризу — француски;
у Берлину — немачки)

16. Прочитајте и преведите дијалог.

куцати	стучать
неко	кто-то
нешто	что-то
тата	папа
мама	мама
можда	может быть
тачно	точно, правильно
*цвет	цветок
за тебе	для тебя
чоколада	шоколадка
Зоро!, Надо!	вокатив от имен Зора, Нада
*стављати	ставить, класть

*сипати	наливать, насыпать
*само	только
на жалост	к сожалению
ружа	роза
џезва	джезва, турка
кувати	готовить, варить

- Мама, неко куца.
- Можда је то тата?
- Не, није тата. Он има кључ.
- Ах, знам ко куца. То је моја пријатељица Зора.
- Тачно, мама! Зора има цвет у руци.
- Здраво, Зоро! Баш ми је драго што си овде!
- Здраво Надо! Како си?
- Хвала, добро. А ти?
- И ја сам добро, хвала. Ова ружа је за тебе. Имам нешто у ташии. То је чоколада. На жалост, имам само једну чоколаду. Небојша, ова чоколада је за тебе.
- Шта радиш?
- Сипам воду у ову вазу.
- Зашто?
- Зато што стављам цвет у вазу. У вази је вода. Сад је цвет у води. То је лепа жута ружа.
- Шта је у џезви?
- У џезви је кафа. Кувам кафу за тебе. Твоја шоља је на столу. Сад је кафа у шољи. Пријатно!
- Хвала, такође!

Согласитесь или не согласитесь:

То је тачно. «Это верно». То није тачно. «Это неверно».

Нада није у кући.

Тата има кључ.

Зора куца.

Зора има нову ташну.
 Небојша има цвет у руци.
 То је бела ружа.
 Небојша ставља цвет у вазу.
 У вази је вода.
 Нада кува чај.
 Шоља је у руци.

17. Поставьте вопрос по модели: *Зора има цвет у руци.* — б) *Да ли Зора има цвет у руци?* а) *Има ли Зора цвет у руци?*

Зора има чоколаду у ташни. Неко куца. Небојша не зна, ко куца. Мама и тата имају кључ. Имаш нову ташну у руци. Имате само једну чоколаду. Сви знају чија је то чоколада. Небојша сипа воду у вазу. Он ставља цвет у вазу. Зора и Нада су пријатељице.

18. Составьте диалоги по модели:

— *Стављам ташну на сто.* — *Где је ташна?*
 — *Ташна је на столу.*

Стављам торбу на столицу. Стављам цвет у вазу. Стављам вазу на телевизор. Стављам кључ у ташну. Стављам сто у кућу. Стављам дете у аутомобил.

19. Ответьте на вопросы: *Ко куца? (Зора)* — *Зора куца.*

Ко има цвет у руци? (Нада) Ко ставља цвет у воду? (дечак) Ко то пита? (ја) Ко студира у Москви? (ми) Ко сипа воду у вазу? (ти) Ко одговара на питања? (ви)

- 20. Ответьте на вопросы: *Шта имаш у руци?* (ташна) — *Имам ташну у руци.*

Шта она има у руци? (цвет) Шта имају Нада и Зора? (чоколада) Шта ми имамо у ташни? (кључ) Шта имате у вази? (вода) Шта имаш у соби? (телевизор) Шта Драган има на селу? (кућа) Шта студент има у цепену? (уџбеник)

- 21. Переведите на сербский язык.

а) У Зоры новая сумка. У нее в руке цветок. Это желтая роза. У тебя есть ключ? — Да у меня есть ключ. Ключ (лежит) в кармане. У вас есть брат или сестра? — У моего папы есть брат. Его зовут Страхиња. Он мой дядя. У моей мамы тоже есть брат. Он мой дядя. У мамы есть сестра, и у папы есть сестра. Это мои тетки.

б) Что вы делаете в Белграде? — Я здесь работаю в посольстве. — А ваш сын? — Он учится. Мы немного говорим по-сербски и учим сербский язык. Вот, у меня в кармане учебник. — А мы туристы. Мы здесь говорим по-русски. — Почему? — Потому что мы не знаем сербский язык. Мы спрашиваем по-русски, а люди отвечают по-сербски. В Лондоне мы говорим по-английски, потому что хорошо знаем английский язык.

- 22. Перепишите латиницей задания 2, 3, 4, 5, 6, 14.

- ☒ 23. Добро пожаловать в Сербию и Черногорию!

Прочитайте слова и предложения и перепишите их кириллицей.

Dobro došli!
obala

Добро пожаловать!
берег; duž obale вдоль
побережья

klima (ж)	климат
klima-uređaj	кондиционер
odmor	отдых
odmarati se (odmaram se)	отдыхать
kupatilo	ванная
bazen za plivanje	плавательный бассейн
plivati (plivam)	плавать (о человеке)
ploviti (plovim)	плавать (на лодке, на теплоходе)
sunčati se (sunčam se)	загорать
igrati (igram)	здесь: танцевать
povrće	овощи
voće	фрукты
uvek	всегда
uveče	вечером
diskoteka	дискотека

Jadran je lepo mesto za odmor. Klima je topla. Vreme je lepo, toplo i sunčano u maju, junu, julu, avgustu i septembru. Hoteli su udobni. Turisti imaju klima-uređaj, televizor, telefon, kupatilo. Plaže su čiste i lepe. Turisti se lepo odmaraju: sunčaju se na plaži, plivaju u moru ili u bazenu za plivanje. Oni često plove brodom ili čamcem duž obale. Restorani su odlični. Turisti uvek imaju povrće i voće. Uveče devojke i mladići slušaju lepu muziku i igraju u baru ili na diskoteci. Dobro došli na plavi Jadran!

Расскажите об отдыхе на Адриатике от первого лица множественного числа.

Mi se odmaramo na Jadranu. U hotelu **mi**... klima-uređaj, televizor, telefon i kupatilo.... na plaži,... u moru ili u bazenu, često... brodom ili čamcem duž obale. U restoranu, u prodavnici i na pijaci uvek... povrće i voće. Uveče... lepu muziku i... na diskoteci.

8-т Словарь

амбасада	посольство
број	номер
вода	вода
доћи	прийти; Дођи! Приходи! (буквально: Приди!)
ђак	ученик
гвожђе	железо
говорити	говорить; говорити руски (срп- енглески, немачки, француски)
ски,	по-руски (по-сербски, по-английчки, по-французски, по-немецки)
говорить	
зато што	потому что
заузет	занят
зашто	почему
здраво	привет
знати	знать
имати (имам)	иметь; у кого есть
ићи (идем)	идти, ходить, ехать, ездить
куцати	стучать
можда	может быть
нов	новый
одговарати	отвечать
одговор	ответ
питање	вопрос
*питати	спрашивать
посао	работа
радити	1. делать; 2. работать
седети	сидеть
*сипати	наливать, насыпать
*стављати	ставить, класть
студирати	1. изучать; 2. учиться в университете

тачно	точно, верно, правильно
улазити	входить, въезжать
ући	войти; Ући! Войди!
учити	1. учить; 2. заниматься (в библиотеке и т. п.)
*цвет	цветок
џабе	зря, даром
џак	мешок
џамија	мечеть
џезва	джезва, турка
џеп	карман

УРОК 6

 1. Сербский согласный [p] может быть слоговым, то есть функционировать подобно гласным звукам. Слоговой [p] произносится более энергично и длительно, как если бы мы подражали рычанию: р-р-р-... Слоговой [p] может быть в середине или в начале слова: *трг* «площадь», *прст* «палец», *рт* «мыс», *рвач* «борец».

 Прочитайте раскатисто, избегая призвук «э» или «ы».

врх	крст	врба	срце	црни	четврти
крв	прст	дрво	црква	црвени	четрнаест
трг	смрт	грло	први	цртати	четвртак

 Прочитайте попарно сербские и русские слова:

врх — верх	крст — крест	први — первый
врба — верба	дрво — дерево	грло — горло
крв — кровь	прст — перст	смрт — смерть
црква — церковь	срце — сердце	трг — торг

 Прочитайте словосочетания.

Црвени трг «Красная площадь», Црвени крст «Красный крест», срдачан поздрав «сердечный привет», цртани филм «мультфильм», зоолошки врт «зоопарк», брзи воз «скорый поезд», крвна група «группа крови», крвна слика «анализ крови», крвни притисак «кровяное давление».

2. ГЛАГОЛЫ «Е-ГРУППЫ». Спряжение в настоящем времени глаголов типа **звати** «звать».

Единственное число	Множественное число
ја зов-ЕМ	ми зов-ЕМО
ти зов-ЕШ	ви зов-ЕТЕ
он (она, оно) зов-Е	они (оне, она) зов-У

Запомните спряжение некоторых глаголов этого типа. Вставьте нужные формы в предложения:

а) писати «писать»

ја пиш-ем	ми пиш-емо
ти пиш-еш	ви пиш-ете
он (она) пиш-е	они (оне) пиш-у

Шта ти...? Ја... задатак из српског језика. Студенти... тест. Да ли ви често... писма? Професор... књигу. Ја и мој колега... уџбеник.

б) путовати «путешествовать, ехать, ездить»

ја путуј-ем	ми путуј-емо
ти путуј-еш	ви путуј-ете
он (она) путуј-е	они (оне) путуј-у

Студенти често.... Када ти...? У коју земљу ви...? Ја не... често зато што много радим. Ми обично... авионом. Њен муж често... у иностранство. (за границу)

в) чути «слышать»

ја чуј-ем	ми чуј-емо
ти чуј-еш	ви чуј-ете
он (она) чуј-е	они (оне) чуј-у

Она нешто говори, али ја не... Да ли ме ти добро...? Зашто ви нас не...? Милан те не... зато што је далеко.

Стари људи често слабо... Ми вас одлично... кад говори-те гласно. (громко)

г) К этому типу относится и глагол **ићи**, который соответствует по смыслу русским глаголам «идти, ходить, ехать, ездить». Запомните спряжение этого глагола в настоящем времени.

ја ид-ем	ми ид-емо
ти ид-еш	ви ид-ете
он (она, оно) ид-е	они (оне, она) ид-у

Вставьте нужную форму глагола **ићи** в предложения.

Драгица... у биоскоп. Ја... у амбасаду. Да ли ви... у парк? Ја и Гордана... у музеј. Милош и Страхинја... на стадион. Када ти... на посао?

3. Прочитайте и переведите диалог — телефонный разговор. Разыграйте диалог, заменяя выделенные слова словами в скобках.

овде	називая себя по телефону, принято говорить не «это...», а « овде ...». Глагол је при этом не употребляется.
код куће	дома
телефонирати	звонить по телефону
звати (зовем)	здесь: звонить по телефону
За тебе! (За вас!)	здесь: тебя (вас) к телефону!
разумети	понимать, понять
лош	плохой
киша пада	дождь идет
кишобран	зонт
чекати	ждать
одмах	сразу, прямо сейчас

заузет	занят
посао	работа; на послу на работе
*сам (сама)	один (одна)
ћао	чао, пока

— Хало. Овде Драгица Вукадиновић.

— Изволите, овде Драгана Костић..

— Да ли је Гордана код куће?

— Да. Код куће је. (Гоцо, за тебе!)

— Здраво, Гоцо. Зовем из биоскопа. Зашто ниси у биоскопу?

— Молим? Извините, не разумем вас.

— Да ли ме сада чујеш? Питам зашто ниси у биоскопу.

— Зато што је време лоше. Киша пада.

— У биоскопу је добар филм.

— Какав је филм?

— Музички филм.

— То је интересантно. Али пада киша.

— То није страшно. Имаш кишобран.

— Добро. Идем одмах.

— Да ли и твој муж иде?

— Не. Он нешто пише. Сутра путује у Москву. Веома је заузет. Идем сама.

— Чекам те у биоскопу. Ћао!

Ћао!

(Он нешто чита. Он нешто ради. Он пакује кофер.)

4. Разыграйте диалоги, заменяя выделенные слова словами в скобках.

а) — Хало, овде **Гордана Павловић**.

— Изволите, овде **Драгица Вукадиновић**.

(Александар Сидоров — Богољуб Станковић, Наталија Иванова — Милош Лажетић, Зора Јовановић — Петар Михајлов)

б) — Зашто ниси **на послу**?

— **Време је лоше.**

(у школи — Време није лепо; на универзитету — Болестан (болесна) сам; у биоскопу — Филм није интересантан; у позоришту — Заузет сам)

5. КОЛИЧЕСТВЕННЫЕ И ПОРЯДКОВЫЕ ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ ОТ 1 ДО 10.

Колико? «Сколько?»

Који? «Какой (который)?»

1 један, једна, једно

први (-а, -о, -и, -е, -а)

2 два, две

други

3 три

трећи

4 четири

четврти

5 пет

пети

6 шест

шести

7 седам

седми

8 осам

осми

9 девет

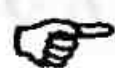
девети

10 десет

десети

0 нула

нулти

6. Решите примеры по модели: $1 + 2 = 3$ (Један плус два је три); $2 - 1 = 1$ (Два минус један је један).

$$2 + 4 = 6$$

$$3 + 1 = 4$$

$$4 + 5 = 9$$

$$6 + 1 = 7$$

$$4 + 4 = 8$$

$$8 + 2 = 10$$

$$6 + 3 = 9$$

$$5 + 1 = 6$$

$$3 + 5 = 8$$

$$4 + 3 = 7$$

$$8 + 1 = 9$$

$$7 + 3 = 10$$

$5 - 3 = 2$	$10 - 3 = 8$	$4 - 1 = 3$	$8 - 4 = 4$
$7 - 2 = 5$	$6 - 2 = 4$	$10 - 3 = 7$	$7 - 1 = 6$
$9 - 9 = 0$	$8 - 8 = 0$	$7 - 7 = 0$	$1 - 1 = 0$

7. Прочитайте и переведите диалог.

број *номер (телефона). По-сербски номер телефона принято называть по одной цифре: 135—468 — «један три пет четири шест осам».*

- Хало. Да ли је ту Нада?
- Која Нада?
- Нада Костић.
- Не. Нада Костић није овде.
- Је ли то број 434 — 204?
- Не, ово није тај број.
- Извините, молим вас.

8. Замените номер телефона, используя номера, указанные в скобках.
- Је ли то број **434 — 204**?
 - Не, ово није тај број.
- (152-678, 359-820, 570-134, 467-284)**

9. ГЕНИТИВ (РОДИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ) ЕДИНСТВЕННОГО И МНОЖЕСТВЕННОГО ЧИСЛА СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ.

Существительные в форме родительного падежа употребляются с предлогами **из, с(а)** и отвечают на вопрос «откуда?»; с предлогами **од «от», до «до», код «у»**, а также при числительных, например: **један сто — два стола — пет столова.**

Единственное число		Множественное число	
Номинатив	Генитив	Номинатив	Генитив
Ко? Шта?	Кога? Чега?	Ко? Шта?	Кога? Чега?
<i>Мужской род</i>			
професор	профессор-А	професори	профессор-А
студент	студент-А	студенти	студенАт-А
отац	оц-А	очеви	очев-А
<i>Женский род</i>			
жена	жен-Е	жене	жен-А
девојка	девојк-Е	девојке	девојАк-А
<i>Средний род</i>			
село	сел-А	села	сел-А
средство	средств-А	средства	средстАв-А

Примечания. 1. Конечный гласный А в родительном падеже множественного числа всегда долгий. Чтобы избежать двусмысленности, в печатных изданиях иногда используется особый знак — «крышечка», сравните: *од профессора* «от преподавателя» — *од професорѣ* «от преподавателей».

2. У многих существительных в генитиве (родительном падеже) множественного числа появляется «беглый» А (*студената, девојака, средства*).

3. У некоторых существительных в родительном падеже множественного числа бывает окончание **-И**.

10. С числительным 1 (један, једна, једно) существительные употребляются в форме номинатива, с числительными 2 (два, две), 3, 4 — в форме генитива единственного числа, а начиная с числительного 5 и со словами **колико, много, мало** — в форме генитива множественного числа. Прочитайте и постарайтесь запомнить некоторые сочетания существительных с числительными.

1 (један) студент 1(једна) студенткиња 1 (једно) средство

2 (два), 3, 4 студента

2 (две), 3, 4 студенткиње

2 (два), 3, 4 средства

Колико?, много, мало, 5... 10...

студената студенткиња средстава

1 месец «месяц» 1 година «год» 1 село

2, 3, 4 месеца 2, 3, 4 године 2, 3, 4 села

5... 10 месецИ 5... 10 година 5... 10 села

1 дан «день» 1 недеља «неделя» 1 место «место»

2, 3, 4 дана 2, 3, 4 недеље 2, 3, 4 места

5... 10 дана 5... 10 недеља 5... 10 места

1 сат «час» 1 минута «минута»

2, 3, 4 сата 2, 3, 4 минуте

5... 10 сатИ 5... 10 минута

1 сат «часы» (механизм) 1 торба «сумка»

2, 3, 4 сата 2, 3, 4 торбе

5... 10 сатова 5... 10 торби

При указании на возраст используется конструкция с глаголом **имати**:

Колико година има дете? «Сколько лет ребенку?»

Дете има једну годину. «Ребенку 1 год»

Дете има две (три, четири) године. «Ребенку 2 (3, 4) года».

Дете има пет (7, 10...) година. «Ребенку 5 (7, 10...) лет».

11. ПРИТЯЖАТЕЛЬНЫЕ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫЕ (отвечают на вопрос «чей?») образуются от

существительных мужского рода на согласный с помощью суффикса **-ов (-ев)**, а от существительных женского рода и мужского рода на **-а** с помощью суффикса **-ин**.

Существительные	Притяжательные прилагательные	Существительные	Притяжательные прилагательные
брат отец Петар професор Антић	братов очев Петров професоров Антићев	сестра мајка Вера Влада тата	сестрин мајчин Верин Владин татин

Примечание. Обычно этим сербским прилагательным в русском языке соответствует родительный падеж, напр.: **Милошев брат** «брат Милоша», **Горданина сестра** «сестра Горданы». Обратите внимание, что притяжательные прилагательные, образованные от имен и фамилий, пишутся с заглавной буквы: Ово је **Петров** уџбеник. То је **Верина** кућа.

12. Образуйте притяжательное прилагательное от существительного: *Нада има пријатељицу. — Ово је Надина пријатељица.*

Зора има ташну. Марија има књигу. Драгана има кључ. Гордана има цвет. Професорка има уџбеник. Новак има аутомобил. Страхиња има чоколаду. Лекар има лек. Професор има уџбеник.

13. Задайте вопрос с местоимением *који* (која, које): *Нада има пријатељицу. Која ја Надина пријатељица?*

Зора има ташну. Марија има књигу. Драгана има мужа. Гордана има стан. Милош има кућу. Милан има аутомобил. Брат има чоколаду. Професор има уџбеник. Нада има сина.

14. Прочитајте и переведите диалог.

вечерас	сегодня вечером
рођендан	день рождения
Честитам!	Поздравляю!
друштво	компания
другарица	подруга
*поклон за кога	подарок для кого
пуно	полно; Имам пуно посла.
	У меня полно работы.
шешир	шляпа
џемпер	джерпер
црн	черный
црвен	красный
диск	диск

— Хало! Овде Зора. Је ли Нада ту?

— Здраво, Зоро. Како си?

— Хвала, добро. Вечерас идем у биоскоп. У биоскопу је интересантан филм. Шта радиш вечерас?

— На жалост, заузета сам. Данас је Небојшин рођендан.

— Честитам! Колико има година?

— Има 10 година. Овде је његово друштво: 5 другова и 4 другарице.

— Који поклон имаш за Небојшу?

— Ту има много поклона за њега: један шешир, два џемпера. Црвени џемпер је мамин поклон, а црни џемпер је татин поклон. На столу су три књиге и пет дискова... Овај диск је Милошев поклон. Извини, сад идем. Имам пуно посла!

Согласитесь или возразите:

Тачно. — Није тачно.

Нада иде у биоскоп.

Небојша је Зорин син.

Данас је његов рођендан.

У друштву је 4 друга и 5 другарица.

На столу је 5 књига и 3 диска.

То су Надини поклони.

15. Ответьте на вопрос по модели: *Колико година има дете? (10) — Дете има десет година.*

Колико година има твој син? (5) Колико година има његова кћерка? (2) Колико година има ваше дете? (1) Колико година има њен брат? (3) Колико година има њихова сестра? (6) Колико година има Јован? (8) Колико година има Зорица? (4)

16. Прочитајте и преведите текст.

Србија
Црна Гора
Европа
европски
Балкан (м)

Сербия
Черногория
Европа
европейский
Балканы

балкански	балканский; Балканско полуострво Балканский полуостров
*земља	страна
налазити се	находиться
сусед	сосед; суседни соседний
Јадран (м)	Адриатика; Јадранско
море	Адриатическое море
север	север; северни северный
југ	југ; јужни южный
запад	запад; западни западный
исток	восток; источни восточный
Србин	серб; Српкиња сербка; Срби сербы
Црногорац	черногорец; Црногорка черногорка; Црногорци черногорцы
Хрватска	Хорватия
Хрват	хорват; Хрватица хорватка; Хрвати хорваты
Босна и Херцеговина	Босния и Герцеговина
Босанац	босниец; Босанка бос- нийка; Босанци боснийцы (жители Боснии)
Бошњаци	босняки (мусульманское население Боснии)
Мађарска	Венгрия
Румунија	Румыния

Бугарска
Македонија
Албанија
река

долина
брдо
манастир

Болгария
Македония
Албания
река; Дунав Дунай;
Сава Сава; Морава
Морава
долина
гора
монастырь

Србија и Црна Гора су европске и балканске земље. Оне се налазе на југу Европе. Суседне земље су: Хрватска и Босна и Херцеговина на западу, Мађарска и Румунија на северу, Бугарска на истоку, Македонија и Албанија на југу. Срби и Црногорци говоре српски језик. Главни град Србије је Београд. Тамо су велике реке Дунав и Сава. На Дунаву су и Нови Сад, Сремски Карловци, Смедерево. На реци Морави је стари град Крушевац. Ниш је на реци Нишави. Српски манастири Раваница, Љубостиња, Дечани, Грачаница су веома лепо. Околу је дивна природа: зелене долине, брда и планине. У Црној Гори су високе планине и плави Јадран на југу. Главни град Црне Горе је Подгорица. Веома интересантни су стари градови Цетиње, Котор, Будва, Бар. Добро дошли у Србију и Црну Гору!

Ответае на вопроса:

Где се налазе Србија и Црна Гора?

Које су суседне земље на западу, северу, истоку, југу?

Који језик говоре Срби и Црногорци?

Који је главни град Србије?

Каква је природа у Србији?

Које су велике реке у Србији?

Који су стари градови и манастири у Србији?

Каква је природа у Црној Гори?

Шта се налази на југу Црне Горе?

Који је главни град Црне Горе?

Који су стари интересантни градови у Црној Гори?

17. Переведите на сербский язык.

а) Алло, это Зора. — Привет, это Игорь. — Привет, Игорь, мама дома? — Да. Мама, к телефону! — Зора, как дела? — Спасибо, хорошо. Я звоню из кино. Почему ты не в кино? — Я очень занята, у меня полно дел.

б) Сегодня день рождения Игоря. Игорю 8 лет. У него много подарков. Красный джемпер — подарок Нады, а черный джемпер — подарок Милана. Чей это друг? — Это друг Милоша. Чья это подруга? — Это подруга Горданы. Чей это ребенок? — Это ребенок Зоры и Милоша.

в) Сербия и Черногория находятся на юге Европы и на Балканах. Столица Сербии — Белград. В Сербии есть большие реки: Дунай, Сава, Морава. На Дунае города Нови-Сад, Смедерево, на реке Мораве — Крушевац. В Сербии много монастырей, а вокруг — чудесная природа. На юге Черногории находится голубое Адриатическое море. Там есть старинные красивые города. Столица Черногории — Подгорица.

18. Перепишите латиницей задания 12, 13, 15.

☑ 19. Dobro došli u Srbiju i Crnu Goru!

Прочитайте диалог.

Na aerodromu

— Dobro jutro. Vaš pasoš, molim.

— Доброе утро. Пожалуйста, ваш паспорт.

— Izvolite. Ja sam državljанин (državlјanka) Rusije.

— Пожалуйста. Я гражданин (гражданка) России.

— Koliko ostajete u Srbiji i Crnoj Gori?

— Как долго вы будете жить в Сербии и Черногории?

— Deset dana.

— 10 дней.

— Je li to vaš kofer? Imate li nešto za carinu?

— Это ваш чемодан? У вас есть что-нибудь для таможенного досмотра?

— U koferu su stvari za moju ličnu upotrebu.

— В чемодане мои личные вещи.

— Izvolite pasoš. Hvala i srećan put.

— Вот ваш паспорт. Спасибо и счастливого пути.

Переведите реплики пассажира на сербский язык.

Vaš pasoš, molim.

Пожалуйста.

Koliko dugo ostajete u Srbiji i Crnoj Gori?

Десять дней.

Imate li u koferu nešto za carinu?

В чемодане мои личные вещи.

Izvolite pasoš.

Прочитайте диалог.

Na šalteru za informacije

Recite!	Скажите!
dolaziti	прибывать
avion	самолет
kasniti	опаздывать
počinjati	начинать, начинаться
ukrcavanje	посадка

- Recite, molim vas, kad dolazi avion iz Beograda?
- Avion iz Beograda kasni.
- Kad odlazi avion za Tivat?
- U 10.05 (deset i pet).
- Kada počinje ukrcavanje na let broj...?
- U 9 (devet).

Вставьте нужные по смыслу слова.

Recite, molim vas, kad... avion iz Beograda?

Kad... avion za Tivat?

Kada počinje... na let broj...?

➔ Словарь

Албанија	Албания
Балкан (м)	Балканы; Балканско полуострво Балканский полуостров
Босна и Херцеговина	Босния и Герцеговина
брдо	гора
број	номер; број телефона
	номер телефона

Бугарска	Болгария
ветар	ветер
вечерас	сегодня вечером
*врх	1. верх; 2. вершина
*година	год
грло	горло
дан	день
два (две)	два (две)
девет	девять
девети	девятый
десет	десять
десети	десятый
диск	диск
долина	долина
дрво	дерево
другарица	подруга
други	второй, другой
друштво	общество
дувати	дуть
Европа	Европа
Европски	европейский
запад	запад
заузет	занят
звати (зовем)	1. звать; 2. звонить по телефону
*исток	восток
ићи (идем)	идти, ходить, ехать, ездить
један (једна, једно)	один (одна, одно)
југ	юг
киша	дождь; киша пада дождь идет
кишобран	зонт (от дождя; сравните: сунцобран — зонт от солнца)

код (кога, чега)	у; код куће дома
крв	кровь
крст	крест
лош	плохой
Македонија	Македония
Мађарска	Венгрия
месец	месяц
минут (м), минута (ж)	минута
*недеља	1. неделя; 2. воскресенье
одмах	сразу
осам	восемь
осми	восьмой
пет	пять
пети	пятый
*поклон (за кога)	подарок
посао	работа
први	первый
*прст	палец
пун	полный
рођендан	день рождения
Румунија	Румыния
*сам (сама)	один (одна)
сат	1. час; 2. часы
север	север
седам	семь
седми	седьмой
смрт	смерть
Срби	сербы; Србин серб; Српкиња сербка
срце	сердце
телефонирати	звонить по телефону
*трг	площадь
трећи	третий
три	три
ћао	чао, пока

хало	алло
Хрват	хорват; Хрвати хорваты; Хрватица хорватка
Хрватска	Хорватия
црвен	красный
црн	черный
чекати	ждать
четврти	четвертый
честитати	поздравлять
четири	четыре
џемпер	джерсер
шест	шесть
шести	шестой
шешир	шляпа

УРОК 7

1. Сербский согласный [х] произносится с меньшим напряжением, чем русский [х] (при его образовании спинка языка поднимается меньше). В разговорном языке этот согласный исчезает в начале слова, например: Хајдемо! — Ајдемо!, Ајмо! «Давай пойдем, пошли!». Хоћу — Оћу «хочу» или «буду». В середине слова он может заменяться другим согласным, так что возникают дублеты, например: ухо — уво «ухо», муха — мува «муха», снаха — снаја «сноха, невестка».

2. Когда согласный [н] находится перед согласными [г], [к], его следует произносить, как в английских словах bank, think и т. д., например: банка «банк», сенка «тень», конгрес «конгресс».

3. Как и все звонкие согласные [в] не оглушается в конце слова. Кроме того, он не оглушается перед глухими согласными, например: оловка «карандаш, ручка» — [оловка], а не [олофка]; овца «овца» — [овца], а не [офца]; бивши «бывший» — [бивши], а не [бифши].

4. АККУЗАТИВ (ВИНИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ) ЛИЧНЫХ МЕСТОИМЕНЕЙ.

Сербские личные местоимения имеют краткие и полные формы. Безударные (энклитические) формы местоимений употребляются всегда после слов, имеющих самостоятельное ударение: *Питам га*. «Я его спрашиваю». *Волим је*. «Я ее люблю». Обычно энклитика занимает вторую позицию после первого слова в предложе-

нии, поэтому при добавлении новых слов она может оказаться перед глаголом: *Ја га питам. Много је волим.* Полные формы употребляются в начале предложения, при наличии логического ударения и в сочетании с предлогами: *Тебе питам! «Я тебя спрашиваю!»*, поклон за *њу* «подарок для нее».

Энклитическая форма 3 лица женского рода единственного числа *ју* употребляется только в случае, если в предложении есть глагольная форма *је*, сравните: *Волим је «Я ее люблю»*. — *Срамота ју је «Ей стыдно»*.

Личные местоимения

Номинатив Ко? Шта?	Аккузатив Кога? Шта? Полные формы	Аккузатив Краткие безударные формы
ја	мене	ме
ти	тебе	те
он	њега	га
она	њу	је (ју)
оно	њега	га
ми	нас	нас
ви	вас	вас
они оне она	њих	их

5. Прочитайте и переведите диалог.

кухиња
Милошу!
Шта има ново?
празник
ожењен
удата
Знам да ме волиш.

кухня
вокатив от имени Милош
Что нового?
праздник
женат
замужем
Я знаю, что ты меня
любишь.

златан (златни)	золотой
прстен	кольцо
*Пробај га!	Примерь его!
понекад	иногда
*грешити	ошибаться
*грешка	ошибка
заједно	вместе
продавница	магазин
избор	выбор
ћутати (ћутим)	молчать
*чути (чујем) кога, шта	слышать
*Срамота ме је.	Мне стыдно.
*љут	сердитый

Зора је код куће. Милош улази у стан.

— Зоро, здраво. Где си?

— Здраво, Милошу. Ту сам, у кухињи. Сипам воду у цезву. Сад је вода у цезви. Кувам кафу. Како је на послу? Шта има ново?

— Данас је празник. Да ли знаш који је празник?

— Знам. Пет година смо муж и жена.

— Пет година сам ја ожењен, а ти си удата. Ово је поклон за тебе.

— Поклон за мене? Зашто?

— Зато што те волим. Много те волим.

— Знам да ме волиш. Који је то поклон?

— То је златни прстен. Пробај га!

— Прстен је мали! То није поклон за мене! За кога је?

— Зоро, извини. Знаш ме добро. Понекад грешим. То је моја грешка. Хајдемо заједно у продавницу. У продавници је велики избор. Зашто ћутиш? Ја те питам, али не чујем одговор.

— Ћутим зато што ме је срамота. Више нисам љута на тебе. Много те волим!

Согласитесь или возразите:

То је тачно. То није тачно.

Милош има поклон за Наду.

Милош воли Зору.

Зора зна да је Милош воли.

Прстен је велик.

То је Зорина грешка.

Зора ћути зато што слуша музику.

Зора ћути зато што ју је срамота.

Милош је љут на њу.

Зора није љута на њега зато што га воли.

6. Составьте предложения по модели:

Данас је мој празник. — То је поклон за мене.

Данас је твој празник. Данас је наш празник. Данас је његов празник. Данас је ваш празник. Данас је њен празник. Данас је њихов празник. Данас је мој празник. Данас је њен празник.

7. Составьте диалоги по модели, следуя заданному порядку слов:

— *Кога питаш?*

— *Питам њега, Милоша (Питам њу, Зору).*

— *(1) Шта (2) га питаш? (Шта је питаш?)*

— *(1) Питам (2) га шта ради. (Питам је шта ради)*

Игор. Милан. Петар. Студент. Професор. Лекар. Пријатељ. Муж. Зора. Нада. Гордана. Сестра. Професорка. Пријатељица. Жена.

8. Составьте диалоги по модели, следуя заданному порядку слов:

— (1) Да (2) ли (3) ме волиш?

— Кога питаш?

— Тебе питам.

— (1) Шта (2) ме питаш?

— (1) Питам (2) те (3) да (4) ли (5) ме волиш.

Да ли ме слушаш? Да ли ме чујеш? Да ли ме видиш? Да ли ме добро знаш? Да ли ме мрзиш? (ненавидеть) Да ли ме волиш?

9. Составьте предложения по модели:

Ја понекад грешим. — Срамота ме је зато што понекад грешим.

Ти понекад гресиш. Он понекад греши. Она понекад греши. Ми понекад грешимо. Ви понекад грешите. Ја понекад грешим.

10. Запомните спряжение глаголов и вставьте нужные формы в предложения.

а) волети «любить»

ја вол-им

ми вол-имо

ти вол-иш

ви вол-ите

он (она) вол-и

они (оне) вол-е

Муж... жену. Синови... мајку. Ја не... шефа. Да ли ти... пиво? Да ли ви... море? Ја и мој муж... књиге. Руси... чај, а Срби... кафу.

б) ћутати «молчать»

ја ћут-им

ми ћут-имо

ти ћут-иш

ви ћут-ите

он (она) ћут-и

они (оне) ћут-е

Зора... зато што је љута. Ја... зато што ме је срамота. Студенти... зато што не знају одговор. Зашто ти...? Ми не... зато што смо храбри! Зашто ви...?

в) чути «слышать»

ја чуј-ем	ми чуј-емо
ти чуј-еш	ви чуј-ете
он (она) чуј-е	они (оне) чуј-у

Да ли ме ви добро...? Ја вас добро... Милош не... одговор. Студенти не... питање. Шта ти...? Ми нешто... Ја ништа не... зато што телефон не ради.

11. Составьте диалоги по образцу:

Ми улазимо у собу. — А они? — И они улазе собу.

А ја? А ти? А он? А она? А ми? А ви? А оне?

12. ОТРИЦАТЕЛЬНАЯ ФОРМА ГЛАГОЛА ИМАТИ.

Глагол **имати** имеет отрицательную форму, которая пишется слитно: **немати**. После отрицательной формы обычно употребляется акузатив: *Немам оловку. «У меня нет ручки»; Немамо речник. «У нас нет словаря».*

Единственное число	Множественное число
ја немам	ми немамо
ти немаш	ви немате
он (она, оно) нема	они (оне, она) немају

- 13. Преобразуйте утврдителније предложенија в отрицателније: *Петар има уџбеник српског језика. — Петар нема уџбеник српског језика.*

Тања има уџбеник српског језика. Петар има оловку. Страхинја има аутомобил. Гордана има стан у Београду. Ја имам компјутер (рачунар). Драгица и ја имамо речник. Да ли имате руско-српски речник? Његови родитељи имају кућу на селу. Имаш ли поклон за жену?

- 14. Составте предложенија по образцу: *Ово је (није) моја оловка. — Ја имам (немам) оловку.*

Ово је моја свеска. Ово није твој уџбеник. То није наш стан. Оно је моја соба. Ово није ваш уџбеник. То није Зорина пријатељица. Ово није Игорова и Надина чоколада. Оно је наша кућа. То није Верина сестра. То је њихов син.

- 15. Дайте утврдителнији и отрицателнији одговор на питање: *Имаш ли ташину? — Да, имам ташину. Не, немам ташину.*

Имаш ли цвет? Има ли он телевизор? Има ли она уџбеник? Имају ли они кућу? Имате ли двориште? Има ли Марија кључ? Имамо ли ми аутомобил? Имају ли Нада и Игор чоколаду? Имаш ли брата?

16. Запомните назвања месеца:

Јануар «јанварь»; фебруар «февраль»; март «март»; април «апрель»; мај «май»; јун (и) «июнь»; јул (и)

«июль»; август «август»; септембар «сентябрь»; октобар «октябрь»; новембар «ноябрь»; децембар «декабрь».

Који је данас дан?	«Какой сегодня день?»
Данас је понедељак.	«Сегодня понедельник».
Који је сада месец?	«Какой сейчас месяц?»
Сада је септембар.	«Сейчас сентябрь».

17. Составьте диалоги по модели:

а) Понедељак. — Који је данас дан? — Данас је понедељак.

Понедељак. Уторак. Среда. Четвртак. Петак. Субота. Недеља.

б) Јануар. — Који је сада месец? — Сада је јануар.

Јануар. Фебруар. Март. Април. Мај. Јун. Јул. Август. Септембар. Октобар. Новембар. Децембар.

18. Прочитајте и преведите текст.

лето лето, лети летом, летњи летний
 зима зима, зими зимой, зимски зимний
 пролеће весна, у пролеће весной, пролећни весенний
 јесен (ж) осень, у јесен осенью, јесењи осенний
 годишње доба (несклоняемое существительное
 среднего рода) время года
 кишовито дождливо
 сунчано солнечно

Лети је обично топло. Јуни, јули и август су летњи месеци. У јесен је често хладно и пада киша. Септембар, октобар и новембар су јесењи месеци. Зими је врло хладно и пада снег. Децембар, јануар и фебруар су зимски

месеци. У пролеће је често топло, али кишовито. Март, април и мај су пролећни месеци. Зима, пролеће, лето и јесен су четири годишња доба. Какво је време данас? Данас је врло хладно. Како је данас напољу? Данас је лепо и сунчано.

19. Ответьте на вопросы.

Који је данас дан? Који је сада месец? Какво је данас време? Је ли хладно? Када је кишовито? Какво је време лети? Да ли је топло зими? Који су зимски месеци? Који су пролећни месеци? Који су летњи месеци? Који су јесењи месеци? Како је данас напољу? Је ли данас хладно или топло?

20. Составьте диалоги по образцу:

- Данас је недеља.
- Који је дан сутра (завтра)?
- Сутра је понедељак.

Данас је петак. Данас је понедељак. Данас је четвртак. Данас је уторак. Данас је среда. Данас је недеља.

21. Составьте предложения по образцу: *Напољу је хладно (овде). — Овде није хладно.*

Овде је топло (напољу). У учионици је топло и пријатно (У дворишту). Напољу је кишовито (Овде). У јулу је обично сунчано (у октобру). У јануару је врло хладно (у априлу). У јуну је често врло топло (у септембру).

22. КОЛИЧЕСТВЕННЫЕ ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ ОТ 11 ДО 20.

11 једанаест		
12 дванаест	20 двадесет	21 двадесет (и)
13 тринаест	30 тридесет	један
14 четрнаест	40 четрдесет	45 четрдесет (и)
15 петнаест	50 педесет пет	
16 шеснаест	60 шездесет	67 шездесет (и)
17 седамнаест	70 седамдесет	седам...
18 осамнаест	80 осамдесет	
19 деветнаест	90 деведесет	

Порядковые числительные образуются от количественных добавлением окончаний **-и, -а, -о** и т. д., например: *дванаест* — *дванаести, дванаеста, дванаесто*.

 Решите примеры по модели: $2 + 2 = 4$ — Два плюс два је четири. $2 - 2 = 0$ — два минус два је нула.

$10 + 1 = 11$; $10 + 2 = 12$; $10 + 4 = 14$; $10 + 5 = 15$;
 $10 + 6 = 16$; $10 + 7 = 17$; $10 + 8 = 18$; $10 + 9 = 19$;
 $90 - 20 = 70$; $80 - 50 = 30$; $80 - 40 = 40$; $60 - 10 = 50$.

 23. Прочитайте.

Дванаест 20, 13 тридесет, четрнаест 40, педесет 15, 16 шездесет, седамнаест 70, 18 осамдесет, деветнаест 90, 1 једанаест, два 12, 3 тринаест, четири 14, 5 петнаест, шест 16, 7 седамнаест, осам 18, 9 деветнаест;

2 дванаест 20, три 13 30, 4 14 четрдесет, пет 15 50, 6 шеснаест 60, 7 17 седамдесет, осам 18 80, 9 деветнаест 90.

24. Переведите на сербский язык.

а) Ты меня любишь? — Ты меня спрашиваешь? — Да, я тебя спрашиваю. — О чем ты меня спрашиваешь? — Я спрашиваю тебя, любишь ли ты меня. — Он ее спрашивает, а она молчит. Она не слышит его, потому что слушает музыку. Мне стыдно, потому что иногда я ошибаюсь.

б) — У тебя есть учебник сербского языка? — У меня нет учебника сербского языка. У нее тоже нет. (И у нее нет.) Почему у него нет словаря? — У него есть словарь, но он в сумке, а сумки у него здесь нет. У вас есть аудитория? — У нас нет аудитории. У них есть сын? — У них нет сына. У тебя нет подарка для жены, а у меня есть.

в) — Какой сейчас месяц? — Сейчас сентябрь. В сентябре обычно тепло, но сегодня на улице холодно, идет дождь. — Какая сегодня погода? — Сегодня солнечно. На улице тепло и приятно. Январь — зимний месяц, в январе идет снег.

25. Dobro došli u Srbiju i Crnu Goru!

Прочитайте диалог.

U samoposluzi

Recite!

flaša, boca

kisela (mineralna) voda

prirodni sok

gazirani sok

suvo crno vino

Скажите!

бутылка

минеральная вода

натуральный сок

газированный напиток

сухое красное вино

pršut (м), pršuta (ж)

«пршут» — копченая
свинина

— Recite, molim vas, gde je mineralna voda?

— Скажите, пожалуйста, где минеральная вода?

— Vidite one flaše? Tamo je mineralna voda, pivo, vino, prirodni i gazirani sokovi.

— Видите вон те бутылки? Там минеральная вода, пиво, вино, натуральные соки и газированные напитки.

— Koja je voda dobra?

— Какая вода хорошая?

— «Knjaz Miloš». Probajte i Nikšićko pivo.

— «Князь Милош». Попробуйте и Никшичское пиво.

— Kakvo je ovo vino?

— Какое это вино?

— To je odlično suvo crno vino «Vranac».

— Это отличное сухое красное вино «Вранац»

— Šta je to?

— Что это?

— To je Njeguški pršut.

— Это Негушский пршут.

— Dajte mi 100 grama, molim.

— Дайте мне 100 граммов, пожалуйста.

— Gde su cigarete?

— Где сигареты?

— Cigarete su na blagajni.

Сигареты в кассе.

Переведите реплики покупателя на сербский язык.

— Где минеральная вода, соки, вино?

— Vidite one flaše? Kisela voda, sokovi i vino su tamo.

— «Вранац» хорошее вино?

— To je odlično suvo crno vino.

— Что это?

— То је Njeguški pršut.

— Дайте мне 100 граммов, пожалуйста.

Прочитайте диалог.

Na pijaci.

pijasa рынок

koštati стоить;

Koliko košta (koštaju)? Сколько стоит (стоят)?

Купите эти фрукты и овощи:

Модель:

voće (ср.)

фрукты

rovće (ср.)

овоци

grožđe (ср.)

виноград

*jagode (мн. ж)

клубника

trešnje (мн. ж)

черешня

breskve

персики

kajsije

абрикосы

jabuke

яблоки

kruške

груши

lubenica

арбуз

paradajz

помидор

krastavac

огурец

paprika

перец

Koliko koštaju jagode?

1 evro.

Molim vas, 1 kilogram.

8-т Словарь

август	август
април	апрель
двадесет	двадцать
дванаест	двенадцать
деведесет	девяносто
деветнаест	девятнадцать
децембар	декабрь
доба (ср. неизмен.)	время, пора; годишња доба
	времена года
зима	зима
зими	зимой
зимски	зимний
златан	золотой
избор	выбор
јануар	январь
једанаест	одиннадцать
јесен	осень; у јесен осенью
јесењи	осенний
јун (и)	июнь
јул (и)	июль
кишовито	дождливо
колико	сколько
коштати	стоит
лети	летом
летњи	летний
лето	лето
мај	май
март	март
месец	месяц
ноембар	ноябрь
ожењен	женат
октобар	октябрь
осамдесет	восемьдесят

осамнаест	восемнацать
педесет	пятьдесят
петнаест	пятнацать
празник	праздник
пријатно	приятно
продавница	магазин
пролеће	весна; у пролеће весной
пролећни	весенний
свиђати се	нравиться
седамдесет	семьдесят
седамнаест	семнацать
септембар	сентябрь
*срамота	стыд; срамота је кога стыдно кому
сто	сто
сунчано	солнечно
сунце	солнце
тридесет	тридцать
тринаест	тринацать
ћутати (ћутим)	молчать
удата	замужем
фебруар	февраль
четрдесет	сорок
четрнаест	четырнацать
*чути (чујем) кога, шта	слышать
шездесет	шестьдесят
шеснаест	шестнацать

УРОК 8

1. В сербском языке есть четыре типа ударения, различающихся по долготе и тону: долгое нисходящее, краткое нисходящее, долгое восходящее, краткое восходящее. Обычно в книгах, газетах, любых других текстах место и качество ударения не отмечается. Специальные знаки, указывающие на характер ударения, применяются в словарях. Впрочем, данные словарей отражают идеальную ситуацию, а на деле многие сербы и черногорцы не владеют классической системой музыкальных ударений, а заударные долготы практически утрачены. Вы знаете главное правило: если в слове есть несколько слогов, ударение обычно падает на любой из них, кроме последнего. В повседневной жизни совсем не обязательно стараться овладеть идеальным произношением, воспроизводя те ударения, которые отмечены в словаре. Достаточно принять к сведению несколько общих правил.

— В односложных словах бывает нисходящее ударение, например: а) долгое нисходящее: *dâr* «дар», *rêč* «слово», *mîr* «мир, спокойствие», *snêg* «снег», *vîrh* «верх, вершина», *grâd* «город», *lûk* «лук (оружие)»; б) краткое нисходящее: *čas* «урок, час», *hlêb* «хлеб», *vîrt* «сад», *grâd* «град», *lûk* «лук (овощ)».

— В многосложных словах на первом слоге бывает и нисходящее, и восходящее ударение, например: а) долгое восходящее: *rûka* «рука», *rêka* «река», *gláva* «голова», *vîrba* «ива, верба»; б) долгое нисходящее: *mâjka* «мать», *gû* жва «давка, автомобильная пробка»; в) краткое восходящее: *vôda* «вода», *život* «жизнь», *pòtpis* «под-

пись»; г) краткое нисходящее: мѡре «море», рѣба «рыба», дрѣво «дерево».

— В середине многосложного слова чаще бывает восходящее ударение, например: а) долгое восходящее: почѣтак «начало», задѣтак «задание»; б) краткое восходящее: дубѣна «глубина», висѣна «высота», брѣзна «скорость».

— В сербском языке безударные гласные и слоговой «р» могут быть долгими и краткими. Долгота должна быть в следующих формах слов (хотя на практике она часто отсутствует): а) генитив (родительный падеж) существительных женского рода типа «жена» (женѣ, рукѣ); б) генитив (родительный падеж) множественного числа всех существительных (женѣ, друговѣ, селѣ); в) полные формы прилагательных (старѣ, старѣ, старѣ, старѣ, старѣ, старѣ); г) формы настоящего времени глаголов (радѣм, радѣш, радѣ...).

Русские нередко воспринимают долгий слог как ударный, особенно в словах с кратким восходящим ударением, которое произносится слабее русского силового ударения, например: дѣвѣјка, ѡлѣвка, чѣстѣтам и т. п.

2. ДАТИВ (ДАТЕЛЬНОЙ ПАДЕЖ) ЛИЧНЫХ МЕСТОИМЕНЕЙ.

Номинатив Ко? Шта?	Датив Коме? Чему? Полные формы	Датив Краткие безударные формы
ја	мени	ми
ти	теби	ти
он	њему	му
она	њој	јој
оно	њему	му

ми	нама	нам
ви	вама	вам
они, оне, она	њима	им

Примечание. Формы дательного падежа личных местоимений нередко заменяют притяжательные местоимения. например: Мајка му је болесна. = Његова мајка је болесна. «Мать у него больна» Не знам где ми је кључ. = Не знам где је мој кључ. «Я не знаю, где мой ключ».

3. Прочитайте и переведите диалог.

продавачица

овакав

*иначе

Госпођо!

Господине!

Погледајте!

свиђати се коме

заиста

роба

квалитетан

*скуп

јевтин (јефтин)

Покажите ми!

таман

Лепо ти стоји.

дати (дам)

благајна

рачун

продавщица

такој

вообще

вокатив от слова

госпођа «госпожа»

вокатив от слова

господин «господин»

Посмотрите!

нравиться; Баш ми се

свиђа! Мне очень нравится!

действительно

товар

качественный, высокого

качества

дорогой

дешевый

Покажите мне!

как раз; Прстен ми је таман.

Кольцо мне как раз (впору).

Тебе идет.

дать; Дајте ми! Дайте мне!

касса

чек, счет

лево	<i>налево, слева</i>
десно	<i>направо, справа</i>
*право	<i>прямо</i>

Зора и Милош улазе у продавницу

Продавачица: Добар дан, изволите.

Милош: Имате ли овакав прстен, али велики?

П.: На жалост, немамо. Иначе имамо велики избор, али овакав немамо. Госпођо, погледајте овај прстен.

Зора: Овај прстен ми се свиђа! Много је леп!

М.: Да ли ти се заиста свиђа? Молим вас, колико кошта овај прстен?

П.: Квалитетан је, али је скуп.

М.: Покажите ми неки јевтин прстен.

П. Извините, господине. Немамо јевтину робу. Квалитетна роба је скупа.

З.: Дајте ми прстен. Баш ми се свиђа! Није велик и није мали. Прстен ми је таман!

М.: Зоро, лепо ти стоји овај прстен. Данас је празник. Дајте ми рачун. Где је благајна?

П.: Благајна је лево. Изволите рачун.

Согласитесь или возразите:

Тачно је. Није тачно.

Милош и Зора улазе у стан.

У продавници је јевтина роба.

Прстен јој се свиђа.

Прстен јој није таман.

Прстен јој лепо стоји.

Данас је среда.

Благајна је десно.

4. Составъте предложения по модели, следуя заданному порядку слов:

Златни прстен је леп. (ја) — (1) Свиђа (2) ми (3) се златни прстен.

Црвена торба је лепа. (он) Зелена столица је лепа. (они) Црна ташна је лепа. (ја) Бели сто је леп. (ми) Жута хаљина је лепа. (она) Плаво море је лепо. (ти)

5. Додавъте реплику по модели, следуя заданному порядку слов:

Свиђа ми се златни прстен. — (1) Покажите (2) ми златни прстен!

Свиђа му се црвена торба. Свиђа им се зелена столица. Свиђа ми се црна ташна. Свиђа нам се бели сто. Свиђа јој се жута хаљина. Свиђа му се црни цемпер.

6. Возразите, следуя заданному порядку слов:

а) Прстен ми лепо стоји. — Коме? Теби? (1) Не (2) стоји (3) ти лепо.

Цемпер ми лепо стоји. Шешир ми лепо стоји. Кошуља (рубашка) ми лепо стоји. Хаљина (платье) ми лепо стоји. Панталоне (брюки) ми лепо стоје.

б) Прстен ти је таман. — Коме? Мени? (1) Није (2) ми таман.

Цемпер ти је таман. Шешир ти је таман. Кошуља ти је таман. Хаљина ти је таман. Панталоне су ти таман.

в) Не знам где је мој кључ. — Где ми је кључ?

Не знаш где је твој сат. Не знате где је ваш пасош. Милош не зна где је његова торба. Зора не зна где је њена ташна. Не знамо где је наш новац. Гордана и Дра-

гица не знају где је њихов кишобран. Не знам где је мој шешир.

7. Дополните диалог репликама.

У продавници.

— Добар дан! Изволите.

— ...

— Ташне су овде.

— ...

— Лепе су и нису скупе.

— ...

— Ова ташна је квалитетна, али је скупа. Да ли вам се свиђа?

— ...

— Благајна је десно. Изволите рачун.

8. Прочитајте и преведите текст.

да 1. *что*; Зора зна да је Милош воли. «Зора *знает*, *что* Милош *ее* *любит*» 2. *чтобы*; Зора жели да Милош купи други прстен. «Зора *хочет*, *чтобы* Милош *купил* *другое* *кольцо*»

*пар (м) *пара*; брачни пар *супруги*

брак *брак*; у браку *в браке*

*казати (кажем) *говорить*, *сказать*

давати (дајем) *давать*

*мислити (мислим) *думать*

Милош и Зора су брачни пар. Имају стан у Београду. Њихов стан није велики, али је леп и удобан. Зора у кухињи кува кафу. Милош улази у стан и пита да ли Зора

зна који је данас празник. Зора одговара да зна. Зора и Милош су пет година у браку. Милош каже да има поклон за Зору. Зора пита који је то поклон, а Милош одговара да је то златни прстен. Даје јој прстен, али је прстен мали.

Она мисли да то није поклон за њу. Милош каже да понекад греши и пита зашто Зора ћути. Зора одговара да ју је срамота. Она воли мужа и зна да је муж воли. Зора жели да јој Милош купи други прстен. Милош жели да он и Зора иду у продавницу. У продавници је квалитетна и скупа роба. Зора каже да јој се свиђа прстен. Продавачица јој га даје. Прстен јој је таман. Милош мисли да јој прстен лепо стоји. Продавачица му даје рачун и каже да је благајна лево.

Ответање на вопросы.

Шта су Милош и Зора?

Где имају стан?

Какав је њихов стан?

Шта ради Зора у кухињи?

Куда улази Милош?

Шта он пита Зору?

Да ли Зора зна који је празник?

Да ли она зна који поклон има за њу муж?

Да ли је прстен мали или велик?

Зашто Зора ћути?

Шта жели Зора?

Шта жели Милош?

Каква је роба у продавници?

Шта мисли Зора о прстену?

Шта мисли Милош о прстену?

Да ли продавачица даје Милошу рачун?

9. Запомните спряжение в настоящем времени а) глагола несовершенного вида (вопрос «что делать?») **давати** «давать» и вставьте **нужную** форму в предложения.

ја дајем	ми дајемо
ти дајеш	ви дајете
он (она, оно) даје	они (оне, она) дају

Продавачица ... Зори рачун. Ја ... сину поклон. Ми ... професору свеске. Студенти ми ... текст. Који поклон ти ... жени? Који поклон ви... мужу?

б) глагола совершенного вида (вопрос «что сделать?») **дати** «дать» и вставьте **нужную** форму в предложения.

ја дам	ми дамо
ти даш	ви дате
он (она, оно) да	они (оне, она) дају

Дај! «Дай!» Дајте! «Дайте!»

Милош жели да му продавачица... рачун. Ја желим да ми ти... поклон. Жене желе да им мужеви... поклоне. Дете жели да му ви... љубав. Да ли ви желите да вам ми... свеске? Да ли ти желиш да ти ја... ту књигу?... ми, молим те, воду!... ми, молим вас, једну кафу!

10. Переделайте предложения по модели, следуя заданному порядку слов — 1. датив; 2. акузатив:

а) *То је мој кључ! — Дај ми га!*

То је мој сок! То је мој цвет! То је мој цемпер! То је мој рачун! То је мој прстен! То је мој кофер! То је мој цвет!

б) *То је моја књига! — Дајте ми је!*

То је моја свеска! То је моја ташна! То је моја лопта!
То је моја торба! То је моја вода! То је моја ваза! То је
моја кафа! То је моја чоколада!

в) *То је његова торба (његов сат)! — Дај му је (га)!*

То је његова лопта! То је његов кључ! То је његов
кофер! То је његова чаша! То је његово пиво! То је њего-
во вино! То је његова чоколада!

г) *То је њена ташна (њен сат)! — Дајте јој је (га)!*

То је њен прстен! То је њена ташна! То је њен сат!
То је њена књига! То је њена чоколада! То је њен речник!
То је њен кофер! То је њено дете!

11. При указании на число порядковые числитель-
ные и названия месяцев имеют окончания номина-
тива, а при ответе на вопрос «когда?» они имеют
окончания генитива, сравните:

Који је данас датум?

«Какое сегодня число?»

Данас је петнаести
септембар.

*«Сегодня пятнадцатое
сентября».*

Када Игор има рођендан?

*«Когда у Игоря день
рождения?»*

Игор има рођендан
петнаестОГ септембрА.

*«У Игоря день рождения
пятнадцатого сентября».*

Примечание. Ести дата пишется цифрами, обязательно ста-
вится точка после порядкового числительного:
Данас је 15. 09. Игор има рођендан 15. 09.

12. Прочитайте даты.

1. септембар, 2. октобар, 3. новембар, 4. децембар, 5. јануар, 6. фебруар, 7. март, 8. април, 9. мај, 10. јун, 11. јул, 12. август;

31. 12, 7. 01, 8. 03, 23. 02, 12. 04, 4. 06, 9. 05, 26. 07, 17. 09, 27. 10, 15. 08, 4. 11.

13. Составьте диалоги по модели:

Игор — првог септембра. — Игор има рођендан (день рождения) првог септембра.

Нада — другог новембра, Зора — трећег фебруара, Гордана — четвртог марта, Марија — петог јануара, Новак — шестог априла, Небојша — седмог децембра, Драгица — осмог октобра, Богољуб — деветог маја, Милош — десетог августа, Страхинија — једанаестог јула, Милица — дванаестог јуна, ја —..., моја мајка —..., мој отац —..., моја девојка..., мој момак..., мој пријатељ (пријатељица)...

14. Прочитайте поздравительные открытки. Напишите другую открытку, заменив название праздника.

честитати коме шта

поздравлять кого
с чем

Честитам ти рођендан!

Поздравляю тебя
с днем рождения!

желети коме шта

желать кому чего

Желим ти много среће
и успеха!

Желаю тебе
много счастья
и успехов!

*поздравити кога

передать привет кому,
приветствовать кого
Передай привет
Милошу.

Поздрави Милоша.

Воли те...

С любовью (буквально:
любит тебя...)

Нова година

Новый год

Божиф

Рождество

Ускрс

Пасха

Честитам ти (вам) Нову годину (Божиф, Ускрс)!

Поздравляю тебя (вас) с Новым годом (Рождеством, Пасхой)!

а) Драга Зоро,

Честитам ти **рођендан**! Желим ти много среће и успеха!

Поздрави Милоша.

Воли те Нада

б) Драга Тања,

срећну **Нову годину** жели ти

Зора

15. Запомните спряжение глагола **честитати** и вставьте нужные формы в предложения.

ја честитам

ми честитамо

ти честиташ

ви честитате

он (она) честита

они (оне) честитају

Нада је Зорина пријатељица. Нада јој... рођендан.

Милош је Игорев пријатељ. Милош му... рођендан.

Ја сам ваш пријатељ. Ја вам... рођендан.

Ти си моја пријатељица. Ти ми... рођендан.

Петар и Зорица су наши пријатељи. Они нам... Нову годину.

Ја и ти смо њихови пријатељи. Ми им... Божић.
Ви сте његов пријатељ. Ви му... Ускрс.

16. Запомните спряжение глагола **желети** и вставьте нужные формы в предложения.

ја желим

ми желимо

ти желиш

ви желите

он (она) жели

они (онс) желе

Мајка воли сина и... му срећу. Све мајке воле децу и... им срећу. Да ли ти... тај прстен? Да ли ви... леп поклон? Ми вам... успех. Ја ти... много среће.

17. Прочитајте диалог и замените выделенные слова словами в скобках.

Срећан ти рођендан!

С днем рождения (тебя)!

Срећан вам рођендан!

С днем рождения (вас)!

торта (ж)

торт

лопта

мяч

фудбал

футбол

Зора је у Надиној кући. Нада кува кафу у кухињи.
Зора иде у Игорову собу.

— Срећан ти рођендан!

— Хвала, тетка Зоро! За кога је **ова торта**?

— **Торта** је за тебе. То је твој рођендан. И лопта је твоја. То су поклони за тебе.

— Волим фудбал. Сад имам нову лопту!

(ова чоколада, овај колач «пирожное», ова бомбона «конфета»)

18. КОЛИЧЕСТВЕННЫЕ ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ ОТ 100 ДО 1000.

100 сто, једна стотина, 125 сто двадесет (и) пет

200 двеста, две стотине, 250 двеста педесет

300 триста, три стотине, 384 триста осамдесет чети-
ри...

400 **четиристо**, четири стотине

500 **петсто**, пет стотина

600 **шестсто**, шест стотина

700 **седамсто**, седам стотина

800 **осамсто**, осам стотина

900 **деветсто**, девет стотина

1000 **хиљада**

2000 две хиљадЕ, 3000 три хиљадЕ, 4000 четири хи-
љадЕ

5000 пет хиљадА... 10 000 десет хиљадА... 17 000
седамнаест хиљадА...

2463 две хиљаде четиристо шездесет (и) три

5287 пет хиљада петсто осамдесет (и) седам

19. В Србији денежна единица — **динар** «динар»
и **пара** «пара», а в Черногории — **евро** «евро» и
цент «цент».

Прочитайте цены.

1 (један), 21, 131, 1381 динар (евро)

2 (два), 22, 292, 3682 динара (евра)

3, 73, 623, 1543 динара (евра)

4, 64, 794, 2374 динара (евра)

5... 10, 11, 12... 20, 25...30...500... динара (евра)

100 динара, 200 евра, 300 динара, 400 евра, 500 дина-
ра, 600 евра, 700 динара, 800 евра, 900 динара, 1000 евра;

121 динар, 231 евро, 352 динара, 463 евра, 544 динара, 657 евра, 785 динара, 868 евра, 975 динара, 1341 евро, 1971 динар.

 20. Переспросите:

Колико кошта прстен? «Сколько стоит кольцо?» (5000 хиљада динара) — Прстен кошта пет хиљада динара. — Да ли прстен кошта пет хиљада динара?

Колико кошта шешир? (500 динара) Колико кошта хаљина (800 динара) Колико кошта цемпер? (900 динара) Колико кошта лопта? (200 динара) Колико кошта диск? (300 динара) Колико кошта ташна? (700 динара) Колико кошта књига? (400 динара) Колико коштају панталоне? (600 динара)

 21. Переведите на сербский язык.

У Милоша и Зоры красивая и удобная квартира в Белграде. Милош входит в кухню и спрашивает, знает ли Зора, какой сегодня праздник. Зора отвечает, что знает. Милош говорит, что у него есть подарок для Зоры. Зора спрашивает, какой это подарок, а Милош отвечает, что это кольцо. Зора думает, что подарок не для нее, потому что кольцо маленькое. Милош говорит, что он иногда ошибается и спрашивает, почему Зора молчит. Зора отвечает, что ей стыдно. Она знает, что муж ее любит. Зора хочет, чтобы муж ей купил другое кольцо. Милош хочет, чтобы они с Зорой (он и Зора) пошли в магазин. В магазине продавщица говорит, что у них есть только дорогой товар. Но Зора говорит, что кольцо ей нравится.

Она хочет, чтобы муж купил ей это кольцо. Милош идет в кассу.

22. Dobro došli u Srbiju i Crnu Goru!

 Прочитайте диалог.

U robnoj kući

robna kuća	универмаг
roba	товар
šešir	шляпа
džemper	джерпер
svega	всего
suknja	юбка
cipele (мн. ж)	туфли
sandale (мн. ж)	босоножки, сандали
muški	мужской
ženski	женский
dečiji	детский
*domaći proizvod	(товар) отечественного производства
iz uvoza	импортный
rasprodaja	распродажа
*probati	(по) мерить; (по) пробовать
*film	1. пленка 2. фильм
*baterija	батарейка
mobilni telefon	мобильный телефон
mobilni	мобильник
punjač	зарядное устройство
dopuna	карточка для пополнения баланса

— Dobar dan, izvolite.

— Molim vas, imate li šešir za mene?

— Izvolite, probajte ovaj. Lepo vam stoji.

— Koliko košta ova majica?

— Nije skupa. Svega... dinara.

- Pokažite mi tu suknju, molim vas.
- Izvolite.

- Imate li cipele broj 38?
- Kakve cipele želite?
- Crne, od kože.
- Pogledajte ovaj model. To je iz uvoza. **Veoma su kvalitetne.**
- Koliko koštaju?
- 85 evra.
- To je skupo. A one dečije sandale?
- 5 evra.
- To nije skupo!

- Pokažite mi muški džemper.
- Koji?
- Onaj crveni.
- Izvolite, probajte ga. To je domaći proizvod. **Kvalitetan je i nije skup. Danas je rasprodaja, džemperi su jevtini.**
- Imate li film za fotoaparatus i baterije za mobilni telefon?
- Imamo veliki izbor. Pogledajte.
- Imate li i punjač?
- Za ovaj model nemamo. Pitajte u prodavnici računara (kompjuteru). Možda tamo imaju.
- Da li imate dopunu za mobilni?
- Nemamo. Pitajte u kiosku napolju.

Переведите реплики покупателя на сербский язык.

- У вас есть туфли тридцать восьмого размера?
- Kakve cipele želite?
- Черного цвета из кожи.
- Pogledajte ovaj model.
- Покажите мне, пожалуйста, джемпер красного цвета.

- Probajte ovaj džemper.
- Он мне нравится. Где касса?
- Izvolite račun. Blagajna je desno.
- У вас есть зарядное устройство для мобильного?
- Za ovaj model nemamo. Pitajte u kiosku napolju.

8 Словарь

*батерија	батарейка
благајна	касса
брак	брак (супружество); у браку в браке
господин	господин
госпођа	госпожа
да	1. что; Знаю да ме волиш. «Я знаю, что ты меня любишь»; 2. чтобы; Желим да ми купиш прстен. «Я хочу, чтобы ты мне купил кольцо»
давати (дајем)	давать
дати (дам)	дать
двеста	двести
деветсто	девятьсот
десно	направо; справа
дечији	детский
*домаћи	1. домашний; 2. отечественный
допуна	карточка для пополнения кредита
женски	женский
заиста	действительно

*иначе	вообще
јевтин (јефтин)	дешевый
*казати (кажем) коме шта	говорить, сказать
квалитетан (квалитетни)	качественный
лево	налево; слева
лепо стоји коме	идет кому
*мислити (мислим)	
о коме, чему, на кога, шта	думать
мобилни (телефон)	мобильник
мушки	мужской
овакав (оваква)	такой (такая)
осамсто	восемьсот
*пар (м)	пара; брачни пар супруги
петсто	пятьсот
погледати (на) кога, шта	посмотреть
поздравити кога	передать привет кому, поприветствовать кого
показати коме шта	(покажем) показать
*право	прямо
*пробати	(по)пробовать, (по)мерить
продавачица	продавщица
пуњач	зарядное устройство
распродаја	распродажа
рачун	счет, чек
рачунар (компјутер)	компьютер
роба	товар
робна кућа	универмаг
сандале (мн. ж)	босоножки, сандалии
свега	всего
свиђати се коме	нравиться
седамсто	семьсот
*скуп	дорогой
стотина	сто
сукња	юбка

таман	как раз
триста	триста
увоз	импорт; из увоза
	импортный
*филм	1. фильм; 2. пленка (фото)
хильада	тысяча
честитати коме шта	поздравлять кого с чем
ципеле (мн. ж)	туфли
четиристо	четыреста
шестсто	шестьсот

УРОК 9

1. Сербский и русский языки — близкие родственники. Ряд слов в них имеют общее происхождение и совпадают по значению, хотя в большинстве случаев совпадение не полное (серб. **време** 1. = рус. время 2. = рус. погода; серб. **очи** = рус. глаза, серб. **чело** = рус. лоб, серб. **уста** = рус. рот, а русские слова *очи, чело, уста* являются поэтическими синонимами обычных слов). Нередко созвучные слова имеют совершенно другое значение (серб. **реч** = рус. слово, серб. **слово** = рус. буква). В то же время, есть слова, которые звучат иначе, хотя имеют общее происхождение и близки по смыслу. Знание некоторых соответствий в сербском и русском языке помогут вам правильно догадываться о смысле подобных слов.

1. Сербский «беглый» А — русские «беглые» О, Е:
отац (оца) — отец (отца)

предак (претка) — предок (предка)

пас (пса) — пёс — пса (но: дан, дана — день, дня)

2. Сербский О — русский Л:

сто (на столу) — стол

во (о волу) — вол

орао (орла) — орел

3. Сербский У — русский В:

унук — внук, ући (ућем) — войти (войду)

4. Сербский У — русское сочетание ОЛ:

дуг — долг, вук — волк, пук — полк

5. Сербские сочетания РА, ЛА — русские ОРО, ОЛО:

град — город, мраз — мороз, хлад — холод, глава — голова

2. КОНСТРУКЦИЯ *ДА* + *НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ*.

В сербском языке вместо инфинитива может употребляться конструкция *да* + *настоящее время*. Конструкция *да* + *настоящее время*, эквивалентная инфинитиву (неопределенной форме глагола), обычно употребляется после глаголов **воleti** «любить», **желети** «желать, хотеть», **хтети** «хотеть», **моћи** «мочь», **морати** «быть должным». Эта конструкция обязательна при указании на цель движения, например: *Идем да ручам*. «Я иду обедать» Окончание глагола, заменяющего инфинитив, соответствует лицу и числу первого глагола, напр.: **Ја** не воли**М** да ради**М** «я не люблю работать», **ти** не воли**Ш** да ради**Ш** «ты не любишь работать» и т. д. Слово *да* в составе этого оборота на русский язык никак не переводится. Личные местоимения (ја, ти, он, она, оно, ми, ви, они, оне, она) перед формой настоящего времени второго глагола в этой конструкции употреблять нельзя.

Ја не волим радити = Ја не волим да радим Ти не волиш радити = Ти не волиш да радиш Он не воли радити = Он не воли да ради Ми не волимо радити = Ми не волимо да радимо Ви не волите радити = Ви не волите да радите Они не воле радити = Они не воле да раде

Примечания.

1. Конструкция *да* + *настоящее время*, эквивалентная инфинитиву, остается неизменной в настоящем, прошедшем или будущем времени (смотрите урок 10), например: *она воли да чита* «она любит читать», *она је волела да чита* «она любила читать», *она ће волети да чита* «она будет любить читать».

2. Слово **да** имеет много функций и переводится на русский язык по-разному: «да» (согласие), «что», «чтобы», например:

Да ли волиш да читаш? — Да, волим. «Ты любишь читать? — Да, люблю»

Знам да волиш да читаш. «Я знаю, что ты любишь читать»

Желим да ти читаш. «Я хочу, чтобы ты читал»

Обратите внимание: перед **да** «что» и **да** «чтобы» запятая не ставится!

3. Запомните спряжение глагола **желети** в настоящем времени. Замените инфинитив конструкцией **да + настоящее время**, напр.: желим радити — **желим да радим** «я хочу работать».

ја желим радити
ти желиш радити
он (она) жели радити

ми желимо радити
ви желите радити
они (оне) желе радити

Запомните формы настоящего времени глагола **бити**, которые следует использовать в конструкции **да + настоящее время**:

ја будем
ти будеш
он (она, оно) буде

ми будемо
ви будете
они (оне, она) буду

Замените инфинитив конструкцией **да + настоящее время**.

ја желим бити срећан (срећна) — ја желим да будем срећан (срећна) «я хочу быть счастливым (счастливой)»
ти желиш бити срећан (срећна) —
он жели бити срећан —

она жели бити срећна —
 ми желимо бити срећни (срећне) —
 ви желите бити срећни (срећне) —
 они желе бити срећни —
 оне желе бити срећне —

- 4. Запомните спряжение глагола **морати** в настоящем времени. Замените инфинитив конструкцией *да + настоящее время*, напр.: морам радити — **морам да радим** «я должен работать».

ја морам радити	ми морамо радити
ти мораш радити	ви морате радити
он (она) мора радити	они (оне) морају радити

- 5. Запомните спряжение неправильного глагола **моћи**:

ја могу	ми можемо
ти можеш	ви можете
он (она) може	они (оне) могу

Дайте утвердительный или отрицательный ответ на вопрос, например:

Да ли можете да купите кућу? — Да, могу. Не, не могу.

Да ли можеш да говориш српски? Да ли Гордана може да иде у биоскоп? Да ли Зора може да чита руски? Да ли Милош и Зора могу да купе прстен? Да ли могу да вас питам? Да ли можете да ми одговарате? Да ли можемо да будемо срећни?

6. Дайте ответ по модели:

Да ли волите да читате? — Да, много волим да читам. «Да, я очень люблю читать». Не, уопште не волим да читам. «Нет, я вообще не люблю читать»

Да ли волиш да слушаш музику? Да ли деца воле да гледају телевизију? Да ли волите да радите недељом? Да ли волите да ручате у ресторану? Да ли млади људи воле да пишу писма? Да ли пас (собака) воли да иде у парк? Да ли мачка (кошка) воли да иде у воду?

7. Ответьте на вопрос по модели: *Не желим да радим, али морам да радим.*

Не желим да идем, али... Не желите да радите, али... Петар не жели да учи, али... Ја не желим да ћутим, али... Милош и Зора не желе да ручају, али... Дете не жели да слуша оца, али... Ти не желиш да пишеш тест, али... Ми не желимо да идемо на посао, али...

8. Запомните некоторые конструкции с генитивом (родительным падежом):

Одакле сте? «Откуда вы?» — Ја сам из Русије (из Москве, из Београда). «Я из России (из Москвы, из Белграда)».

Одакле излази Зора? «Откуда выходит Зора?» — Зора излази из собе (из кухиње, из биоскопа). — «Зора выходит из комнаты (из кухни, из кинотеатра)».

Где је Зора? — Она је код Наде. «Где Зора? — Она у Нады».

Где је болесник? — Он је код лекара. «Где больной? Он у врача».

9. Прочитайте и переведите текст:

пушач	курильщик
*пушити	курить
уз кафу	с кофе
шећер	сахар
готов	готовый
балкон	балкон
улазити	входить
с (а) чега	с чего
гледати	смотреть
одмарати се	отдыхать
	(частица се у сербских возвратных глаголов подвижна, сравните: они могу да се одмарају «они могут отдыхать»)

Зора је пушач. Не пуши много, али понекад воли да пуши уз кафу. Сада Зора у кухињи кува кафу: сипа воду и ставља шећер и кафу у цезву. Кафа је у цезви. Кад је кафа готова сипа кафу из цезве у шоље, излази из кухиње и улази на балкон. Жели да пуши на балкону зато што је време лепо. Зора ставља шоље на сто и узима цигарету са стола. Данас су код њих гости из Москве. То су Зорина пријатељица Тања и њен муж Никола. Тања и Зора пуше заједно на балкону. Црна кафа је одлична. Милош и Коља не излазе из собе. Тамо могу да гледају Милошеве фотографије. Ту су црногорски пејзажи: плаво море, бели облаци, црвени и црни бродови, жути песак и зелене планине. Милош је одличан фотограф. Тања и Коља желе да иду у Црну Гору. Тамо могу да се одмарају десет дана.

Ответьте на вопросы:

У шта Зора сипа воду? Из чега Зора сипа кафу? У чему је кафа? Одакле излази Зора? Куда она улази? Са

чега узима цигарету? Где је Милош? Код кога су Тања и Никола? Куда желе да иду Коља и Тања? Колико дана могу да се одмарају тамо?

10. Дополните предлодения по образцу: *Ово је моја кућа. Улазим у кућу. Сада сам у кући. Излазим из куће.*

То је моја соба. Улазим у... Сада сам у... Излазим из... Оно је њено двориште. Она улази у... Сада је у... Излази из... То је твој стан. Улазиш у... Сада си у... Излазиш из... То је њихова учионица. Улазе у... Сада су у... Излазе из... Ово је наш хотел. Улазимо у... Сада смо у... Излазимо из... То је њихов клуб. Улазе у... Сада су у... Излазе из...

11. Составьте диалоги по модели: *Одакле сте? — Ја сам из Русије.*

Србија. Црна Гора. Хрватска «Хорватия». Словенија «Словения». Македонија «Македонија». Босна и Херцеговина «Боснија и Герцеговина». Немачка «Германија». Енглеска «Англия». Мађарска «Венгрия». Италија «Италија». Грчка «Греција». Аустрија «Австрија». Румунија «Румынија». Чешка «Чехија».

12. Прочитајте и преведите диалог:

главни град столица

— Гордана, одакле сте? Да ли сте из Србије или из Црне Горе?

— Из Србије сам.

— Из којег сте града?

— Ја сам из Београда. Београд је главни град Србије. Живим и радим у Београду.

— Живе ли Ваши родитељи у Београду?

— Не, моји родитељи живе у Младеновцу.

— Да ли је Младеновац далеко од Београда?

— Не, није далеко, Младеновац је близу Београда.

— Москва је далеко од Младеновца.

— Јесте.

13. Составьте диалоги по модели:

— *Да ли сте из Београда (из Москве)?* — *Нисам. Ја сам из Младеновца.*

Београд — Ниш. Нови-Сад — Суботица. Крушевац — Смедерево. Подгорица — Цетиње. Тиват (Тивта) — Будва, Котор — Пераст. Бар — Улцињ. Загреб — Дубровник. Сарајево — Мостар. Лондон — Њу-Јорк. Берлин — Беч. Париз — Рим. Москва — Петербург.

14. Составьте диалоги по модели:

Је ли Смедерево далеко од Београда? — *Није далеко од Београда. Близу је. Смедерево је близу Београда.*

Је ли Земун далеко од Београда? Је ли Нови Сад далеко од Суботице? Је ли Котор далеко од Пераста? Је ли Тиват далеко од Будве? Је ли Клин далеко од Москве? Је ли твоја кућа далеко од град

Запомните:

Колико је сати? «Сколько времени?»

Шест. Сада је шест. «Сейчас шесть (часов)».

Сада је шест и петнаест. «Сейчас пятнадцать минут седьмого».

Сада је петнаест до шест. «Сейчас без пятнадцати шесть».

Сада је пола шест. «Сейчас половина шестого».

Сада је један (15 до један) «сейчас час (без 15 час)»

Од осам до девет «с восьми до девяти (часов)»

В этих конструкциях числительные после предлогов не склоняются!

15. Прочитайте и переведите диалог.

каснити опаздывать; касниш 15 минута
ты опаздывешь на 15 минут

чекати ждать

Немој бити љут! Не сердись!

конобар официант

јело еда, блюдо; Шта имате за јело?
Что у вас есть поесть?

Има меса, има рибе. Есть (имеется) мясо,
есть рыба.

јела са роштиља блюда, приготовленные
на гриле

— Здраво, Милошу! Зашто ћутиш? Зашто си љут?

— Љут сам зато што касниш. Не волим да чекам људе које касне.

— Касним ли много? Колико је сати?

— Чекам овде од осам, а сада је осам и петнаест. Касниш петнаест минута.

— Ох, извини, молим те. Немој бити љут!

— Љут сам зато што сам гладан. Зоро, хајдемо у ресторан.

— (Конобар) Добро вече. Шта желите?

— Шта имате за јело?

- Има меса, има рибе... Шта ви желите?
- Ми желимо јела са роштиља.
- Изволите.
- Хвала.
- Молим.

16. Составьте диалоги по модели:

— *Колико је сати?* — 8.00 — *Сада је осам.* 8.15 — *Сада је осам и петнаест.* 7.45 — *Сада је петнаест до осам.* 8.30 — *Сада је пола девет.*

6.00.	10.15.	6.45.	7.15.	11.30.	1.15.
2.30.	12.45.	9.30.	3.15.	4.45.	1.30.
5.45.	8.05	9.55			

17. Замените выделенные слова словами в скобках и составьте минидialog.

- А: Чекам овде од осам, а сада је **осам и петнаест**.
 Б: Ох, извини, молим те, касним **петнаест минута**.
 (А: **петнаест до осам** — осам; **шест и петнаест** — пола седам; **пет до седам** — десет до седам; **седам и пет** — седам; **седам** — пола осам)
 (Б: **петнаест минута**, **петнаест минута**, **пет минута**, **пет минута**, **пола сата**)

Запомните:

Недељом «по воскресеньям», **понедељком** «по понедељникам», **уторком** «по вторникам», **средом** «по средам», **четвртком** «по четвергам», **петком** «по пятницам», **суботом** «по субботам».

18. Прочитајте и преведите текст.

врло	очень
састанак	встреча; свидание
Он не воли да чека.	Он не любит ждать.
*поздрављати кога	приветствовать
извињавати се	извиняться
зато	поэтому
Теразијска чесма	фонтан на площади Теразие, в центре Белграда
долазити	приходить

Данас је двадесет и први мај. Данас је субота. Суботом Милош не ради. Зора је код Наде. Напољу је врло пријатно. Време је лепо. Милош жели да иде иде у шетњу. Тачно у осам сати Милош мора да буде код Теразијске чесме, где има састанак са Зором. Он чека Зору. Сада је осам и петнаест. Зора касни. Милош је љут. Он не воли да чека. Зора долази у осам и петнаест, поздравља Милоша, али он ћути. Зора се извињава. Милош и Зора су гладни и зато иду у ресторан.

Согласитесь или возразите.

Слажем се «я согласен». **Не слажем се «я не согласен».** (буквално: я соглашаюсь, я не соглашаюсь)

Данас је двадесет и други јун.

Данас је субота.

- Суботом Милош не ради.

Зора је код куће.

Напољу пада киша.

Милош има састанак са Зором у десет до осам.

Зора долази у осам и петнаест.

Милош и Зора су љути и зато иду у ресторан.

Ответајте на вопросы.

Који је данас датум? Који је данас дан (у недељи)? Да ли Милош ради недељом? Како је напољу? Какво је време? Када је Милош код Теразијске чесме? Зашто је Милош љут? Зашто Милош и Зора иду у ресторан?

19. Ответајте на вопросы по образцу:

Новак не ради недељом. А ви? — И ви не радите недељом.

Понедељком имам час српског језика. А ти? Уторком идем у библиотеку. А Петар? Средом радим на универзитету. А Гордана? Четвртком немам час српског језика. А ми? Петком идем у министарство. А они? Суботом идем у парк. А Петар?

20. Дополните диалоги репликама:

а) — Добар дан. Ја сам Петар Сидоров.

— ...

— Драго ми је. Одакле сте?

— ...

— Ја сам из Москве.

б) — Здраво, Гордана! Зашто си љута?

— ...

— Касним ли много?

— ...

— Извини, молим те. Немој бити љута.

в) — На жалост, продавница не ради.

— ...

— Сада је седам и петнаест.

— ...

— Не радимо до осам, радимо до седам.

г) — ...?

— Данас је трећи октобар.

— ...?

— Данас је среда.

— ...?

— Да, средом имамо час српског језика.

21. Переведите на сербский язык.

а) Гордана, Вы из Черногории? — Нет, я из Сербии. А Вы откуда? — Я из России. Ваши родители живут в Белграде? — Нет, они живут в Младеноваце. Младеновац недалеко от Белграда. Сейчас я работаю в Белграде.

б) У Коли свидание в шесть часов. Сейчас без пятнадцати шесть, но он уже ждет Таню. Она опаздывает. Коля сердится. Он не любит ждать, но должен ждать. Уже пятнадцать минут седьмого. Таня приходит в полседьмого. Они идут в ресторан, потому что хотят есть (голодны). Ресторан работает до одиннадцати. Сейчас без пятнадцати одиннадцать. Они выходят из ресторана. На улице хорошая погода. Таня и Коля счастливы.

в) По понедельникам, вторникам, средам, четвергам, пятницам я должна работать. По субботам и по воскресеньям я могу отдыхать. Я люблю ходить в парк, а моя кошка не может ходить в парк. Она должна быть дома. Сейчас лето. Я могу поехать в деревню. Кошка тоже может поехать в деревню. Там у нас есть маленький, но удобный дом. Мы можем там жить 20 дней. Там зеленая трава, голубое небо и белые облака.

22. **Dobro došli u Srbiju i Crnu Goru!**

Разыграйте диалог, изменяя сумму долларов.

U menjačnici

menjačnica

обменный пункт

valuta	валюта
*devize	иностранная валюта
*zameniti (zamenim)	обменять (валюту)
američki dolar	американский доллар

— Da li mogu da zamenim američke dolare?

— Koliko želite da zamenite?

— Želim da zamenim **10** dolara.

(20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100)

Прочитайте диалог.

Na recepciji

rezervisati (rezervišem)	заказать, забронировать
dvokrevetna (jednokrevetna, trokrevetna) soba	двухместный (одноместный, трехместный) номер
ostaviti	оставить
*poruka	сообщение, записка
pozvati (pozovem) koga, šta	позвонить (по телефону)
železnička stanica	железнодорожный вокзал
*platiti	заплатить
*karta	билет
voz	поезд
probuditi	разбудить
pranje	стирка
hemijsko čišćenje	химчистка
*zamoliti	попросить
sobarica	горничная
majstor	мастер
doći (dođem)	прийти

*za pet minuta

через пять минут

*popraviti

починить, отре-

монтировать

— Želimo da rezervišemo dvokrevetnu sobu sa klima-uređajem.

— Za koji datum želite da rezervišete sobu?

— Da li mogu da ostavim poruku ovde?

— Možete da ostavite poruku na recepciji.

— Da li mogu da pozovem sa vašeg telefona grad (Moskvu, železničku stanicu)?

— Da, ali morate da platite.

— Gde možemo da rezervišemo karte za voz?

— Na železničkoj stanici.

— Možete li da nas probudite sutra u sedam sati?

— Možemo da vas probudimo kad želite.

— Želim da dam pantalone na pranje (hemijsko čišćenje).

— Možete da zamolite sobaricu.

— Ko može da nam popravi televizor (klima-uređaj, telefon)?

— Majstor može da dođe za pet minuta.

Переведите реплики туриста.

— Я могу обменять американские доллары?

— Koliko želite da promenite?

— Мы хотим заказать двухместный номер с кондиционером.

— Za koji datum želite da rezervišete sobu?

— Можно мне (могу я) здесь оставить записку?

— Možete da ostavite poruku na recepciji.

— Можно мне (могу я) позвонить по вашему телефону в город (в Москву, на вокзал)?

— Da. Ali morate da platite.

- Где мы можем заказать билеты на поезд?
- Na železničkoj stanici.
- Вы можете нас разбудить завтра в семь часов?
- Možemo da vas probudimo kad želite.
- Я хочу отдать брюки в стирку (в химчистку).
- Možete da zamolite sobaricu.
- Кто может починить наш телевизор (кондиционер, телефон)?
- Majstor može da dođe za pet minuta.

8 → Словарь

Аустрија	Австрия
балкон	балкон
близу чега	близко (от)
вече	вечер; добро вече добрый вечер
вечерас	сегодня вечером
врло	очень
Грчка	Греция
главни	главный; главни град столица
гладан (гладни)	голодный
гледати	смотреть
готов	готовый
далеко	далеко; далеко од (чега) далеко от
датум	число (день)
долазити	приходить, приезжать
доћи (доћем)	прийти, приехать
Енглеска	Англия
желети (желим)	хотеть, желать

*зато	поэтому
из (кога, чега)	из
извињавати се	извиняться
има (шта или чега)	есть, имеется
Италија	Италия
каснити	опаздывать
код (кога, чега)	у; код мене у меня
колико	сколько
конобар	официант
куда	куда
*гьут	1. злой, сердитый; 2. острый (о блюде)
мачка	кошка
морати	должен
моћи (могу)	мочь
Немачка	Германия
одакле	откуда
одмарати се	отдыхать
онда	тогда
пас	собака
*поздрављати кога, шта	приветствовать
пушач	курильщик
*пушити	курить
размишљати о коме, чему	думать, размышлять
роштиљ	металлическая решетка для приготовления мясных блюд; жаровня
с(а) (кога, чега)	с
састанак	встреча
Словенија	Словения
срећан	счастливый
телефонирати коме	звонить по телефону
уз (кога, шта)	при; с; уз кафу с кофе
узимати кога, шта	брать
улазити	входить

ћутати (ћутим)	молчать
хајдемо	давай(те) појдем
хтети (хоћу)	хотеть
чекати	ждать
чесма	фонтан (восточного типа)
шећер	сахар

УРОК 10

1. ПУНКТУАЦИЯ (ЗНАКИ ПРЕПИНАНИЯ).

В отличие от русской формальной пунктуации в сербском языке логическая или смысловая пунктуация. В частности, запятая ставится лишь в тех случаях, когда тот или иной элемент предложения ощущается автором как дополнительный, не главный с точки зрения законченности высказывания. Перед союзом **да** запятая обычно не ставится:

Видим да напољу пада киша. *«Я вижу, что на улице идет дождь».*

Игор жели да му купиш лопту. *«Игорь хочет, чтобы ты ему купила мяч».*

Запятая ставится между однородными членами предложения и перед союзами **а**, **али**:

Ана чита, пише и говори српски. *«Анна читает, пишет и говорит по-сербски».*

Ана чита и пише, али не говори српски. *«Анна читает и пишет, но не говорит по-сербски».*

Ана чита, а Зора пише. *«Анна читает, а Зора пишет».*

После порядковых числительных, написанных арабскими цифрами, обязательно ставится точка (если после даты нет другого знака препинания):

Данас је 15. октобар 2005. године. *«Сегодня 15 октября 2005 года».*

Сравните: (15.10.2005 — 1.09.2006)

 2. ВИД ГЛАГОЛА. Как и в русском языке, большинство сербских глаголов могут быть несовершенного или совершенного вида. Глаголы несовершенного вида отвечают на вопрос «что делать?», а глаголы совершенного вида отвечают на вопрос «что сделать?». Например:

улазити «входить, въезжать» — ући «войти, въехать»;

излазити «выходить, выезжать» — изаћи «выйти, выехать»;

долазити «приходить, приезжать» — доћи «прийти, приехать»;

одлазити «уходить, уезжать» — отићи «уйти, уехать».

Запомните спряжение глагола доћи в настоящем времени.

ја дођ-ем
ти дођ-еш
он (она, оно) дођ-е

ми дођ-емо
ви дођ-ете
они (оне, она) дођ-у

 Замените инфинитив конструкцией *да + настоящее время*.

ја морам доћи
ти мораш доћи
он мора доћи

ми морамо доћи
ви морате доћи
они морају доћи

Доћи! «Приходи!» Дођите! «Приходите!»
(буквально: Приди, придите!)

Запомните спряжение глагола **отићи** в настоящем времени.

ја од-ем	ми од-емо
ти од-еш	ви од-ете
он (она, оно) од-е	они (оне, она) од-у

Замените инфинитив конструкцией *да + настоящее время*.

ја желим отићи	ми желимо отићи
ти желиш отићи	ви желите отићи
она жели отићи	оне желе отићи

3. СПРЯЖЕНИЕ И УПОТРЕБЛЕНИЕ ГЛАГОЛА ХТЕТИ. Глаголы **моћи** «мочь» и **хтети** «хотеть» спрягаются в настоящем времени не так, как большинство сербских глаголов. Вы уже познакомились с глаголом **моћи** и знаете, что форма 1 лица единственного числа настоящего времени этого глагола отличается от других: **ја могу** — сравните: **ја желим, ја морам** и т. д. Глагол **хтети** имеет не только особое окончание в 1 лице единственного числа, но и в 3 лице множественного числа:

хтети

ја ХОЋ-У	ми хоћ-емо
ти хоћ-еш	ви хоћ-ете
он (она, оно) ХОЋ-Е	они (оне, она) ХОЋ-Е

Глагол **хтети** имеет краткие безударные формы (**ћу, ћеш, ће, ћемо, ћете, ће**) и употребляется не только в зна-

чении «хотеть», но и в функции вспомогательного глагола в формах будущего времени, например:

Да ли ћеш доћи у Београд? — Хоћу.

«Ты приедешь в Белград?» — «Да (приеду)».

Кад ћете доћи? — Сутра ћемо доћи у Београд.

«Когда вы приедете?» — «Завтра мы приедем в Белград».

Отрицательные формы: **нећу, нећеш, неће, нећемо, нећете, неће.**

4. Прочитайте и переведите диалог. Разыграйте диалог, заменяя выделенные слова словами в скобках.

тврђава

крепость

Калемегдан

Калемегдан (старинная крепость в Белграде)

зоолошки врт

зоопарк

већ

уже

Већ си била тамо.

Ты уже была там.

— Хало, Тања! Овде Гоца.

— Здраво, Гоцо. Како си?

— Хвала, добро. Шта има ново?

— Желимо да видимо Калемегдан.

— Већ си била тамо.

— Јесам. Али, Калемегдан је велика тврђава и велики парк. Данас желимо да идемо у зоолошки врт у парку.

— Да ли можете да дођете код нас у госте у три сата после подне?

— Извини, не можемо да дођемо у три сата, али можемо да дођемо у пола четири.

— То није страшно. Дођите у пола четири! Чека вас ручак. Ђао!

— Ђао!

(у два сата — у петнаест до три; у четири сата — у четири и петнаест; у пет сати — у пет до пет; у шест сати — у десет до шест; у седам сати — у седам и десет; у осам сати — у пола девет)

5. Запомните формы прошедшего и будущего времени глагола **бити**.

Прошедшее время (перфект)

Форма перфекта образуется из двух компонентов: 1. вспомогательного глагола **бити** (**јесам**) и 2. причастия смыслового глагола.

Единственное число

Мужской род

ја сам био «я был»
ти си био «ты был»
он је био «он был»

Женский род

ја сам била «я была»
ти си била «ты была»
она је била «она была»

Средний род

оно је било «оно было»

Множественное число

Мужской род

ми смо били «мы были»
ви сте били «вы были»
они су били «они были»

Женский род

ми смо биле «мы были»
ви сте биле «вы были»
оне су биле «они были»

Средний род

она су била «они были»

Будущее время (футур 1)

Эта форма образуется из двух компонентов: вспомогательного глагола **хтети** и инфинитива смыслового глагола.

Единственное число

ја ћу бити «я буду»
ти ћеш бити «ты будешь»
он (она, оно) ће бити
«он (она, оно) будет»

Множественное число

ми ћемо бити «мы будем»
ви ћете бити «вы будете»
они (оне, она) ће бити
«они будут»

6. Ответьте на вопрос по модели: а) *Je li Небојша данас овде? — Није. Био је јуче (вчера).*

Je ли Тања данас код Зоре? Je ли Игор данас у школи? Je ли Милош данас на послу? Je ли Саша данас у хотелу? Je ли Гордана данас на универзитету? Je ли Драгица данас у биоскопу? Јеси ли данас у кафани? Јесте ли данас на стадиону?

б) *Јесу ли Гордана и Небојша данас овде? — Јесу. И сутра (завтра) ће бити.*

Јесу ли Зора и Милош данас код куће? Јесу ли Нада и Милан данас у амбасади? Јесу ли Тина и Марина данас на факултету? Јесу ли Тања и Коља данас у Москви? Јесу ли туристи данас у хотелу? Јеси ли данас у кафани? Јесте ли данас на стадиону? Јесмо ли данас срећни?

7. Прочитајте и преведите диалог.

На ручку

рођак	родственник
кисела (минерална) вода	минеральная вода
самопослуга	магазин
	самообслуживания
играти фудбал	играть в футбол
цвеће (ср.)	цветы
Баш је лепо!	Какие же красивые (цветы)!
колико дуго	сколько времени, как долго
већ недељу дана	уже одну неделю
зграда	здание
хор	хор

*одушевљени смо	мы в восторге
Ево Милоша!	Вот Милош!
*Пробај(те)!	Попробуйте!
*домаћи	1. домашний
	2. отечественный
шљивовица	шливовица
	(сливовая ракия)
*Послужите се!	Угощайтесь!
качкавал	твердый сыр
Јеси ли за ракију?	Ты будешь ракию?
ћевапчићи	чевапчичи (маленькие
	люля-кебаб)
специјалитет	фирменное блюдо
укусан	вкусный
Живели!	За здоровье! (тост)
путовати (путујем)	путешествовать,
	ехать
ићи авионом, аутобусом	лететь на самолете,
	ехать на автобусе
Тиват град в Черногории, где находится аэро- порт; Будва град в Черногории, которому 2000 лет; Сутоморе курорт в Черногории; Свети Стефан остров, где средневековый рыбацкий по- селок переоборудован в роскошную гостиницу	
*чај	настой из трав;
	руски чај чай
торта (ж)	торт
воће (ср.)	фрукты
Срећан пут!	Счастливого пути!

Тања и Коља су у Зорином стану. Овде су Зорине пријатељице Гордана и Драгица и Милошеви рођаци Страхиња и Небојша. Небојша иде да игра фудбал у дво-ришту. Милош није код куће, зато што мора да купи ви-но и киселу воду у самопослузи.

Коља: Зоро, ово цвеће је за тебе.

Зора: Хвала. Баш је лепо! Ово су моји пријатељи из Москве: Тања и Коља. Ово су Гордана, Драгица и Страхиња и Небојша.

Тања: Драго ми је.

Гордана: Мило ми је.

Драгица: Колико сте дуго у Београду?

Коља: Већ недељу дана.

Драгица: Где сте још били?

Коља: Били смо у Смедереву, у Крушевцу и у старом манастиру Раваници. Како су лепе зграде у Раваници! Како дивно пева хор! Одушевљени смо.

Зора: Гордана и Драгица су биле у Москви у јулу. Много им се свиђа Москва.

Тања: Страхиња, да ли сте били у Москви?

Страхиња: Нажалост, нисам, али желим да дођем у Москву.

Гордана: Мораш да дођеш!

Зора: Ево Милоша! И Небојша је ту.

Милош: Здраво, Тања, здраво, Коља! Био сам у са-мопослузи. Желим да пробате нашу домаћу шљивовицу и киселу воду «Књаз Милош».

Зора: Ручак је на столу. Можемо да ручамо. Послужите се! Ово је качкаваљ. Пробајте га!

Милош: Коља, јеси ли за ракију?

Коља: Хвала. А шта је ово?

Зора: То су ћевапчићи. Српски специјалитет. Пробајте их! Да ли вам се свиђају? Јесу ли укусни?

Коља: Баш су леви!

Милош: Живели!

Сви: Живели!

Гордана: Коља, када путујете у Црну Гору?

Коља: Идемо авионом за Тиват. Сутра, петог августа ћемо бити у Тивту. Из Тивта идемо аутобусом у Сутомо-ре код Чедомира.

Тања: Чедо има лепу кућу. Собе за туристе су удобне, а нису скупе.

Драгица: Да ли ћете бити у Будви?

Тања: Хоћемо. У Будви је лепа тврђава Цитадела и много старих зграда. Желимо да видимо и стари манастир Острог на врху планине.

Зора: Торта је на столу. Пробајте је! Тамо је воће. Пробајте га! Јесте ли сви за кафу? За Тању и Кољу имам и руски чај.

Тања: Твоја црна кафа је дивна. Ми смо за кафу.

Милош: Живели! Срећан пут!

 8. Задайте вопрос по модели: *Ово је шљивовица. — Јеси ли за шљивовицу?*

Ово је вода. Ово је сок. Ово је кафа. Ово је чај. Ово је вино. Ово је пиво. Ово је ракија. Ово је вињак. Ово је водка. Ово је лозовача (виноградная водка)

 9. Предложите блюдо гостям по модели: *Ово је качкаваљ. — Пробајте га! Ово је торта. — Пробајте је! Ово је воће. — Пробајте га! Ово су ђевачићи. Пробајте их!*

Ово је бифтек (бифштекс). Ово је шницла (шницель). Ово је крменадла (свиная отбивная). Ово је говеђи одрезак (антрекот). Ово је јагњеће печење (жаркое из барашка). Ово је пастрмка (форель). Ово су шкампи (креветки). Ово су лигње (кальмары). Ово су сарме (голубцы).

 10. Дополните предложения по модели:
Била сам у Москви. Много ми се свиђа Москва.

Коља је био у Београду. Тања је била на Калемегдану. Мисмо били у Будви. Гордана је била у Москви. Ње-

гови пријатељи су били у Крушевцу. Ви сте били у Котору. Девојке су биле у Смедереву. Ја сам била у Новом Саду. Зора је била на мору. Ја сам била у манастиру Раваници.

☞ 11. Ответьте на вопрос по модели: *Да ли си био у Београду? — Нисам. Али ћу бити.*

Да ли си био у Смедереву? Да ли је Никола био на Калемегдану? Да ли је Зора била у Москви? Да ли смо били у Будви? Да ли сте били на Светом Стефану? Да ли сам била у Раваници? Да ли су девојке биле у Крушевцу? Је ли Страхиња био у Русији? Да ли си био (била) у Србији и Црној Гори?

☞ 12. Ответьте на вопросы по модели:

а) *Зашто мораш да одеш? (имам много посла) — Морам да одем зато што имам много посла.*

Зашто мораш да одеш? (време није лепо) Зашто Милош мора да оде? (жели да купи поклон) Зашто ми морамо да одемо? (чека вас посао) Зашто ви морате да одете? (желимо да видимо филм на телевизији)

Зашто Зора и Тања морају да оду? (Милош не воли кад неко пуши)

б) *Зашто желиш да дођеш у Београд? (знам да је Београд леп град) — Желим да дођем у Београд зато што знам да је Београд леп град.*

Зашто желиш да дођеш у Београд? (знам да је у Београду стара тврђава Калемегдан) Зашто желите да дођете у Крушевац? (знамо да је у Крушевцу лепа црква Лазарица) Зашто ми желимо да дођемо у Смедерево? (знате да је у Смедереву стара тврђава) Зашто Тања жели да до-

ће у Раваницу? (зна да је Раваница стар и леп манастир)
 Зашто туристи желе да дођу у Будву? (знају да је у Будви
 лепа Цитадела) Зашто богати људи желе да дођу на Све-
 ти Стефан? (знају да је Свети Стефан лепо острво)

13. Прочитајте и преведите текст.

друштво

*компания,
общество*

*препоручивати (препоручујем)

рекомендовати

домаћин

хозяин (дома)

*наздрављати

предлагати тост

Тања и Коља су у Зорином стану. У лепом су друштву. Ту су Зорине пријатељице Гордана и Драгица. У јулу су биле у Москви. Москва им се много свиђа. И Милошеви рођаци Страхиња и Небојша су ту. Небојша игра фудбал у дворишту. Он није био у Москви, али жели да дође зато што је Москва велика и интересантна. Милош је био у самопослузи, али је сада код куће. Он поздравља госте. Ручак је на столу. Милош препоручује Кољи и Тањи шљивовицу и ђевапчиће. Гости из Москве пробају српски специјалитет. Одушевљени су. Драгица пита кад Коља и Тања путују у Црну Гору. Коља одговара да ће сутра, петог августа, бити у Црној Гори. Чека их Зорин пријатељ Чедомир, Црногорац. Његова кућа је лепа, а собе за туристе нису скупе. Тања и Коља ће бити и у Будви зато што желе да виде тај стари град и Јадранско море. Домаћин наздравља Тањи и Кољи и жели им срећан пут.

Согласитесь или возразите.

Слажем се. Не слажем се.

Зора и Милош су у Кољином стану.

Гордана и Драгица су Зорине пријатељице.

Биле су у Москви зими.

Москва им се свиђа.

Страхиња жели да дође у Москву зато што је далеко од Београда.

Милош је био у самопослузи, али је сада на послу.

Милош препоручује гостима српске специјалитете.

Гости су љути.

Коља и Тања ће бити у Црној Гори осмог јула.

Чедомир је Црногорац.

Будва је стари град на Јадранском мору.

Ответање на вопросы.

Где су Тања и Коља? У каквом су друштву? Да ли су Драгица и Гордана биле у Москви? Зашто Страхиња жели да дође у Москву? Где је био Милош? Зашто сад могу да ручају? Шта препоручује Милош Тањи и Кољи? Да ли им се свиђа српски специјалитет? Шта пита Драгица? Када ће гости из Москве бити у Црној Гори? Ко их чека? Шта је Чедомир? Каква је његова кућа? Јесу ли собе за туристе скупе? Зашто ће Тања и Коља бити у Будви? Шта им жели домаћин?

14. Дополните предложения по модели:

Зора касни. — Све жене касне.

Петар много ради. Сви професори много ... Саша пуно чита. Сви студенти пуно ... Гордана добро кува. Све жене добро ... Овај студент пажљиво слуша. Сви студенти пажљиво ... Наш професор много пита. Сви професори много ... Коља много путује. Сви туристи много...

- 15. Ответьте на вопросы по модели: *Петар иде у библиотеку. А Александар? — И Александар иде у библиотеку.*

Милан иде у учионицу. А Петар и Драган? Драгица иде у продавницу. А ја? Ми идемо у биоскоп. А ти? Ја идем у министарство. А ви? Ти идеш у ресторан. А она? Гордана иде на посао. А они?

- 16. Ответьте на вопросы по модели: *Куда идеш? — Идем у библиотеку.*

Куда иде Гордана? (универзитет) Куда иду Зора и Милош? (ресторан) Куда идем? (учионица) Куда идеш? (биоскоп) Куда идемо ја и Гордана? (продавница) Куда иду Небојша и Страхиња? (стадион).

- 17. Ответьте на вопросы по модели. Ответ запишите, обозначая дату арабскими цифрами:

— *Koji je danas datum? — Danas je двадесети септембар. — Данас је 20. септембар.*

18 септембра, 12 мая, 3 ноября, 10 декабря, 3 июня, 1 апреля, 19 февраля, 8 января, 14 августа, 22 июля, 16 октября, 8 марта, 30 января, 27 октября, 14 ноября, 4 июля, 27 января, 3 сентября.

- ☒ 18. **Dobro došli u Srbiju i Crnu Goru!**

 Прочитайте диалог.

U restoranu

dvoje (troje, četvoro)
rezervisan

двое (трое, четверо)
забронирован

Donesite!
 naručiti
 sa ledom (bez leda)
 kelner, konobar
 kelnerica, konobarica

Принесите!
 заказать
 со льдом (безо льда)
 официант
 официантка

Jelovnik

Pića
 prirodni voćni sokovi
 belo (crno, suvo, desertno) vino

šampanjac
 vinjak
 crna kafa
 bela kafa
 turska kafa

напитки
 натуральные соки
 белое (красное,
 сухое, десертное) вино
 шампанское
 виньяк (коньяк)
 черный кофе
 кофе с молоком
 кофе по-турецки

Predjela
 hleb
 maslac
 ulje
 sirće
 sos
 sir
 šunka
 kajgana

закуски
 хлеб
 масло (сливочное)
 масло (растительное)
 уксус
 соус
 сыр; брынза
 ветчина
 яичница

Supe i čorbe
 supa
 čorbast pasulj
 čorba od povrća

первые блюда
 бульон
 густой суп из фасоли
 густой суп из овощей

Glavna jela

вторые блюда

pečenje	жаркое
pečeno prase	жареный поросенок
pečeno pile	жареный цыпленок
govedi odrezak	антрекот
svinjski odrezak	отбивная
ražnjići	шашлык
mešano meso na žaru	мясное ассорти на гриле
pljeskavica	котлета (тонкая)
Riba i morski plodovi	рыба и морепродукты
tuna	тунец
bakalar	треска
jesetra	осетр
pastrmka	форель
škampi	креветки
lignje	кальмары
hobotnica	осьминог
ostrige	устрицы
jastog	омар
školjke	моллюски
Desert	десерт
Sladoled	мороженое
Kolač	пирожное
Voćna salata sa šlagom	фруктовый салат со взбитыми сливками
Pribor za jelo	столовый прибор
tanjir	тарелка
čaša	бокал
šolja	чашка
nož	нож
viljuška	вилка
kašika	ложка

Гости улазе у ресторан

Gost: Dobro veče! Želimo sto za dvoje (troje, četvoro).

Kelner: Izvolite. Taj sto je slobodan.

Gost: Sviđa mi se ovaj sto.

Kelner: Na žalost, ovaj sto je rezervisan.

Gost: Dobro. I taj sto je dobar.

Kelner: Šta želite da naručite?

Gost: Molim vas, jelovnik i kiselu vodu.

Kelner: Sa ledom ili bez leda?

Gost: Sa ledom. I donesite, molim vas, još **jednu čašu**.
Imate li srpske (crnogorske) specijalitete?

Kelner: Mogu da vam preporučim hobotnicu na žaru.

Gost: Hvala. Čekajte malo. Želimo da čitamo jelovnik.

Sad želimo da naručimo. Od predjela **jednu salatu od paradajza i mešanu salatu, čorbast pasulj i hobotnicu. Za desert voćnu salatu i jednu porciju sladoleda. I bocu «Vranca».**

Kelner: Je li bilo ukusno?

Gost: Jeste, hvala. Molim vas, račun.

Разыграйте диалог «В ресторане», заменяя выделенные слова названиями блюд, указанными в меню.

Прочитайте диалог.

U Mekdonaldsu

za ovde

чтобы съесть здесь (в зале)

za poneti

на вынос

sitno

мелочь

ostatak

сдача

— Izvolite.

— Big-mek i koka-kolu.

- *Za ovde ili za poneti?*
- ***Za poneti.***
- *Imate li sitno?*
- *Nemam.*
- *Izvolite ostatak.*

Разыграйте диалог «В Макдоналдсе», изменив ответ клиента.

🔑 Словарь

баш	усилительная частица; очень
бифтек	бифштекс
већ	уже
воће (ср.)	фрукты
говеђи	говяжий; говеђи одрезак антрекот
долазити	приходить, приезжать
*домаћи	1. домашний 2. отечественный
домаћин	хозяин (дома)
доћи	прийти, приехать
друштво	компания, общество
дуго	долго; колико дуго как долго
ево	вот
Живели!	1. За здоровье! (тост) 2. Да здравствует!
зграда	здание
изаћи	выйти
излазити	выходить
јуче	вчера

качкавалъ	<i>твердый сыр</i>
кисео	<i>кислый; кисела вода</i>
	<i>минеральная вода</i>
лигње	<i>кальмары</i>
крменадла	<i>свиная отбивная</i>
*наздравляти	<i>поднимать тост</i>
одлазити	<i>уходить</i>
*одушевљен	<i>в восторге</i>
острво (с)	<i>остров</i>
отићи	<i>уйти</i>
пастрмка	<i>форель</i>
*печење	<i>жаркое; јагњеће печење</i>
	<i>жареный ягненок</i>
*послужити се	<i>угоститься</i>
*препоручивати (препоручујем) коме шта	<i>рекомендовать</i>
*препоручити коме шта	<i>рекомендовать</i>
пут	<i>дорога, путь; Срећан пут!</i>
	<i>Счастливого пути!</i>
путовати (путујем)	<i>путешествовать, ехать,</i>
	<i>ездить</i>
самопослуга	<i>универсам</i>
специјалитет	<i>фирменное (национальное)</i>
	<i>блюдо</i>
сарме (мн. ж)	<i>голубцы</i>
сутра	<i>завтра</i>
торта (ж)	<i>торт</i>
ћевапчићи (мн. м)	<i>чевапчичи</i>
	<i>(маленькие люля-кебабы)</i>
улазити	<i>входить</i>
ући	<i>войти</i>
хор	<i>хор</i>
хтети (хоћу)	<i>хотеть</i>
цвеће (с)	<i>цветы</i>

*чај	<i>отвар из трав; руски чај</i> чай
шкампи	креветки
шљивовица	шливовица (сливовая водка)
шницла (ж)	шницель

ПРИЛОЖЕНИЕ

Проверьте себя

1. Расположите попарно кириллические и латинские графемы (буквы и буквосочетания), обозначающие один и тот же звук.

Ђ ђ, Ж ж, З з, И и, Ј ј, Љ љ, Њ њ, П п, Р р, С с, Т т, У у, Х х, Ц ц, Ч ч, Џ џ, Ш ш;

С с, Ћ ћ, Ї ї, Ђ ђ, Dž dž, Н н, Љ љ, Њ њ, Р р, R r, S s, Š š, U u, Z z, Ž ž.

Кирилица

Ђ ђ

.....

Latinica

Ђ ђ

.....

2. Назовите числительные, пользуясь подсказкой.

Jedan, 11; dva, 12, 20, 200; tri, 13, 30, 300; četiri, 14, 40, 400; pet, 15, 50, 500;

Šest, 16; 60, 600; sedam, 17, 70, 700; osam, 18, 80, 800; devet, 19, 90, 900; hiljada, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 7000, 8000, 9000; 1 000 000 (milion);

1 000 000 000 (milijarda).

3. Составьте рассказ о Сербии и Черногории из 10 фраз.

1. Srbija i Crna Gora se nalaze u Evropi i na Balkanu.

2.

4. Скажите, какие города находятся в Сербии, а какие в Черногории.

Beograd, Pogorica, Cetinje, Smederevo, Novi Sad, Budva, Kruševac, Kotor, Bar, Niš, Tivat, Sremski Karlovci.

Srbija

1. Beograd

2.....

Crna Gora

1. Podgorica

2.....

5. Познакомьтесь с собеседником. Составьте вероятный сценарий знакомства, расположив реплики в правильном порядке.

1. Drago mi je. Ja sam Dragica Vukadinović.

2. Dozvolite da se predstavim. Zovem se Nikolaj Petrovič Ivanov.

3. Jeste li za kafu? Hajdemo u kafanu!

4. Milo mi je. Jeste li iz Beograda, Dragice?

5. Nije. Moje ime je Nikolaj, moje prezime je Ivanov, a Petrovič je ime po ocu.

6. Ja sam državljani Rusije. Iz Moskve sam.

7. Nisam. Živim i radim u Mladenovcu. To nije daleko od Beograda. Odakle ste vi?

8. Izvolite!

9. Je li Petrovič vaše prezime?

10. Mogu li nešto da vas pitam, Nikola?

6. Назовите 10 сербских (черногорских) имен, 5 мужских и 5 женских.

1. Miloš

2.....

1. Zora

2.....

7. Назовите 10 напитков и 10 блюд.

1. šljivovica

1. čevarčići

2.....

2.....

8. Составьте вопросы с 10 вопросительными словами.

šta, ko, čiji, koji, kakav, gde, kuda, kada, kako, koliko

1. Šta ste po struci?

2.

9. Подберите по 5 пар антонимов — прилагательных с противоположным значением.

Devojka

Udžbenik

1. lepa — ružna

1. interesantan — dosadan

2.....

2.....

10. Подберите подходящий цвет для 10 предметов.

1. sunce

a) beo

1. žuto sunce

2. krv

b) crn

2.....

3. sneg

c) siv

4. ugalj

d) crven

5. obrazi

e) žut

6. lice

f) zelen

7. kosa

g) smeđ

8. oblak

h) bled

9. nebo

i) rumen

10. trava

j) plav

11. Это домены 10 разных стран. Как они называются и на каком языке говорят их жители?

YU, GE, UK, FR, AT, HR, CZ, UA, RU, CN

1. YU — Srbija. Srbi i Crnogorci govore srpski (srpskohrvatski).

2.

12. Произнесите скороговорки.

BRZALICE

Žute čizme u čizmedži-baše.

Klupčićem ću te, kalemčićem ću te.

Otud ide crn trn da odgrize crnom trnu crn vrh.

13. Закройте правую часть страницы и постарайтесь понять вывески (надписи). Откройте правую колонку и сверьтесь с русским переводом.

Pazi!	<i>Осторожно!</i>
Vuci!	<i>К себе!</i>
Guraj!	<i>От себя!</i>
Toalet, WC (vece)	<i>Туалет</i>
U kvaru	<i>Не работает (сломано)</i>
Rezervisano	<i>Забронировано</i>
Otvoreno (Radi)	<i>Открыто</i>
Zatvoreno (Ne radi)	<i>Закрыто</i>
Ulaz	<i>Вход</i>
Izlaz	<i>Выход</i>
Nužni izlaz	<i>Запасный выход</i>
Zabranjen prolaz	<i>Проход запрещен</i>
Zabranjen parking	<i>Стоянка запрещена</i>
Zabranjeno pušenje	<i>Не курить!</i>

Privatno vlasništvo	Частное владение
Samoposluga	Универсам
Robna kuća	Универмаг
Prodavnica nameštaja	Мебельный магазин
Knjižara	Книжный магазин
Cvećara	Цветочный магазин
Apoteka	Аптека
Ambulanta	Медпункт
Pošta	Почта
Recepcija	Администратор

14. Закройте правую часть и постарайтесь перевести слова и предложения с русского языка на сербский. Откройте правую колонку и проверьте правильность перевода.

времена года	godišnja doba
зима, зимой	zima, zimi
весна, весной	proleće, u proleće
лето, летом	leto, leti
осень, осенью	jesen, u jesen
Какая сегодня погода?	Kakvo je vreme danas?
Сегодня тепло	Danas je toplo (hladno,
(холодно, солнечно).	sunčano).
Идет дождь (снег).	Pada kiša (sneg).
январь	januar
февраль	februar
март	mart
апрель	april
май	maj
июнь	jun(i)
июль	jul(i)
август	avgust
сентябрь	septembar

<i>октя́брь</i>	oktobar
<i>ноя́брь</i>	novembar
<i>дека́брь</i>	decembar
<i>Какое сегодня число?</i>	Koji je danas datum?
<i>Сегодня 27 октября.</i>	Danas je dvadeset sedmi oktobar.
<i>Когда у него день рождения?</i>	Kada ima rođendan?
<i>День рождения у него 27 октября.</i>	Ima rođendan dvadeset sedmog oktobra.
время	vreme
<i>неделя</i>	nedelja
<i>понедельник</i>	ponedeljak
<i>вторник</i>	utorak
<i>среда</i>	sreda
<i>четверг</i>	četvrtak
<i>пятница</i>	petak
<i>суббота</i>	subota
<i>воскресенье</i>	nedelja
<i>Какой сегодня день?</i>	Koji je danas dan?
<i>Сегодня среда.</i>	Danas je sreda.
<i>Когда у вас урок?</i>	Kada imate čas?
<i>Урок у нас в среду.</i>	Imamo čas u sredu.
<i>По воскресеньям я не работаю.</i>	Nedeljom ne radim.
<i>день</i>	dan
<i>час</i>	sat (čas)
<i>минуты</i>	minuta
<i>Сколько времени?</i>	Koliko je sati?
<i>Сейчас 7 часов (15 минут восьмого, без 15 восемь).</i>	Sada je sedam sati (sedam i petnaest, petnaest do sedam).
приветствие	pozdrav
<i>здравствуйте</i>	dobar dan

добрый день	dobar dan
доброе утро	dobro jutro
добрый вечер	dobro veče
спокойной ночи	laku noć
привет	zdravo
пока	zdravo, čao
всего доброго	prijatno
приятного аппетита	prijatno
спасибо	hvala
пожалуйста	1. molim 2. izvolite
Как дела?	Kako ste?

знакомство	upoznavanje
Как тебя (вас) зовут?	Kako se zoveš (zovete)?
Меня зовут Петр Иванов.	Zovem se Petar Ivanov.
имя, отчество, фамилия	ime, ime oca, prezime
Откуда вы?	Odakle ste?
Я из России.	Ja sam iz Rusije.
Я гражданин России.	Ja sam ruski državljnin.

путешествие	putovanje
паспортный контроль	pasoška kontrola
таможня	carina
Это мои личные вещи.	To su stvari za ličnu upotrebu.
У меня нет ничего для таможенного досмотра.	Nemam ništa za carinu.

чемодан	kofer
большая сумка	torba
рюкзак	ruksak
дамская сумка	tašna
аэропорт	aerodrom
самолет	avion
справочное бюро	šalter za informacije

Когда прилетает

(вылетает) рейс...?

Почему опаздывает рейс...?

Где регистрация на рейс...?

Началась ли посадка...?

*Скажите, пожалуйста, где
остановка такси (автобуса)?*

Эта маршрутка идет в Будву?

Какая следующая остановка?

поезд

железнодорожный вокзал

автовокзал

билет в...; билет туда

и обратно

порт

теплоход

гостиница

администратор

гид

Я хочу двухместный номер

с кондиционером

и телевизором.

Завтрак включен?

• *Где горничная?*

В комнате не работает

кондиционер (телевизор).

Можно позвонить

с этого телефона?

Как мне позвонить

в российское посольство

(консульство)?

Kada dolazi (odlazi) let...?

Zašto kasni let...?

*Gde je registracija
(čekiranje) za let...?*

Je li počelo ukrcavanje...?

*Recite, molim vas, gde je
taksi (autobuska) stanica?*

Je li to minibus za Budvu?

Koja je sledeća stanica?

voz

železnička stanica

autobuska stanica

karta za...; povratna karta

luka

brod

hotel

recepција

vodič

Želim dvokrevetnu sobu sa

klima uređajem i

televizorom.

Je li doručak uključen?

Gde je sobarica?

U sobi ne radi

klima-uređaj (televizor)

Mogu li da pozovem sa

ovog telefona?

Kako mogu da pozovem

rusku ambasadu

(ruski konzulat)?

Можно мне здесь оставить
записку?

Вы можете разбудить меня
завтра в 7 часов?

Для меня нет записки?

Я хочу отдать это в стирку
(в чистку).

медпункт

магазин

универсам

универмаг

распродажа

фотопленка

батарейка

зарядное устройство

мобильник

карточки для пополнения

баланса

шляпа

джерсер

футболка

юбка

платье

туфли

босоножки

товар отечественного

производства

импортный товар

Сколько стоит (стоят)?

Это дорого.

Где касса?

Взвесьте 500 граммов.

У вас есть фотопленка?

Покажите мне...

Mogu li da ostavim
poruku ovde?

Možete li da me probudite
sutra u 7 sati?

Ima li poruka za mene?

Želim da to dam na pranje
(hemijsko čišćenje).

ambulanta

prodavnica

samoposluga

robna kuća

rasprodaja

film

baterija

punjač

mobilni (telefon)

dopuna

šešir

džemper

majica

suknja

haljina

cipele

sandale

domaći proizvod

iz uvoza

Koliko košta (koštaju)?

To je skupo.

Gde je blagajna?

Izmerite 500 grama.

Imate li film?

Pokažite mi...

Дайте мне...

Где я могу примерить?

цвет

белый

черный

серый

красный

голубой (синий)

зеленый

желтый

коричневый

розовый

темно-синий

бежевый

красивый

хороший

плохой

большой

маленький

новый

старый

аптека

лекарство от головной боли,

от поноса, от ожогов,

от насморка

бинт

Где врач (поликлиника)?

У меня болит голова

(зуб, живот, сердце,

рука, нога).

рынок

фрукты

Dajte mi...

Gde mogu da probam?

boja

beo

crn

siv

crven

plav

zelen

žut

braon

roze

teget

bež

lep

dobar; lep

loš

velik

mali

nov

star

apoteka

lek za glavobolju, proliv,

opекотине, kijavicu

gaza, zavoј

Gde je lekar (ambulanta)?

Boli me glava (zub,

stomak, srce, ruka, noga).

piјаса

voće

клубника
 черешня
 персики
 абрикосы
 яблоки
 груши
 арбуз
 овощи
 помидор
 огурец
 перец

jagode
 trešnje
 breskve
 kajsije
 jabuke
 kruške
 lubenica
 povrće
 paradajz
 krastavac
 paprika

обменный пункт

Я могу обменять
 100 долларов?

menjačnica

Mogu li promeniti
 100 dolara?

ресторан

кафе
 официант
 завтрак
 обед
 ужин

restoran
 kafana
 konobar
 doručak
 ručak
 večera

Я могу заказать столик
 на двоих?

Mogu li da rezerviščem sto
 za dvoje?

Дайте меню, пожалуйста.

Dajte mi jelovnik, molim.

Счет, пожалуйста.

Račun, molim.

Что вы мне рекомендуете?

Šta mi preporučujete?

Принесите воду со льдом
 (bez leda).

Donesite vodu sa ledom

(безо льда).

блюдо

jelo

фирменное блюдо

specijalitet

напитки

pića

натуральные соки

prirodni sokovi

<i>белое (красное, сухое, десертное) вино</i>	belo (crveno, suvo, desertno) vino
<i>шампанское</i>	šampanjac
<i>коньяк</i>	vinjak (konjak)
<i>черный кофе</i>	crna kafa
<i>кофе с молоком</i>	bela kafa
<i>кофе по-турецки</i>	turska kafa
<i>закуски</i>	predjela
<i>хлеб</i>	hleb
<i>сливочное масло</i>	maslac
<i>растительное масло</i>	ulje
<i>уксус</i>	sirće
<i>соус</i>	sos
<i>сыр</i>	sir, kačkavalj
<i>ветчина</i>	šunka
<i>яичница</i>	pržena jaja
<i>омлет</i>	kajgana
<i>бульон</i>	supa
<i>густой суп</i>	čorba
<i>вторые блюда</i>	glavna jela
<i>жаркое</i>	pečenje
<i>жареный цыпленок</i>	pečeno pile
<i>антрекот</i>	govedi odrezak
<i>отбивная</i>	krmenadla (svinjski odrezak)
<i>шашлык</i>	ražnjić
<i>котлета</i>	pljeskavica
<i>мясное ассорти на гриле</i>	mešano meso na žaru
<i>рыба и морепродукты</i>	riba i morski plodovi
<i>тунец</i>	tuna
<i>треска</i>	bakalar
<i>осетр</i>	jesetra
<i>форель</i>	pastrmka
<i>креветки</i>	škampi
<i>кальмар</i>	lignja

<i>осьминог</i>	hobotnica
<i>устрицы</i>	ostrige
<i>омар</i>	jastog
<i>моллюски</i>	školjke
<i>десерт</i>	desert
<i>мороженое</i>	sladoled
<i>пирожное</i>	kolač
<i>фруктовый салат</i>	
<i>со взбитыми сливками</i>	voćna salata sa šlagom
<i>столовый прибор</i>	pribor za jelo
<i>тарелка</i>	tanjir
<i>бокал</i>	čaša
<i>чашка</i>	šolja
<i>нож</i>	nož
<i>вилка</i>	viljuška
<i>ложка</i>	kašika

Учебное издание

Просвирина Ольга Артемовна

СЕРБСКИЙ «С НУЛЯ»

Корректор *Т. Д. Прокофьева*

Оформление и верстка *М. Н. Демидова*

«Восток — Запад»

Тел./факс: (495) 101-36-29

Для корреспонденции: 127106, Москва, а/я 12

E-mail: info@muravei.ru

Интернет: www.muravei.ru

Подписано в печать 07.09.06. Формат 84х108, 3/2

Усл. печ. л. 8,4. Тираж 1000 экз. Заказ № 1107

Общероссийский классификатор продукции
ОК-005-93, том 2; 953005 — литература учебная

Санитарно-эпидемиологическое заключение
№ 77.99.02.953.Д.003857.05.06 от 05.05.2006 г.

ООО «Издательство АСТ»

170002, Россия, г. Тверь, пр. Чайковского, д. 27/32

Наши электронные адреса: WWW.AST.RU E-mail: astpub@aha.ru

ООО «Восток — Запад»

129085, г. Москва, Звездный бульвар, 21, стр. 1

Отпечатано с готовых диапозитивов
в ООО «Типография ИПО профсоюзов Профиздат»
109044, Москва, Крутицкий вал, 18

Дорогие друзья!

В нашем издательстве действует система «Книга — почтой». Мы высылаем литературу наложенным платежом в любой регион РФ, а также по предоплате в страны СНГ.

Заявки на получение литературы принимаются:
по телефону (495) 101-36-29
по эл. почте knigi@muravei.ru

Если вы имеете доступ в Интернет, то на нашем сайте

www.muravei.ru

вы найдете свежий прайс-лист и удобную форму заявки на получение литературы.

ЖДЕМ ВАШИХ ЗАЯВОК!